

T.C. İstanbul Üniversitesi
Adli Tıp Enstitüsü
Sosyal Bilimler Anabilim Dalı

Danışman: Yrd. Doç.Dr. Neylan Ziyalar

İstanbul Kartal Çocuk Ağır Ceza ve Çocuk Mahkemelerine Sunulan Sosyal İnceleme Raporlarının Değerlendirilmesi

Sosyal Bilimler Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Sosyal Hizmet Uzmanı
Oben SÜDÜTEMİZ

İstanbul, 2009

TEŞEKKÜR

Bu çalışma Adli Tıp Enstitüsü Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı'nda yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır.

Tez çalışmam süresinde bilimsel öncülüğü, sonsuz sabrı, desteği ve ışığı ile hayatıma yön veren sevgili danışman hocam Sayın Yard.Doç.Dr. Neylan ZİYALAR'a,

Çalışma yaşamım boyunca beni her zaman destekleyen, mesleki bilgileri ile gelişmeye yardımcı olan sevgili hocam ve dostum Sayın Prof. Dr. Sevda Uluğtekin'e,

Adli sistemde çalışmaya başladıktan sonra çocuk hakları alanında yollarımız kesişen ve uzun yıllardır beni destekleyen dostum Sayın Uzm. Av. Seda Akço'ya,

Çalışmalarımda beni destekleyen umutsuzluklarımda bana umudu hissettiren Kartal Cumhuriyet Savcısı dostum Sayın Arzu Akgün'e,

Kartal Çocuk Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı Sayın Nurettin Turan, üyeler Sayın Yaşar Nur Turan, Sayın Ayşe Karaoğlu, Kartal Adliyesi 1.Çocuk Mahkemesi Hakimleri Sayın Muharrem Sarıkaya ve Sayın Adnan Rahmi Karaçam, Kartal Adliyesi 2. Çocuk Mahkemesi Hakimleri Sayın Ülkü Doğanyılmaz ve Sayın Neslihan Abaşoğlu'na,

Kartal Çocuk Büro savcılarını Sayın Abdurrahman Canpolat ve Mustafa Cevat Telli'ye,

Kartal Çocuk Ağır Ceza ve 1.ve 2. Çocuk Mahkemesi Sosyal Çalışma Görevlileri Psikolog Sayın Yasemin Temel, Psikolog Sayın Cafer Fırat, Psikolojik Danışman Sayın Ahmet Solmaz ve Sosyal Hizmet Uzmanı Sayın Maksut Özcan ve Yazı İşleri Müdürü Sayın Yasemin Yıldız ile tüm kalem personeline,

Yorgunluklarımda bana enerji veren dostum Sayın Yard. Doç.Dr. Sevgi Usta'ya,

Duygusal zekâ beni, matematiksel zekâsıyla destekleyen mühendis Sayın Hasan Erdoğan'a Adını sayamadığım dostlarıma,

Hayatımın en büyük şansı, dostum, omuzdaşım eşim Sayın Sinan Södütemiz'e

Var olmama anlam katan sevgili kızım Ilgaz Södütemiz'e ,

Yaşamın kaynağı Tüm Çocuklara

Teşekkürlerimi sunarım.

İstanbul, 2009

Oben SÜDÜTEMİZ

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ VE AMAÇ.....	1
2. GENEL BİLGİLER.....	5
2.1. Çocuğun Tanımı.....	5
2.2. Çocuk Adalet Sistemi.....	9
2.2.1 Uluslararası Düzenlemeler.....	12
2.2.1.1.Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesi.....	15
2.2.1.2. Pekin Kuralları	16
2.2.1.3.Riyad İlkeleri.....	17
2.2.1.4.Havana Kuralları.....	18
2.2.2. Ulusal Düzenlemeler.....	19
2.2.2.1.Türk Ceza Kanunu.....	20
2.2.2.2.Çocuk Koruma Kanunu.....	21
2.3. Çocuk Adalet Sisteminin Aktörleri.....	23
2.3.1.Çocuk Mahkemeleri.....	23
2.3.2.Cumhuriyet Savcılığı Çocuk Bürosu.....	25
2.3.3. Kolluğun Çocuk Birimi.....	26
2.3.4.Sosyal Çalışma Görevlisi.....	28
2.3.5.Barolar, Müdafî Ve Vekil.....	30
2.3.6.Denetimli Serbestlik Şube Müdürlükleri Ve Denetim Görevlileri.....	30
2.3.7.Çocuk Ceza İnfaz Kurumları.....	32
2.3.8.Tedbirlerin Yerine Getirilmesi Ve Kurumlar Arası İşbirliği.....	33
2.4. Sosyal İnceleme Raporları Ve Yasal Düzenlemesi.....	33
2.4.1.Sosyal İnceleme Raporlarının İçeriği.....	35
2.4.2.Sosyal İnceleme Raporunda Bilgi Toplama Ve Rapor Hazırlama.....	39
2.4.3.Sosyal İnceleme Raporu Hakkında Bilgi Edinme.....	40
2.4.4.Sosyal İnceleme Raporlarında Gizlilik İlkesi.....	40

3. GEREÇ VE YÖNTEM.....	41
4. BULGULAR.....	47
4.1. Başlık Bölümü.....	47
4.2. Kimlik Bilgileri Bölümü.....	48
4.3. Suça Yönelik Bilgiler Bölümü.....	50
4.4. Kullanılan Kaynaklar Ve Bilgi Toplama Yöntemleri Bölümü.....	54
4.5. Çocuk İle İlgili Bilgiler Bölümü.....	58
4.6. Çocuğun Eğitim Durumuna İlişkin Bilgiler Bölümü.....	65
4.7. Çocuğun Çalışma Yaşamına Yönelik Bilgiler Bölümü.....	69
4.8. Çocuğun Boş Zaman Etkinliği Ve Arkadaş Grubuna Yönelik Bilgiler Bölümü.....	74
4.9. Aileye İlişkin Bilgiler Bölümü.....	78
4.10. Değerlendirme Bölümü.....	94
4.11. Müdahale Bilgileri Bölümü.....	97
5. TARTIŞMA.....	106
6. ÖZETLER.....	117
7. KAYNAKÇA.....	119
Ek.1. Model Sosyal İnceleme Raporu.....
Ek.2. Grafik Listesi.....
Özgeçmiş.....

1.GİRİŞ VE AMAÇ

Dünyanın geleceğinin temeli olan çocukluk, her çocuk için aynı koşullarda geçmemektedir. Salt doğum ile yetişkinlik arasındaki dönem olmanın ötesinde bir anlama sahip olan çocukluk, bir çocuğun yaşamındaki durumunu ve koşullarını, çocukluk dönemini oluşturan yılların kalitesini de anlatmaktadır. Bugün dünyamızda milyonlarca çocuğun yoksulluk ve buna bağlı ortaya çıkan beslenme, su ve sanitasyon, temel sağlık hizmetleri, barınma, eğitim ve bilgilenme haklarından yoksunluğu ciddi düzeylerde bulunmaktadır. Aynı zamanda her yıl on milyonlarca çocuk sömürünün, şiddetin ve suiistimalin kurbanı olmaktadır. Bu durum, çocukluk döneminin gerektiği gibi yaşanmasını ve çocukların kendi potansiyellerini tam olarak gerçekleştirmelerini engellemektedir (UNICEF, 2005).

Tarihte en yaygın kabul gören insan hakları belgesi olarak BM Genel Kurulu tarafından 1989 yılında kabul edilen ve iki ülke dışında bütün ülkeler tarafından onaylanan BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesi çocukların her türlü kötüye kullanım, ihmal, sömürü ve şiddete karşı korunma haklarını düzenlemektedir. Çocukların suç ve benzeri risklere karşı korunması da bu kapsamda Devletin yükümlülükleri arasında yer alır (UNICEF, 2004). Sözleşme etkili bir koruma sistemi yanında, kanunla ihtilafa düşen çocuklar için onlara özel yasa, usul ve makamların oluşturulmasını öngörür (ÇHS madde 40).

Çocuk adalet sistemine ilişkin prensipleri düzenleyen Pekin Kuralları, çocuk adalet sisteminin amacını belirler ve çocuğa özgü usul ve makamlarla ilgili yol gösterici ilkeleri ortaya koyar. Bu Kuralların çocuk adalet sisteminin amacını düzenleyen 6. maddesine göre, çocuk adalet sisteminde daima çocuğun iyileşmesi ön plana alınmalı ve kanunla ihtilaf halindeki çocuğa verilecek tepki belirlenirken hem çocuğun içinde bulunduğu koşullar hem de eyleminin

özellikleri, birlikte ele alınmalıdır. Bu amaca ulaşılabilmesi için, çocuğun kişisel özellikleri, yaşam koşulları ve suç sayılan eylemin olduğu koşullar hakkında yeterli bir araştırma yapılmış olmalıdır. Pekin Kuralları, bu araştırmanın niteliği ve önemini 16. maddesinde düzenlemekte ve sosyal incelemenin önemsiz ve tali nitelikteki eylemler dışında bütün vakalarda yapılması gerektiğini öngörmektedir.

Türkiye’de çocuğa özgü adalet sistemi ilk kez 1979 yılında kabul edilen ve 1989 yılında yürürlüğe giren 2253 sayılı Çocuk Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile oluşturulmuştur. 18 yıllık bir uygulama sonrasında Çocuk Haklarına Dair Sözleşme’yle uyumlu hale getirilmesi amacıyla, Avrupa Birliği uyum yasaları çerçevesinde ve ceza hukukuna ilişkin mevzuatta yapılan değişiklikler doğrultusunda gözden geçirilerek, 3.07.2005 tarih ve 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanun ile yürürlükten kaldırılmıştır.

Çocuk Koruma Kanunu; özel koruma ihtiyacı olan veya suça sürüklenen çocukların korunmasını, haklarının ve esenliklerinin güvence altına alınmasını, toplumun adalet ve güvenlik ihtiyacının karşılanmasını hedefleyen çocuk adalet sisteminin esas ve usullerini düzenlemektedir.

Kanunun 4. maddesi, bu Kanunun uygulanmasında dikkate alınması gereken temel ilkeleri belirlemektedir. Bu temel ilkelere göre yasa uygulanırken çocuğun yaşama, gelişme, korunma ve katılım haklarının güvence altına alınması, çocuğun yarar ve esenliğinin gözetilmesi, çocuk ve ailesi bilgilendirilmek suretiyle karar sürecine katılımlarının sağlanması, çocuğun, ailesinin, ilgililerin, kamu kurumlarının ve sivil toplum kuruluşlarının işbirliği içinde çalışmaları, insan haklarına dayalı, adil, etkili ve süratli bir usul izlenmesi esaslarına uygun hareket edilmesi gerekmektedir. Bu ilkeler aynı zamanda B.M. Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesi ve Çocuk Haklarının Kullanılmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesindeki ilkelerin de ifadesidir (Balo, 2005).

Bu ilkeler ışığında Çocuk Koruma Kanunu, çocuk kavramını 18 yaşından küçükler olarak tanımlamakta ve yeni mekanizmalar oluşturmaktadır. Çocuğa özgü mahkemeler Çocuk Ağır Ceza Mahkemesi ve Çocuk Mahkemesi olarak ikiye ayrılmaktadır. Çocuklarla ilgili kararlar ise çocuk hakimliklerince alınacaktır. Bu Yasa’nın öngördüğü en yeni kurumlardan biri de Cumhuriyet Başsavcılıklarına bağlı Çocuk Büro Savcılığıdır. Kanun, çocuk mahkemeleri

teşkilatı içerisinde görev yapacak bir başka uzmanlık alanı daha belirlemiş ve mahkemelere sosyal çalışma görevlilerinin atanmasını öngörmüştür. Çocuk Koruma Kanununun 3. maddesinde yer alan tanımlara göre, psikolojik danışmanlık ve rehberlik, psikoloji, sosyal hizmet alanlarında eğitim veren kurumlardan mezun olan kişiler sosyal çalışma görevlisi olarak atanacaklardır (Nursal ve Ataç, 2006).

Sosyal çalışma görevlilerinin görevleri Kanununun değişik maddelerinde düzenlenmektedir. Bu görevler, çocuğun adalet sistemine girişinden itibaren başlamakta ve sürece bağlı olarak da farklı ihtiyaçlara cevap verecek biçimde şekillenmektedir. Sosyal çalışma görevlilerinin çocuk adalet sistemi içerisindeki birinci görevi; gerek talep makamı olan Cumhuriyet Savcılığına gerekse karar makamı olan çocuk hâkimi ve mahkemelerine çocukla ilgili alınacak kararda yol gösterici olmak üzere inceleme yapmak ve rapor hazırlamaktır. Bir diğer görevi ise, savcılık veya mahkemede dinlenen çocuğun yanında bulunmaktır. Son olarak da, çocuk hakkında verilen kararların denetiminde yol gösterici olan denetim planlarının hazırlanmasında görevlendirilebilirler (Uluğtekin ve ark., 2005).

Sosyal çalışma görevlileri yukarıda sayılı görevleri, çocuk adalet sistemi içerisine giren bir suçun mağduru veya faili olduğu iddia edilen çocuklar ve korunma ihtiyacı olan çocukların tamamını da kapsar. Ancak bu çalışmada, sosyal çalışma görevlilerinin suça sürüklenen çocuklarla ilgili sosyal inceleme yapma ve rapor hazırlama sorumlulukları kapsamında yürüttükleri çalışmalar üzerinde durulacaktır (Uluğtekin ve ark., 2004).

Suçta sürüklenen çocuklar hakkındaki sosyal incelemeler ve bu inceleme sonrasında hazırlanan raporlar;

- a. Çocuk büro savcılığının görevleri kapsamında yürütülecek işlemlerde,
- b. Çocuk Koruma Kanununun 35. maddesi gereğince 12 – 15 yaş grubunda olan çocukların ceza sorumluluğunun tayininde,
- c. Çocuk Koruma Kanununun 26. maddesi gereğince verilecek tedbir kararının türünün (madde 5) belirlenmesinde,
- d. Özgürlüğü kısıtlayıcı tedbir ve cezaların alternatiflerinin uygulanmasında ve bu uygulama sırasında çocuktan uyması istenecek yükümlülüklerin belirlenmesinde (ÇKK md. 19, 20, 23; CMK md.109, 23),

- e. Ceza uygulanması gereken durumlarda ise, kısa süreli hürriyeti bağlayıcı cezalara seçenek yaptırımların belirlenmesinde (TCK md. 50), verilecek cezanın alt ve üst sınırları arasındaki takdir yetkisinin kullanılmasında (TCK md. 61) yol gösterici olur. Ayrıca bu raporlar mahkemenin vereceği denetim kararlarının uygulanması bakımından hazırlanacak denetim planlarının da öncülü niteliğindedir.

Çocuk adalet sistemi ile sosyal refah sistemi arasında etkili bir işbirliğinin geliştirilebilmesi ve önleyici, koruyucu, tedavi edici hizmetlerin ihtiyaca uygun biçimde yapılandırılabilmesi için, çocukların ve onların içinde buldukları yaşam koşullarını tanımaya sağlayacak tespitlere ihtiyaç bulunmaktadır. Çünkü kanunla ihtilaf halinde olan veya herhangi bir biçimde risk altında bulunan bir çocuğun korunması ve yeniden sosyalleşmesi süreci bu aşamada başlamalıdır. Çocuk adalet sistemi ile sosyal refah sistemi arasında sıkı ve köklü işbirliğine ihtiyaç bulunmaktadır. Çocuk suçluluğunu önleyici ve tedavi edici bir hizmetler ağı ancak böyle bir işbirliği sonucu oluşturulabilir (Uluğtekin, 2004).

Bu çalışmanın amacı; sosyal inceleme raporlarının yukarıda belirtilen işlevlerini yerine getirebilmesi için taşınması gereken temel unsurları ortaya koymak ve uygulamada buna yönelik bir standart geliştirilmesini sağlamaktır. Bu çalışma 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununun kabulünden sonra, bu alanda yapılan ilk araştırma olması bakımından da önemlidir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Çocuğun Tanımı

İnsan canlısının gemişı ve geleceğinin köprüsü olan çocuk, yaşam zincirinin doğal ve değişmez halkalarından biridir. Çocukluk ise, bebekliğin tersine doğal bir gerçeklik değildir, aynı zamanda sosyo-kültürel bir kavramdır; bu nedenle de diğer toplumsal kavramlar gibi norm ve değerlere göre göreceli olarak belirlenir. Tarihsel süreç içinde Platon çocukların farklı yeteneklere sahip olduklarını, bu nedenle, farklılıklarının dikkate alınarak eğitilmesini gerektiğini söylediği zamandan günümüze değin “çocuk ve çocukluğa” yönelik inanışlar ve kavramlar arasında değişim yaşanmıştır (Yavuzer, 2007;).

“İnsanoğlunun gelişim sürecinin başlangıcı olan çocukluk ve bunun sürecin sonraki kısımlarına etkisi insanlık tarihinin de büyüleyici bir kaydını oluşturur”. Çünkü gelişimin yani değişimin olduğu her yerde tarihsel bir bakışa da ihtiyaç duyulmaktadır. Tarihsel bakış açısından çocukluk doğal bir gerçeklik değildir, çocukluk algısı toplumsal kültürel bir yaratıdır ve tarih içinde gelişmiştir. Ortaçağ'da Batı toplumlarında çocukluk ayrı bir gelişim dönemi değildir. Çocuk ve yetişkinle birlikte, yetişkinin bir minyatürü olarak yaşamaktadır. Bu olgunun değişmesi, çocukluğun hiç tanınmadığı bir çağdan, hukuksal, toplumsal, eğitsel kurumlar içinde korunmaya alınan bir çocukluk kavramına geçiş tam dört yüz yıl sürmüştür (Onur, 1994).

Çocukluğun yaşamın özel ve önemli bir dönemi olarak kabul edilmesi modern çağın ürünüdür ve çocukluk kavramı bu çağın kavramıdır. Daha birkaç yüzyıl önce birçok insan yaşamın ilk on sekiz yılının belirleyici olduğunu, daha sonraki gelişimin temelini oluşturduğunu düşünmemesine karşın; bilimsel araştırmalar, yeni değerler, tıbbi bilgiler bu bakış açısını değiştirmiştir (Gander Harry & Gardiner, 2004).

20.yüzyılın egemen paradigması; çocukların, yetişkinlerden farklı ya da özel bir biyolojik kategori oluşturduklarını, çocuğun yetişkinliğe hazırlanması, yetiştirilmesi gerektiğini bu sorumluluğunun ise yetişkinlere ait olduğunu kabul eder. Çocukluğun kurumsallaşmasının ilk evrensel belirtisi ilköğretim yaşantısı, en son göstergesi de “Çocuk Hakları” hareketidir (Tan, 1994).

Sözlüklerde ise çocuk kavramı; “küçük yaştaki oğlan veya kız; bebeklik ile ergenlik arasındaki gelişme döneminde bulunan oğlan veya kız” şeklinde tanımlanmıştır (TDK).

Çocuğun gelişen ve değişen insan yavrusu olduğu göz önünde tutulduğunda çocuğu yetişkinden ayıran bazı ölçütler kullanılması gerekmektedir. Çocuğun yetişkin insanın küçük bir örneği olmadığı ayırımında olarak değerlendirme yapıldığında; çocuğun kendine özgü nitelikler göstermekle kalmayarak hızlı ve şaşırtıcı değişimler de göstermekte olduğu görülür. Gelişim; organizmada iç ve dış etkenler sonucu, birbirine bağlı ve düzenli bir biçimde ortaya çıkan, ilerleyici bir dizi değişiklikler olarak tanımlanmaktadır. Büyümeden ayrı olarak gelişme, yeni beliren yetenekler ve davranış örüntüleriyle gerçekleşmektedir. Bu tanımlama ile birlikte gelişimin göstergesi davranış olmaktadır. Çocuğun anlaşılması ise onun gelişim dönemlerinin ayrıntılarıyla bilinmesine bağlıdır (Yörükoğlu, 1999; Kulaksızoğlu,2004).

Gelişim dönemlerinin ayrıntılarını bilmek için, bireylerin yaşam boyu geçirdiği değişimleri ve aynı zamanda değişim ve gelişim bakımından bireyler arasındaki benzerlikler ve farklılıkları açıklamak ile uğraşan gelişim psikolojisinden yararlanılmaktadır. Psikolojinin bu dalı, döllenme ile başlayan ve ölüm ile biten ve yaşam boyu süren bir süreçle ilgilemektedir. Araştırmalar, çocukluk yıllarında kazanılan davranışların yetişkinlikte, bireyin kişilik yapısını, tavır, alışkanlık, inanç ve değer yargılarını büyük ölçüde biçimlendirdiğini ortaya koymaktadır (Onur, 1995).

Gelişim sürecinde “Büyüme” ve “Gelişme” kavramları birbirine karıştırılan kavramlar olmaktadır. Yapısal artışı dile getiren “büyüme”, bedende gerçekleşen sayısal değişiklikleri içermektedir (kilo, boy artışı gibi). Çocuğun fiziksel büyümesi ile aynı zamanda beyin, iç organlarının yapı ve büyüklüğünde de değişimler olmaktadır. Beynin gelişimi sonucu, çocukta giderek artan bir öğrenme, anımsama ve muhakeme yeteneği oluşmaktadır. Böylelikle fiziksel büyümeye koşut olarak, çocuk zihinsel olarak da gelişmektedir.

“Gelişme”, değişikliklerin niceliği yanında niteliğini de içermektedir. Gelişme kavramı, düzenli, uyumlu ve sürekli bir ilerlemeyi dile getirmektedir. Gelişim, ileriye dönük olup, değişiklikler arasında belirgin bir ilişkiyi de kapsamaktadır. Kısaca gelişim, sadece sayısal ölçümlerle açıklanamayan, birçok yapı ve işlevi bütünleştiren karmaşık bir olgudur. Bu bütünleşme nedeniyle, gelişimin her evresi kendinden bir sonraki evreyi doğrudan etkilemektedir (Behrman ve ark., 2000).

Organizma değişik yönlerde ve ayrı hızda gelişiyor görünse de beliren davranışlar arasında sıkı bir ilişki bulunmaktadır. Örneğin beden gelişimi, zihinsel, toplumsal ve ruhsal gelişim arasında belli bir koşutluk bulunmaktadır. Gelişim hızı ise her gelişme basamağında değişik göstererek, eski yeteneklerin birbirine bağlanması ile değil eski yeteneklerin yeni yetenekler ile yoğrulup yeni bir senteze ulaşmasıyla gerçekleşmektedir. Genellikle gelişim, önceden kestirilebilir bir sıra izleyerek, yalından karmaşığa doğru ilerlemektedir. Çocuğun önce hecelemesi sonra sözcükler ile konuşması, en son tümce kurmayı öğrenmesi, belleğin usavurumdan (muhakeme) önce oluşması, somut sözcüklerin soyut kavramlardan önce kazanılması gibi. Aynı zamanda gelişim basamakları ve hızı her türde belli bir sıra izlemekte ve benzer özellikler taşımaktadır. Gelişimin amacı olan bireyin olgunluğa erişmesi sürecinde; birinci olarak [(maturation) organizmada var olan ve türe özgü(filo-genetik)] yetilerin ortaya çıkması ve ikinci olarak öğrenme ve toplumsallaşma sürece katılım bulunmaktadır. Çocukluk yıllarında kazanılan davranışlar yetişkinlikte, bireyin kişilik yapısını, tavır, alışkanlık, inanç ve değer yargılarını büyük ölçüde biçimlendirmektedir (Yörükoğlu, 2000).

Serozan’a göre çocuk; “ Kişide saflığı, kusursuzluğu ve sevimliliği çağrıştırır çocukluk ama aynı zamanda sakıncalı bilgisizliği, dövülmeye, sövülmeye, sömürülmeye elverişliliği de anımsatır” (Serozan, 2000).

Bazı görüşlere göre ise; “Çocuk ergin olmayan, ergin gibi düşünemeyen, onun gibi muhakeme edemeyen, onun gibi davranış rahatlığı ve mükemmelliğine henüz kavuşmamış insan yavrusudur. Çocuk ergin hale yaş gereği gelememiş insandır. Bu durumda ondan normal insan davranışları beklemek, doğal olarak yersizdir” (Çataloluk, 1983).

Uluslararası hukuksal düzenlemelerde çocuk kavramı farklı şekillerde tanımlanmıştır. Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme’nin 1. Maddesi, daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, çocuğu 18 yaşından küçük insan olarak tanımlamaktadır. Böylece,

çocukluk dönemi 18'inci yaş günü ile birlikte sona eren bir dönem olarak net bir şekilde tanımlanmakta ancak iç hukukların bundan önceki bir yaş sınırı kabul etmesine de bir istisnai durum olarak gönderme yapılmaktadır. Ancak, belirli hakların edilmesi ya da koruyucu önlemlerin kaldırılması söz konusu olduğunda, Devletlerin belirleyecekleri yaş sınırı konusunda çok da serbest kalmadıkları da görülür. Örneğin hiçbir durumda 18 yaşından küçüklere ölüm cezası ya da salıverilme imkanı olmayan müebbet hapis cezası verilemeyecek; 15 yaşında küçüklere silahlı kuvvetlere ya da birbirleriyle çatışan taraflardan herhangi birine katılmasına izin verilemeyecektir. Aynı zamanda Devletlerden ayrıca istihdam, cezai ehliyet ve ilköğretim zorunlu kılma yükümlülüğü konularında da yaş sınırlarını belirlemeleri istenmektedir (UNICEF, 2002). Bu düzenlemeler ile çocukluk dönemi içinde gelişim durumuna özgü koruma alanları yaratılması gerekliliğine dikkat çekilmektedir.

Çocuk Haklarının Kullanılmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi'nde çocuk kavramının açık tanımı yapılmamakla birlikte, sözleşmenin birinci maddesinde söz konusu sözleşmenin on sekiz yaşına ulaşmamış çocuklara uygulanacağı belirtilmiştir. Bu madde ile çocuk kavramı on sekiz yaşına ulaşmamış bireylerin anlaşılması gerektiği örtülü ifade edilmiştir (Selici ve Akço, 2006).

Özgürlüğünden Yoksun Bırakılmış Küçüklerin Korunması İçin Birleşmiş Milletler Kuralları (1990 Havana Kuralları) uyarınca; çocuk on sekiz yaşın altındaki herkeştir. Çocuk Mahkemelerinin Yönetimi Hakkında Birleşmiş Milletler Asgari Standartlar Kuralları (1985 Beijing/Pekin Kuralları) uyarınca; çocuk, mevcut hukuk sistemi içinde işleyebileceği bir suçtan dolayı kendisine büyük insanlardan farklı davranılması gereken kişi olarak tanımlanmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sında ise çocuk kavramı 41.,61.,62., maddelerinde yer almış, Anayasa'nın 19.,24.,50., 141., maddelerinde ise "çocuk" kavramı yerine "küçük" kavramına, 58. Maddesinde ise "genç" kavramına yer verilmiştir. Anayasa'nın ilgili maddeleri ile Devlet'in sosyal hayattaki ödevleri bildirilmiş ve çocuk ve ailenin korunmasına yönelik her türlü tedbirin alınması prensibi benimsenmiştir (Zeyrek ve Özkeskin, 2004).

Türk Medeni Kanunu'nun 28. maddesinde; kişiliğin çocuğun sağ olarak tamamıyla doğduğu anda başlayacağı ve ölümle de sona ereceği, çocuğun hak ehliyetini ise, sağ doğmak koşuluyla ana rahmine düştüğü anda kazanacağı düzenlenmiştir. İlgili madde kapsamında,

kişiliğin kazanılması ve çocukluğun başlayabilmesi için tam doğum ve sağ doğumun gerçekleşmesi gerekmektedir (Elçin Grassinger, 2009).

5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 6. maddesinin 1. fıkrasının b bendi uyarınca, “Çocuk, henüz on sekiz yaşını doldurmamış kişidir” ibaresine yer vererek çocuk kavramını tanımlamıştır. 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nun 3'üncü maddesinin 1'inci fıkrasının a bendinde ise “Çocuğu” “Daha erken yaşta ergin olsa bile, onsekiz yaşını doldurmamış kişidir” şeklinde tanımlamıştır (Yenisey, 2006b). Ancak Medeni Kanun, resmi nikah ile evlenmenin kişiyi ergin kılacağını öngörerek evlenme ile kazanılan rüştün, özel hukuk alanında çocuk statüsünden çıkmak anlamına geldiğini, anne-babası arasındaki velayet ilişkisinin sona erdiğini ve çocuğun sözleşme yapabileceğini bildirmektedir. Özel hukuk alanında söz konusu olan bu durum çocuk adalet sisteminde farklı bir nitelik göstermektedir. Çocuk adalet alanında ise, çocuk evlenmiş olsa ve bu nedenle reşit kabul ediliyor olsa bile çocuk adalet sisteminde çocuk olarak muamele görmeye devam edecektir. Örneğin yargılamanın gizli yapılması, yayın yasağı, kendine özgü mahkemede yargılanması gibi. Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesi, daha erken yaşlarda ergin kabul edilme hallerini istisna tutmuş olmakla birlikte, genel ilkelerinde Sözleşmenin 41.Maddesinde hükümlerinin iç hukukların çocukların lehine olan düzenlemelerine engel olacağı biçimde yorumlanamayacağı ilkesini benimsemiştir. Bu nedenle 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nun bu hükmü Sözleşme ile bir çelişki göstermemektedir (UNICEF,2009).

2.2. Çocuk Adalet Sistemi

İnsan toplumlarının gelişmesi ile bazı hareket ve fiiller yasak fiiller olarak sayılmış ve Devletin kurmuş olduğu kanun ve kurumlar ile bu güvence altına alınmıştır. Suç kavramı yasal, siyasal, sosyolojik ve psikolojik açıdan farklı anlamlar ifade etmektedir. Yasal bakış açısından suç; ceza yasalarını ihlal eden insan davranışı olarak tanımlanır. Siyasal bakış açısından; yasaya güçlü gruplar tarafından yerleştirilen daha sonra davranışın istenmeyen seçilmiş biçimlerini yasadışı olarak etiketleyen bir ölçütün sonucudur. Sosyolojik bakış açısından ise suç; bu tabiatta var olan toplumsal sistemin korunması için, baskılanması gereken veya gerekli varsayılan bir anti sosyal davranış olarak tanımlanırken, psikolojik açısından ise; sosyal olarak kötü uyumun bir sekli olarak davranış problemidir. Suç, ceza yasalarına karşı olan ve genel olarak kabul edilebilir bir sosyal düzen çerçevesinde sıkıntılara neden olan insan faaliyetidir (Schmallager, 2002; 10; akt. İçli, 2007).

Suç ve suç olgusu ile ilgili kişileri, bunlar arasındaki ilişkiyi, sebep ve sonuçları ile inceleyen ve bu ilişki konusunda kanunlar koymaya yönelik gözlemsel bir bilim dalı olan kriminoloji yanında suçlu insanı kendi iç âlemi bakımından inceleyen psikoloji bilimi, suçlu insanı suça iten nedenlerin sosyal boyutu açısından inceleyen sosyoloji bilimi, suçlu insanı normatif ceza hukuku kuralları açısından inceleyen ceza hukuku ele almaktadır (Sokullu-Akıncı, 2007).

Suç tipleri ve oranları açısından farklılık gösteren çocuk suçluluğunu Burt, sosyal uyumsuzluğunun bir ifadesi, çocuktaki anti sosyal eğilimlerin yasa müdahalesi gerektirecek duruma dönüşmesi olarak tanımlamaktadır (Yavuzer, 1982). Çocuklar kendine özgü fiziksel, zihinsel, ruhsal, sosyal yönden farklı özellikler ve ihtiyaçlar göstermesi nedeniyle yetişkinlerden ayrılmaktadır. Çocuğu yetişkinlerden farklı kılan bu özellikler ile, değişen ve gelişen toplum yapısı, uluslararası toplum, genel insan hakları bildirgeleri ve sözleşmeleri yanında, çocuk haklarını korumayı amaçlayan bildirgeler, çocuğa ayrı önem verme gerekçesini oluşturmaktadır (Yavuzer, 1982).

Modern çocukluk paradigması çerçevesinde çocuğun yetişkinlerden farklı olduğu varsayımından hareket ederek çocuğa özgü yasal ve örgütsel düzenlemeler geliştirilmiştir. Bu düzenlemelerden belki de en önemlisi suça yönelen ve suç işleyen çocuklarla ilgili olarak çocuklara yönelik bir çocuk adalet sistemi oluşturulmasıdır (Cankurtaran Öztaş, 2008).

Bu felsefi yaklaşım, çocukları geleneklerin sürekliliğini sağlamanın teminatı, değişiminin ümit ve endişesinin temsilcisi olarak gören ve çocukların hakları ile var olduğunu kabul eden evrensel değer sonucudur. Her ülkede eğitim, güvenlik ve cezalandırma gibi bazı ortak standart hükümleri bulunmasına karşın ülkeler sorunla baş edebilmek amacıyla kendi yaklaşımlarını belirlemektedir. Avrupa ülkelerinde çocuk adalet sistemine yönelik tek bir yaklaşım bulunmamasına karşın üç farklı sistem uygulanmaktadır. Birinci sistem “Welfare” yani “Refah Modeli”dir. Bu sistemde çocuğun kişiliğinin üzerinde odaklanılarak çocuğun gereksinimleri nedir, çocuğun yeniden eğitilmesi, yeniden rehabilite edilmesi için ne tür olanakların var olduğuna bakılmakta olup çocuğun sorumluluklarından bahsedilmemektedir. Bu sistemde sorumlu çocuk hakimi olarak çocuk için en iyisine karar vermektedir (Winter, 2005).

İkinci sistem “Opposite Sistem” yani tersi sistemdir. Bu sistemde suç yoğunlaşma ve orantısallığa bakılmakta alternatif için gerekli olan süre nedir, ceza için gerekli olan süre nedir buna bakılmaktadır. Burada çocuğun hapsedilmesi en son çare olarak değerlendirilmektedir. Üçüncü sistem ise “Restorative Justice” model yani “Onarıcı Hukuk” Modelidir. Bu sistem öncelikle mağdur, toplum ve suçlu üzerine odaklaşarak suçun işlenmesinden, cezanın çekilmesinden sonra suçlu ile mağdurun aynı toplum içerisinde tekrar bir arada barış içerisinde yaşabilmelerini temel alan yaklaşımdır. Ancak bu üç sistem ülke uygulamalarında

tek tek uygulanmamakta birbirine geçmişlik bulunmaktadır. Uygulamalarda yoğunlaşmış husus eğitim ve cezai önlemlerdir (Winter, 2005).

Hiç suç işlemeyen bir toplumun gerçekleştirilmesine çalışmanın kesinlikle bir ütopya olacağı bilinen bir gerçektir. Yine de hedef ‘çocuk suçlarının ortadan kaldırılması’ ve suçluların halktan uzaklaştırılması yolu ile ‘halkın korunması’ şeklindeki iki uç yaklaşım arasında, suç işlemeye karşı en çok uygulanan politikalar ve yaklaşımların mantıklı bir biçimde öne çıkmasıdır. Çocukların hukuka aykırı davranışlar sergilemelerine neden olan davranış etmenlerinin ve koşullarının ortadan kaldırılması, suç teşkil eden davranışlarına karşı uygulanacak yöntem ve suç eğilimini güçlendirmemesini sağlayacak tek araç ise “adalet” olmaktadır (Cantweel, 2000).

Modern Ceza hukukunda (klasik ceza hukuku) örgütlü suçlar ile çocuk suçluluğu alanlarında bazı özelliklerin geliştiği, “fiil ceza hukuku” olan klasik ceza hukukundan farklı olarak çocuk ceza hukukunun “fail ceza hukuk”u olduğu görülmektedir. Yetişkinler için uygulanan ceza hukuku kuralları uyarınca, failin kişiliği sadece cezanın belirlenmesi sırasında dikkate alınabilir. Daha önce işlediği suçlar, yargılanan fiilin ispatında kullanılamaz ve soruşturma evresinde “kişilik yapısının tespiti” yapılmaz ancak kişilik araştırması kovuşturma evresinde yapılabilir. Zira şüpheli hakkında suç işleme şüphesi yeterli dereceye henüz ulaşmamıştır. Çocuk ceza hukuku ise yetişkinler için uygulanan ceza hukukundan çok farklıdır. Çocuk ceza hukukunda amaç, failin cezalandırılması değil, bilerek yaptığı fiilin nedenlerini araştırarak, onu suça iten sebeplerin ortadan kaldırılması, yani çocuğun korunmasıdır. Suça itilen çocuk “korunması gereken” bir çocuktur. Bu nedenle çocuk mahkemeleri suç işleyen çocuk fail hakkında “koruma tedbirleri” almak yetkisine sahip olarak Çocuk Koruma Kanunu ile “Ceza yargılamasından farklı olarak fiil yargılamasından çıkarmakta, fail yargılamasına dönüştürmektedir (Yenisey, 2006a).

Çocuk adalet sistemi; sağlık, eğitim, sosyal destek ve refah hizmetleri gibi ilgili kurumların yanı sıra mağdur ve tanık desteği gibi koruyucu, önleyici hizmet veren resmi ya da sivil kurum ve kuruluşlarla işbirliği içerisinde çalışan bir sistem içerisinde yer alır. Bu şekli ile, çocuk suçluluğunun önlenmesinde rol alan geniş bir mekanizmanın sadece bir parçasını ifade eder ve çocuk mahkemesinin yanı sıra polis, savcılık ve mahkeme çalışanları ile probasyon ve ceza infaz kurumları gibi resmî kurum ve kuruluşları da kapsar. Bu doğrultuda çocuk adaleti sisteminin hedefi, suçu ve yeniden suçluluğu önlemek; suçluyu sosyalleştirerek yeniden toplumla bütünleştirmek ve mağdurun ve böylece toplumun çıkarlarını korumaktır (Nursal, 2003).

Bu sistem çocuğun yetişkinlerden ayrı yargılanması ve ayrı kurumlarda yeniden toplumsallaşmasının sağlanması amacıyla kurulmuştur. 1800'lerin başında ıslahevi (reformatory) kavramı ortaya çıkıncaya kadar suç işleyen çocukların kaldıkları yerler; İngiltere gibi birçok Avrupa ülkesinde sığınma evleri, fabrika, hapisane, okul, hastane ve yetim evi gibi adlarla karakterize edilmiştir. İslahevleri ev benzeri, eğitim ve disiplinin yer aldığı kurumlardır. Diğer temel değişme, yetişkinlerden farklı yargılanmalarını sağlayacak çocuk mahkemeleridir. Çocuk mahkemeleri çocuğun ne yaptığı değil neden yaptığı üzerinde durur. Profesyonel gözetim görevlileri sistematik olarak çocuğun problemlerini tanımlamak ve çözümlerini bulmak üzere rapor hazırlarlar. Bu yaklaşım hastaların teşhis ve tedavisine dayalı medikal modelden kaynaklanır. Ayrıca çocuklar için yetişkin cezaevlerinden farklı olarak mahkemeye çıkıncaya kadar kalacakları tutukevleri yapılmıştır. Aynı zamanda suça yönelen çocukların tedavi ve bakımında kurum yerine toplumda aile içinde bakım modelleri geliştirilmiştir (Schwartz, 1997: 120-126 aktaran: Cankurtaran Öztaş, 2008).

2.2.1 Uluslararası Düzenlemeler

Toplumların, çocuğun korunmasını bir değer olarak kabul etmesi uzun bir sürecin ürünüdür. Gelişen ve değişen teknoloji ve toplumsal yaşamla birlikte geleneksel aile yapısından çekirdek aile yapısına dönüşümler yaygınlaşmaya başlamıştır. Sanayileşme ile beraber çekirdek ailede ebeveynlerin çalışması ailenin geçimi için yeterli olmadığından, çocukların da aileye ekonomik katkı sağlamak amacıyla çalışma yaşamına katılmaları ile birlikte çocuklar toplumsal işgücü olarak kullanılmaya başlamışlardır (UNICEF, 2008).

Çocukların şiddete ve dışlanmaya, ötekileşmeye maruz kalmaları sanayileşmenin geliştiği bu döneme rastlamaktadır. Çocuklar bu aşamada besleme, evlatlık, uyuşturucu madde kuryesi, dilenci, kaçak işçi, canlı organ vericisi olarak kullanımı da bu döneme denk gelmektedir. Çocukların fiziksel, ruhsal, cinsel ve toplumsal istismarının yoğunlaşması sonucu devletler bu sorunlara müdahale etmek zorunda kalmışlardır. Bu nedenle öncelikle belirli yaşlardaki çocukların belirli koşullarda çalışmaları yasaklanmış, çocukların cinsel istismarının önlenmesine yönelik köktenci önlemler alınmış, çocuklar üzerinde sınırsız anne ve baba velayeti sınırlandırılmış ve çocukları eğitime görevi devlet tarafından üstlenilmiştir (Serozan, 2000).

Devletlerin çocukların korunmasını tek başına sağlayamayacakları anlaşılınca, uluslararası alanda da çocukların korunması gündeme gelmiştir. Öncelikle 19. yüzyılın başında çocukların fuhuşta kullanılmasına karşı önlemlerin alınmasıyla çocukların korunması başlamıştır. 20.yüzyılın başında ise çocukların fabrikalarda, madenlerde ve gece işlerinde çalışmasının önlenmesine yönelik kurallar konulmaya başlanmıştır (Serozan, 2000).

Ancak bu dönemlerde çocuğun genel olarak “insan” kavramı içinde düşünülmesi ve yetişkinlerden ayrı haklara sahip olabileceği konusunda yeterli bilince ulaşılmamış olması nedeniyle, çocukların korunması amacıyla uluslararası bir örgüt kurma zorunluluğu ortaya çıkmış, 1912 yılında İsviçre’de gençlik sorunları ve çocukların analarının korunması alanında uluslararası bir merkez kurulmasına yönelik çalışmalar başlamıştır (Akyüz, 2000).

1920 yılında kurulan, Çocuklar İçin Uluslararası Yardım Örgütü’nün temel amaçlarından biri, savaştan zarar gören ülkelerin çocuklarının acil gereksinimlerini gidermektir. Bu Örgüt, amacına ulaşmak için çabalarını sürdürürken, daha geniş planda ve sürekli bir şekilde çocukları korumak amacıyla gerekli programın düzenlenmesine ve bu programın ilkelerinin belirlenmesine çaba göstermiş, bu çabaların sonucu olarak, 26 Eylül 1924 tarihinde, Milletler Cemiyeti Genel Kurulu, “Çocuk Hakları Bildirgesi”ni kabul etmiş ve böylece çocuklarla ilgili ilk geniş kapsamlı uluslararası düzenleme ortaya çıkmıştır (Tiryakioğlu, 2002).

Çocukların yaşatılması, geliştirilmesi, korunma ve eğitim konusunda düzenleme getiren bu bildirmede Mustafa Kemal Atatürk’ün imzası da bulunmaktadır (Serozan, 2000).

İkinci Dünya Savaşı'nda çocuk ölümlerinin çok fazla olması, çocuk işgücü ve cinselliklerinin istismar edilmesinden dolayı Birleşmiş Milletler çatısı altında, çocuk ticaretine, çocukların köleleştirilmelerine, küçük yaşta evlendirilmeye, vatansızlığa, ilticaya, eğitimde aşağılanmaya, evlilik dışı çocuklara haksızlık edilmesine, evlat edinmenin kötüye kullanılmasına ve ceza yargılanmasında kaba uygulama yapılmasına karşı bir dizi deklarasyon ve karar çıkartılmıştır (Serozan, 2000).

Birleşmiş Milletler'in kurulmasından sonra 1948 yılında BM Genel Kurulu, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'ni kabul etmiş, ancak bu belgede çocukların hak ve özgürlükleri için özel düzenleme yer almamış, çocukların özel ihtiyaçları, ayrı bir belgenin düzenlenmesi, yaklaşık on yıl süren çalışmaların sonucunda oluşturulmuş, 20 Kasım 1959'da Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, 78 ülkenin temsilcisinin katıldığı genel oturumunda Çocuk Hakları Bildirgesi'ni oybirliği ile kabul edilmiştir. Çocuk Hakları ile ilgili 1924 yılında Cenevre Bildirgesi ile başlayan sürecin son aşaması 20 Kasım 1989 tarihli Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesinin kabul edilmesi olmuştur. Bu üç çalışmanın ortak özelliği; çocuk hakları konusunda dünya çapında yapılan girişimler olması ve uluslararası toplumun konuya olan ilgisini yansıtmasıdır. İlk iki çalışma "bildirge" olması nedeniyle hukuken bağlayıcı bir nitelik göstermemektedir. Dolayısıyla da bildirgelerde yer alan ilkelere uyulmaması halinde yaptırım söz konusu olmamaktadır. Bununla birlikte, her iki bildirge de, ilan ettiği hakların varlığının, evrensel kabule mazhar olduğunu göstermektedir (Tiryakioğlu, 2002).

Buna karşılık, BM Çocuk Hakları Sözleşmesi, kendisine taraf olan devletleri bağlayıcı nitelik taşımaktadır. Zira devletler sözleşmeye taraf olmakla, ona uygun davranma isteklerini ortaya koymuş olmaktadır. Dolayısıyla, sözleşme hükümlerine uyulup uyulmadığını denetleyecek bir mekanizma, doğal olarak sözleşmenin ayrılmaz bir parçası olarak kurulur. Çocuk haklarına ilişkin bildirgeler, bağlayıcı olmamalarına rağmen, başka bir işlev daha görmüşler, dünya çapında genel kabul gören BM Çocuk Hakları Sözleşmesinin ortaya çıkışına zemin hazırlamışlardır (UNICEF, 2008).

Aynı tarihlerde Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) çabaları da yoğunlaşarak artmıştır. Bütün bu girişimler, başarıyla sonuçlansın ya da sonuçlanmasın, 1900'lü yıllardan başlayarak uluslararası toplumun çocuklara karşı duyduğu ilginin güçlenmesini ve "Çocuğun Korunması" ilkesinin uluslararası toplumun genel menfaati olarak ortaya çıkışını göstermektedir (Tiryakioğlu, 2002).

Hem bağlayıcı hem de bağlayıcı olmayan uluslararası hukukta çocuk adalet sistemi ve bununla ilgili alanlar kapsamlı ve ayrıntılı biçimde belirlenmiştir. Bağlayıcı ya da 'katı' hukuk sadece ve sadece onaylayarak veya iç hukuka aktararak şartlarına uyacaklarını resmi olarak açıklayan ülkeleri bağlayan antlaşmaları kapsar. Örneğin Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi gibi. Bağlayıcı olmayan ya da 'esnek' olan hukuk-deklarasyonlar, tavsiyeler ve

kurallar gibi-örneğin Birleşmiş Milletler Genel Kurulu gibi uluslararası bir forumda onaylanmış ancak yaptırıma bağlanmamış bütün diğer hükümetler arası hukuki belgeleri kapsamaktadır. Örneğin Çocuk Adaletinin İcrasına Dair Birleşmiş Milletler Minimum Standart Kuralları (Pekin Kuralları) gibi (Cantweel, 2000).

Çocuk Adalet Sistemi; Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Çocuk Haklarına Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesi, Çocuk Haklarının Kullanılmasına Dair Avrupa Sözleşmesi, Çocuk Adaletinin İcrasına Dair Birleşmiş Milletler Minimum Standart Kuralları (Pekin Kuralları), Özgürlüğünden Yoksun Bırakılan Çocukların Korunmasına Dair Birleşmiş Milletler Kuralları(Havana Kuralları), Çocuk Suçluluğunun Önlenmesi İçin Birleşmiş Milletler Yönlendirici İlkeleri(Riyad Kuralları) gibi bağlayıcı olan veya olmayan birçok uluslararası belge ile yapılandırılmaktadır (Seliçi ve Akço, 2006).

2.2.1.1.Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesi

20 Kasım 1989 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından oybirliği ile kabul edilen ve Türkiye Cumhuriyeti'nin de 14.09.1990 tarihinde imzaladığı Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesi ile tüm dünya ülkelerinde çocuk hak ve özgürlükleri ile ilgili uygulamalarda evrensel ortak standartlar belirlenmiştir (UNICEF, 2009).

Çocuk Hakları Sözleşmesi, uluslararası mevzuatça sayılan evrensel hak ve özgürlüklerin çocukların yaşama, gelişme, korunma ve toplumsal yaşama katılım ile ilgili ihtiyaçlarından yola çıkarak belirlenmiştir. Çocuk haklarına ve çocuk adalet sistemine ilişkin olarak tanınmış bulunan hakların değerlendirilmesinde, bu hakların gerçekleştirilmesi bakımından kabul edilmiş hükümlerin uygulanmasında ve devletlere yüklenen görevlerin yerine getirilmesinde göz önünde bulundurulması gereken ilkeler belirleyerek evrensel düzeyde bütün çocukların eşit hak ve olanaklara sahip olmalarını sağlamaktadır (UNICEF, 2009).

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi taraf devletlere, Sözleşme’de yazılı olan hakları, kendi yetkileri altında bulunan her çocuğa, kendilerinin, ana babalarının, vasilerinin sahip oldukları ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal ya da başka düşünceler, ulusal, etnik ve sosyal köken, mülkiyet, sakatlık, doğuş ve diğer statüler nedeniyle hiçbir ayırım gözetmeksizin tanıma yükümlülüğü (Ayrım gözetmeme ilkesi) getirmiştir (ÇHS m.2).

İkinci ilke “Yaşama ve Gelişme Hakkının Gözetilmesi”dir. Her çocuğun temel yaşama hakkına sahip olduğu kabul edilerek, taraf devletlere, çocuğun hayatta kalması ve gelişmesi için mümkün olan azami çabayı gösterme yükümlülüğü getirilmiştir (ÇHS m.6).

Üçüncü İlke “Çocuğun Yüksek Yararının Gözetilmesi İlkesi” dir. Kamusal ya da özel sosyal yardım kuruluşları, mahkemeler, idari makamlar veya yasama organları tarafından yapılan ve çocukları ilgilendiren bütün faaliyetlerde çocuğun yararı temel düşünce kabul edilmesi ilkesi benimsemiştir (ÇHS m.3).

Dördüncü İlke “Çocuğun Görüşlerine Saygı Gösterilmesi İlkesi” dir. Belli bir görüş oluşturma yeteneğine sahip olan çocukların bu görüşlerini ifade edebilme hakkı tanınması ve bu görüşlere çocukların yaşı ve olgunluk derecesine uygun olarak gereken önemin verilmesi zorunluluğu getirilmiştir (ÇHS m.12/1).

2.2.1.2.Pekin Kuralları

Çocuk adaletine, çocuk hakları ve gelişimi açısından yaklaşan ilk uluslararası belge BM Genel Kurulunun 29.11.1985 tarih ve 40/33 sayılı kararıyla kabul ettiği Çocuk Adalet Sisteminin Uygulanması Hakkında Birleşmiş Milletler Asgari Standart Kuralları (Pekin Kuralları) dır. Pekin Kuralları, çocuk adalet sistemine ilişkin temel ilkeleri ortaya koymaktadır. Bu ilkeler; yasaları ihlal eden çocuklara nasıl davranılacağını, yargı sürecinin değişik aşamalarında çocukların haklarının nasıl korunacağını ve gereksinimlerinin nasıl karşılanacağını açıklayan tavsiye hükümler içermektedir (UNICEF, 2009).

Pekin Kurallarında bazı kavramların tanımları verilerek, bu alanda da bir standart oluşturulmaya çalışılmıştır. Pekin Kurallarında, suç kavramı; mevcut hukuk sistemi içinde

ceza verilmesini gerektirecek her türlü eylem, çocuk kavramı; mevcut hukuk sistemi içinde işleyebileceği bir suçtan dolayı kendisine büyük insanlardan farklı davranılması gereken kişi, Çocuk suçlu kavramı ise; suç işlediği iddia edilen ya da suç işlediği ortaya çıkan bir çocuk veya genç insan olarak tanımlanmıştır.

Pekin Kuralları da temel ilkelerde tekrar edilmektedir. Örneğin “çocuk suçlulara ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasi ve diğer görüşler, milli ve sosyal köken, varlık, doğum yeri vs. hiçbir ayırım gözetmeme” ilkesi gibi.

Pekin Kurallarına göre çocuk adalet sisteminin amacı; “daima çocuğun iyileştirilmesi”ni öne plana almaktadır. Suça sürüklenen çocuklara gösterilecek tepki hem suçun, hem de çocuğun içinde bulunduğu koşullarla “orantılı” olmalıdır (Pekin K. 5/1). Buna göre genel kurallarda, suçun ağırlığı ile ilişkili olarak yaptırımın belirlenmesini ifade eden “orantılılık ilkesi”, çocuk suçluluğu söz konusu olduğunda “yalnızca suçun ağırlığı” değil, aynı zamanda “çocuğun kişisel koşullarının” da dikkate alınmasını gerektirdiği, bununla birlikte suçla ortaya çıkan zarar veya kişisel koşullara etki yapan diğer hususların da dikkate alınarak; çocuğun temel haklarını zarar vermeden en uygun tepkinin belirlenmesi sağlanmasını ortaya koymaktadır (UNICEF, 2009).

Pekin Kuralları, suç işleyen çocukların haklarını koruyan ve gereksinimlerine yanıt veren çocuğa özgü bir adalet sisteminin temel ilkelerini düzenlemiş; adil ve insani muamele, esenliğinin gözetilmesi, suç ve çocuğun ihtiyaçları ile orantılı bir yaptırım uygulanması, çocuğun rızası alınarak yönlendirici önlemlere başvurulması, özgürlükten yoksun bırakmanın mümkün olan en kısa süre için başvurulacak en son çare sayılması ve iyi düşünüldükten sonra ve yalnızca ciddi nitelikteki suçlarda kullanılması, kurumlara yerleştirmeye en son çare olarak ve başka alternatifler de dikkate alındıktan sonra başvurulması, kurumlara yerleştirme ve nezarete tutma uygulamalarına mümkün olan en kısa sürede son verilmesi, çocuklarla ilgili işlerde görev yapan bütün personelin özel eğitim alması, çocuk suçluların sürecin her aşamasında yetişkin suçlulardan ayrı yerlerde tutulmaları gibi standartlar getirmiştir.

2.2.1.3.Riyad İlkeleri

Çocuk Suçluluğunun Önlenmesi İçin Birleşmiş Milletler Yönlendirici İlkeleri (Riyad İlkeleri)

BM Genel Kurulu'nun 14 Aralık 1990 tarih ve 45/112 sayılı kararıyla kabul ve ilan edilen tavsiye niteliğindeki kurallardır. Riyad İlkeleri, çocukların suç işlemelerinin önlenmesine ilişkin standartlar getirmiştir.

Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesinden bir yıl sonra yürürlüğe giren Riyad İlkeleri ile Çocuk Hakları Sözleşmesi arasında doğrudan bir bağ bulunmamasına karşın Riyad İlkelerinde yer alan önleyicilik, sorunlu davranışlara gösterilecek tepkiler ve riskli durumlarla sınırlı tutulmayarak çocuk haklarının yaygınlaşması ve çocukların haklarına saygı duyulması bağlamında önem taşımaktadır. Diğer yanda çocuk suçluluğunun önlenmesine ilişkin bir başlık Çocuk Hakları sözleşmesinde içinde de yer almamaktadır (UNICEF, 2009).

Riyad İlkelerinin başlıca amacı; çocukların suç işlemesinin, çocuk suçluluğunun önlenmesinin ötesinde aynı zamanda ayırım gözetmeme ilkesine uygun olarak tüm çocukların yaşam kalitelerinin iyileştirilmesi ve esenliğinin sağlanmasıdır. Bu çerçevede salt suç işleyen çocuklar değil, tüm çocukların ele alınması söz konusudur.

Riyad İlkeleri'nde, önleyici politikaların başlangıcında tüm çocuklara yönelik genel politikalar olmasını işaret ederken aile, okul, toplum, kitle iletişim araçları, sosyal politikalar, yasal düzenlemeler ve çocuk adalet sisteminin yönetilmesi dahil olmak üzere toplumsal yaşamın çocuklara etki etmesi olası tüm alanlarıyla ilgili olarak belli düzenlemelere gidilerek, çocuk suçluluğunun önlenmesi konusunda yapılması gerekenlere ilişkin ayrıntılı düzenlemeler yapılmıştır.

Tüm toplumca ergenlik çağındakilerin kişiliklerini göz önüne alınması ve çocukların bebeklikten itibaren coşkularını ve yaşama sevinçlerini dışa vurmalarının hoş görülmesi ve desteklenmesi suretiyle uyum içinde gelişmelerinin sağlanmasının önemine dikkat çekilmektedir. Çocuklara toplumda aktif bireyler olarak değer ve yer verilmesinin, koruma ve denetim önlemlerinin basit objeleri olarak görülmemelerinin, çocukların bebeklikten itibaren ve özellikle ergenlik çağındaki kişilikleri dikkate alınmasının ve kendilerini ifade etmelerindeki farklılığı desteklemesi ve hoş görülmesinin önemi vurgulanmıştır. Bunun için hükümet ve sivil toplum örgütlerinin işbirliği ve uyum içinde çalışmaları gerekliliği üzerinde durulmuştur (UNICEF, 2009).

2.2.1.4.Havana Kuralları

Havana Kuralları BM Genel Kurulu'nun 14 Aralık 1990 tarih ve 45/113 sayılı kararıyla kabul edilen tavsiye kurallarıdır. Özgürlüklerinden yoksun bırakılan çocukların toplumla yeniden bütünleşmelerini sağlamaya yönelik tedbir ve önerileri içermektedir. Bunlar özgürlüğün kısıtlandığı kurumun ve bu kurumda çalışacak personelin sahip olması gereken kuralları da içerir.

Özgürlüğü kısıtlanan çocukların sağlık, güvenlik, maddi ve manevi durumlarının iyiliği güvence altına alınmalı, kişisel hakları zedelenmemeli, istismara uğratılmamalı, eğitimleri ve meslek edinmeleri aksatılmamalı ve topluma uyumları sağlanmalı, her türlü hukuki güvence, savunma hakkı, görüşme hakkı verilmeli ve çocuklara uymaları gereken kurallar önceden bildirilmelidir. Diğer yanda yer değiştirmeler ailelere bildirilmeli ve aileler her zaman bilgilendirilmelidir. Buldukları yer insan onuruna ters düşmemeli, mikropsuz içecek su daima bulundurulmalı, uygulanacak disiplin cezaları keyfi olmamalı, personel eğitilmiş olmalıdır.

Günümüzde dünyada ve ülkemizde çocuğa yönelik birçok sorunu beraberinde yaşamaktadır. Çocuk suçluluğu bu sorunlardan bir kısmıdır. Suç oranının yüksekliği yanında suç tipleri açısından farklılık gösteren çocuk suçluluğu olgusunda belli il ve ilçelerde çocuk mahkemeleri bulunmakta ve sayısal olarak binlerce suça sürüklenen çocuk hakkında adli sistem işlemektedir (UNICEF, 2009).

2.2.2. Ulusal Düzenlemeler

Günümüzde dünyada ve ülkemizde çocuğa yönelik birçok sorunu beraberinde yaşamaktadır. Çocuk suçluluğu bu sorunlardan bir kısmıdır. Suç oranının yüksekliği yanında suç tipleri açısından farklılık gösteren çocuk suçluluğunda kanun değişikliği ve anlayışı ile değişim içine girilmiştir.

Anayasa'da çocuğu koruyan bazı genel hükümler bulunmakla birlikte, çocuk adalet sistemini ilgilendiren hukuki düzenlemeler temel olarak Çocuk Koruma Kanunu'nda yer almaktadır. Bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde Ceza Muhakemesi Kanunu, Türk Medenî Kanunu, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu ile Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu hükümleri uygulamada dikkate alınmaktadır. Denetim konusunda Çocuk Koruma

Kanunu'nda hüküm bulunmayan durumlarda ise Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri ile Koruma Kurulları Kanunu hükümleri uygulanmaktadır.

Bu Kanunların yanında, Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun, Ailenin Korunmasına Dair Kanun, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı

Hakkında Kanun ile Çocuk Koruma Kanununa göre verilen Koruyucu ve Destekleyici Tedbir Kararlarının Uygulanması Hakkında Yönetmelik, Çocuk Koruma Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik de hem suça sürüklenen hem de korunma ihtiyacı olan çocuklarla çalışırken kullanılması gereken mevzuat içinde yer almaktadır (Zeyrek ve Özkeskin, 2000).

2.2.2.1. Türk Ceza Kanunu

Kanunun açık olarak suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemeyeceği ve güvenlik tedbiri uygulanamayacağı TC Anayasası'nın 38. Maddesinde belirtilmiştir.

Ceza adaletine ilişkin temel kurallar ve hangi fiillerin suç sayıldığı bunlara ilişkin cezalar Türk Ceza Kanunu'nda düzenlenmiştir. TCK çocuk kavramları ve ilgili hükümleri düzenlemiştir. TCK da ceza kanunlarının uygulanması bakımından çocuk deyiminden, henüz on sekiz yaşını doldurmamış olan kişi anlaşılacağı belirlenmiştir (TCK m.6/b).

Bir kişiye işlemiş olduğu suçla ilgili ceza verilebilmesi için; suçu tam bir akıl sağlığı içinde, bilerek, isteyerek işlemesi ve bunun doğuracağı sonuçlara katlanması gerekir. İnsanın davranışlarını denetleyemediği, engelleyemediği durumlarda eylemlerinden dolayı sorumlu tutulamayacağı ve kendisine ceza verilemeyeceği hukuk yaklaşımının temelidir. Çeşitli psikiyatrik bozukluklar ve hastalıklarda ceza sorumluluğunun bulunmadığı kabul edilir (TCK 32).

Biyolojik, psikolojik ve sosyal gelişme süreci içinde olan ve değer yargıları yeterince olgunlaşmayan çocuklarda da ceza verilemeyeceği veya ceza indirimine gidilmesi gerektiği hukukun temel ilkelerinden biridir (TCK 31).

Yeni Türk Ceza Kanunu'nun 31. Maddesi yaş küçüklüğünü 'ceza sorumluluğunu kaldıran veya azaltan nedenler arasında' düzenlemiştir. TCK'na bakıldığında; çocukları üç gruba ayırdığı görülmektedir.

- a) Fiili işlediği sırada oniki yaşını doldurmamış olan çocuklar (0-12 yaş grubu) çocuklardır. Fiili işlediği sırada oniki yaşını doldurmamış olan (sağır ve dilsiz ise, 15 yaşını doldurmamış) çocukların cezai sorumluluğu yoktur (TCK m.31/1). Bu çocuklar hakkında ceza kovuşturması yapılamayacağı ancak çocuklara özgü güvenlik tedbiri uygulanmak üzere "güvenlik muhakemesi" yapılabileceği belirlenmiştir.
- b) Fiili işlediği sırada oniki yaşını doldurmuş olup da on beş yaşını doldurmamış olanlar (12-15 yaş grubu) çocuklardır. Yeni TCK 31. maddesinin 2. fıkrası, on iki yaşını doldurmuş olup da on beş yaşını doldurmamış olanlar hakkında uygulanacak olan hukuku belirlemiş, hakkında suç isnadı bulunan çocuk 12-15 yaş grubu ise, hakkında uygulanacak usul belirlemeden önce, bir "incelemeye" tabi tutulması gerekecektir. Yapılan inceleme sonunda "işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve davranışlarını yönlendirme yeteneği yeterince gelişmemiş" olduğu anlaşılması durumunda ceza sorumluluğunun olmadığı kabul edilerek hakkında cezaya hükmedilmeyecek, ancak güvenlik tedbirine hükmedilecektir.

Eğer çocuğun "işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğine sahip olduğuna karar verilmesi durumunda hakkında cezaya hükmedilecektir.

- c) Üçüncü grup ise fiili işlediği sırada on beş yaşını doldurmuş olup da on sekiz yaşını doldurmamış olan (15-18 yaş grubu) çocuklardır. Bu yaş grubu çocuklar hakkında sadece indirimli cezaya hükmedilebilmektedir. Bu yaş grubundaki çocukların kişilik yapısı ve sosyal faktörler saptanmadan yargılanabilecekleri, eylemin sabit olması durumunda ise haklarında cezanın belirlenmesi sırasında YTCK madde 61/5 uyarınca ceza indirimi yapılabilmesi için sosyal inceleme raporunun kullanılabilir (Yenisey, 2006b)

2.2.2.2.Çocuk Koruma Kanunu

Uluslararası sözleşmelerin ve çocukluk ile ilgili değişen toplumsal değer yargıları çocuğun olayları algılama ve değerlendirme farklılığını, suça yönelme nedenlerini ve burada toplumun sorumluluğunu dikkate alan çocuklar yönünden özel maddi hukuk kuralları ve bunları uygulayacak özel makamların oluşturulmasını zorunlu kılmaktadır. Bu anlayış ile şekillenen ve 15.07.2005 tarihinde Resmi Gazete’ de yayınlanarak yürürlüğe giren 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu ile çocuk adalet sistemi; yetişkin adalet sisteminden farklı olarak ceza adaletini ve koruma alanlarını birlikte ele almıştır (Seliçi ve Akço, 2006; Aydın, 2009).

Korunma ihtiyacı olan veya suça sürüklenen çocukların korunması, haklarının ve esenliklerinin güvence altına alınmasını amaçlayan Çocuk Koruma Kanunu, gerek Kanunun uygulanmasında ve gerekse çocuğun haklarının korunmasında temel ilkeleri belirlemiştir (Elçin Grassinger, 2009).

Çocuk Koruma Kanunun uygulanmasında benimsenen temel ilkelere göre; çocuğun yaşama, gelişme, korunma ve katılım haklarının güvence altına alınması, çocuğun yarar ve esenliğinin gözetilmesi, çocuk ve ailesinin ayrımcılığa tabi tutulmaması, çocuk ve ailesi bilgilendirerek karar sürecine katılımlarının sağlanması, çocuğun, ailesinin, ilgililerin, kamu kurumlarının ve sivil toplum kuruluşlarının işbirliği içinde çalışmaları, insan haklarına dayalı, adil, etkili ve süratli bir usul izlenmesi, soruşturma ve kovuşturma sürecinde çocuğun durumuna uygun özellikli davranılması, kararların alınmasında ve uygulanmasında, çocuğun yaşına ve gelişimine uygun eğitimini ve öğrenimini, kişiliğini ve toplumsal sorumluluğunu geliştirmesinin desteklenmesi ve toplumsal sorumluluğun paylaşılmasının sağlanması, tedbir kararlarında kurumda bakım ve kurumda tutmanın son çare olarak görölmesi, çocukların bakılıp gözetildiği, tedbir kararlarının uygulandığı kurumlarda yetişkinlerden ayrı tutulmaları, çocuklar hakkında yürütölen işlemlerde ve sonrasında kimliğinin başkaları tarafından belirlenememesine yönelik önlemler alınması ve çocuklar hakkında özgürlüğü kısıtlayıcı tedbirler ile hapis cezasına en son çare olarak başvurulması esastır (ÇKK m.#4) (Aydın, 2009).

5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu çocuğu; daha erken yaşta ergin olsa bile, on sekiz yaşını doldurmamış kişi olarak tanımlamış ve aynı zamanda çocuğu, korunma ihtiyacı olan çocuk ve suça sürüklenen çocuk olarak iki ayrı kategoride ele almıştır. Buna göre korunma ihtiyacı olan çocuk; bedensel, zihinsel, ahlaki, sosyal ve duygusal gelişimi ile kişisel güvenliği tehlikede olan, ihmal veya istismar edilen ya da suç mağduru çocuktur. Suça sürüklenen çocuk ise;

kanunlarda suç olarak tanımlanan bir fiili işlediği iddiası ile hakkında soruşturma veya kovuşturma yapılan ya da işlediği fiilden dolayı hakkında güvenlik tedbirine karar verilen çocuktur (ÇKK m.#3).

ÇKK şiddet, istismar veya ihmal mağduru veya tanığı olan, kanunla ilişki halinde olan veya mağdur, tanık veya kanunla ilişki içinde olma riski altında olan çocuklar dahil olmak üzere en çok korunmaya gereksinimi olan çocukların haklarını korumayı amaçlamaktadır. Kanun, çocukları korumayı ve onları aileleri ve toplumla yeniden bütünleştirerek eğitim, sağlık ve aile bakımı haklarından mahrum olmamalarını temin etmeyi amaçlamaktadır. Çocuk Koruma Kanunu ile birlikte çocuk adalet sisteminin unsurları belirlenmiş ve diğer sistemlerle ilişkileri belirginleşmiştir.

2.3. Çocuk Adalet Sisteminin Aktörleri

2.3.1.Çocuk Mahkemeleri

1850’li yıllardan itibaren başta Avrupa ve ABD’ de çocuk ve gencin hem ailesine hem de topluma karşı korunması ilgili sorumluluk/ yükümlülüklerin değişime uğramasıyla ve başta sosyal hizmet alanı olmak üzere, suça yönelen çocuk ve gençlere yönelik yargılama sistemlerinin gelişmesi sonucu ortaya çıkan çocuk mahkemelerinin geçmişi 150 yıllık bir süreci barındırmaktadır. Özellikle 19. yüzyılın başında yurttaşlık haklarının şekillendiği “Medeni Kanun/Yurttaşlar Yasası” bağlamından gelişen sosyal hizmetler anlayışına ve toplumsal yükümlülük çerçevesinde oluşan kurumsal yapılara paralel olarak yargılama sisteminde de “ceza” dan önce çocuk ve gencin “birey” olarak kabul edilmesi, desteklenmesi esasının benimsendiği görülmektedir. (Tarımeri, 2007)

Çocukların gelişimsel dönem ve sosyalleşme özellikleri nedeniyle özel bir yargılama sürecine dahil edilmesi gerekliliğini karşılayan mahkeme, özel yargılama düzenekleri ile çocuk mahkemesidir. Çocuk Mahkemesini, suç işlemiş, bağımlı veya ihmal edilmiş çocukların yargılmasını gerçekleştiren bir kanun mahkemesidir (Barker, 1988).

Çocuk mahkemesi yargılmasının felsefesinin çocuğun rehabilitasyonun hedeflemesi ve çocukların sorunlarını anlayacak mahkemelere gönderilmesi, çocukların olgunlaşma süreci

devam ettiğinden onlara yetişkin suçlu gibi davranılmaması ve suç işlediği anlaşılan çocukları ıslah edici kuruma yerleştirilmektense gözetim altına alınmasıdır (Lotz ve diğerleri, 1985: 22-23; aktaran: Baykara, 1999: 206)

Ülkemizde ise çocuk mahkemelerinin kurulmasına ilişkin çalışmalar 1940 yılından itibaren başlamış 1945 yılında bir kanun teklifi ve yasası sunulmasına rağmen kabul edilmemiştir. 1979 tarih ve 2253 sayılı Çocuk Mahkemelerinin Kuruluşu, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun 1979 yılında kabul edilmiş ve ilk çocuk mahkemeleri 1987 yılında Ankara'da kurulmuş, bir yıl sonra İstanbul, İzmir ve Trabzon illerinde olmak üzere dört ilde faaliyete geçmiştir. 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden sonra ise mahkeme sayısı artmıştır (Akyüz, 2000; Balo, 2005).

ÇKK' nın 25. maddesi ve 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun'un 13. maddesi uyarınca Çocuk Mahkemeleri ve Çocuk Ağır Ceza Mahkemeleri kurulmuştur. Yeni kanunla çocukların yargılandığı mahkemeler çocuklar tarafından işlenen suçların niteliği ve mahkemenin yapısına göre ikiye ayrılmıştır. Korunma ihtiyacı olan veya suça sürüklenen çocukların korunması, haklarının ve esenliklerinin güvence altına alınması ile görevli olan mahkemeler, çocuk mahkemesi ve çocuk ağır ceza mahkemesi olarak tanımlanmıştır (Balo, 2005).

Çocuk mahkemesi tek hâkimden oluşmaktadır (ÇKK m#25/1) Asliye ceza mahkemesi ile sulh ceza mahkemesinin görev alanına giren suçlar bakımından, suça sürüklenen çocuklar hakkında açılacak davalara bakacağı ve duruşmalarda Cumhuriyet savcısının bulunmayacağı düzenlenmiştir. Ancak çocuk mahkemesinin bulunduğu yerdeki Cumhuriyet savcısı mahkeme kararlarına karşı kanun yoluna başvurabilir.

Çocuk mahkemesi, korunmaya muhtaç çocuklar ile suça sürüklenmiş, ancak cezai sorumluluğu olmayan çocuklar için uygulanacak tedbir kararlarını vermek ve suça sürüklenen ve ceza sorumluluğu olan çocuklar için, asliye ceza ve sulh ceza mahkemelerinin görev alanlarına giren suçlar bakımından görevlidir (Yenisey, 2006b).

Diğer mahkeme ise çocuk ağır ceza mahkemeleridir. Çocuk ağır ceza mahkemesi heyet halinde kurulmuş olup, bir başkan ve iki üye ile toplanacağı ve çocuklar tarafından işlenen, ağır ceza mahkemesinin görev alanına giren suçlarla ilgili davalara bakacağı, çocuk mahkemesinden farklı olarak duruşmalarda Cumhuriyet savcısının bulunacağı öngörülmüştür. (ÇKK m. # 25/2)

Çocuk mahkemeleri il merkezlerinde ve Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun uygun göreceği ilçelerde, çocuk ağır ceza mahkemeleri ise Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun uygun göreceği yerlerde faaliyet göstereceği belirlenmiştir (ÇKK m. # 25)

Bu mahkemelerde görev olan hakimlerin tercihen çocuk hukuku alanında uzmanlaşmış, çocuk psikolojisi ve sosyal hizmet alanlarında eğitim almış olması gerektiği belirlenmiştir (ÇKK m.# 28/1)

Çocuk mahkemesi bulunmayan yerlerde, çocuk mahkemesi kurulup göreve başlayıncaya kadar korunma ihtiyacı olan çocuklar hakkında tedbir kararlarının görevli aile veya asliye hukuk mahkemelerince alınacağı, çocuk mahkemesi ve çocuk ağır ceza mahkemesinin bulunmadığı yerlerde suça sürüklenen çocuklarla ilgili davaların genel ceza mahkemelerinde görüleceği düzenlemede yer almıştır (ÇKK m.# geçici 1/4)

Çocuk hakimi, korunma ihtiyacı olan çocuklarla ilgili ÇKK'de ve Medeni Kanun gibi diğer kanunlarda yer alan tedbirleri almakla görevlidir. Suça sürüklenen bir çocuğun aynı zamanda korunma ihtiyacı olduğu fark edildiğinde davaya bakan çocuk mahkeme de tedbir kararı verebilecektir (ÇKK m.# 5).

2.3.2.Cumhuriyet Savcılığı Çocuk Bürosu

Çocuk adalet sisteminin önemli unsurlarından olan ve Cumhuriyet başsavcılıkları'nda kurulan Cumhuriyet Savcılığı Çocuk Bürosu, Cumhuriyet başsavcı tarafından tercihan çocuk hukuku alanında uzmanlaşmış, çocuk psikolojisi ve sosyal hizmet alanlarında eğitim almış olan yeterli sayıda Cumhuriyet savcısından oluşmaktadır (ÇKK m#29-30)

Cumhuriyet Savcısı suça sürüklenen çocukla ilgili soruşturmayı bizzat yürütecektir (ÇKK m#.15),

Cumhuriyet Savcısı, 0-12 yaş arasında olan veya 12-15 yaş arasında olup da işlediği fiilin hukuki sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili davranışlarını yönlendirme yeteneğine sahip olmadığı anlaşılan çocuklar hakkında koruyucu ve destekleyici tedbirlerin uygulanmasını çocuk hakiminden isteyebilecektir (ÇKK m#.15/3).

Ayrıca, korunma ihtiyacı olan, suç mağduru veya suça sürüklenen çocuklardan yardıma, eğitime, işe, barınmaya ihtiyacı olan veya uyum güçlüğü çekenlere ihtiyaç duydukları destek hizmetlerini sağlamak üzere, ilgili kamu kurum ve kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği içinde çalışma ve bu gibi durumları çocukları korumakla görevli kurum ve kuruluşlara bildirmekle görevlidir. Cumhuriyet Savcısı, soruşturma aşamasında çocuğun ifadesinin alınırken veya çocuk hakkındaki diğer işlemler sırasında, çocuğun yanında sosyal çalışma görevlisi bulundurulabilecektir (ÇKK m#15/2 ; ÇKK Uyg.Yntm. m# 5/4).

Diğer taraftan, mağdur çocuğun tanık olarak dinlenmesi sırasında psikoloji, psikiyatri, tıp veya eğitim alanında uzman bir kişinin bulundurulması zorunluluğunu düzenlemiş ve bunlar hakkında bilirkişilere ilişkin hükümlerin uygulanacağı bildirilmiştir (ÇKKUyg.Yntm.m# 5/7).

Çocuk bürosunda görevli Cumhuriyet savcıları, işbirliği yapılabilecek toplumsal kaynakları ve işbirliği olanaklarını araştırma ve geliştirme hususlarında sosyal çalışma görevlilerinden istemde bulunabileceklerdir. (ÇKK Uyg.Yntm. m# 19/2-a).

2.3.2.Kolluğun Çocuk Birimi

Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesi olmak üzere yürürlükteki mevzuat esas alınarak Emniyet Teşkilatının çocuklara yönelik hizmetlerinin iyileştirilmesi amacıyla “Emniyet Genel Müdürlüğü Çocuk Şube Müdürlüğü/ Büro Amirliği Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği” 13.04.2001 gün ve 24372 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiş, yeni yapılanma ile Küçükleri Koruma Şube Müdürlükleri Çocuk Şube

Müdürlüklerine; Küçükleri Koruma Büro Amirlikleri ise Çocuk Büro Amirliğine dönüştürülmüştür (EGM, 1998; Göç, 2006)

Çocuk Şube Müdürlükleri/Büro Amirlikleri tarafından korunmaya, yardıma muhtaç, buluntu, kimliği tespit edilemeyen, sokakta yaşayan, başıboş, terk edilmiş, mülteci, refakatsiz ve benzeri çocuklara yönelik hizmetlerin yanı sıra, suç işlediği şüphesi altında bulunan çocukların Adli-İdari tüm suç soruşturmaları da yürütülmektedir (EGM, 1998).

Çocuklarla ilgili kolluk görevi, öncelikle kolluğun çocuk birimleri tarafından yerine getirilecektir. Kolluğun çocuk birimi, korunma ihtiyacı olan veya suça sürüklenen çocuklar hakkında işleme başlandığında durumu, çocuğun veli veya vasisine veya çocuğun bakımını üstlenen kimseye, Baroya ve Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna, çocuk resmi bir kurumda kalıyorsa ayrıca kurum temsilcisine bildirmesi gerekmektedir. Diğer yandan çocuğu ailesinin suça azmettirdiğinden veya istismar ettiğinden şüphelenildiğinde yakınlarına bilgi verilmeyebilecektir (ÇKK m.#31/2).

Çocuk hakkında görev yapacak kolluk biriminin; çocuk hukuku, çocuk suçluluğunun önlenmesi, çocuk gelişimi ve psikolojisi, sosyal hizmet gibi konularda eğitim almasının sağlanacaktır (Göç, 2006).

Çocuğun yararı aksini gerektirmediği takdirde kollukta bulunduğu süre içerisinde yanında yakınlarından birinin devamlı olarak bulunmasına imkân sağlanması gerekmektedir (ÇKK m.#31/3, ÇKK Uyg.Yntm. md.# 16/4).

Kolluğun, suça sürüklenen çocuğun aileye teslimini gerektiren hâllerde, çocuğun teslim edileceği veli, vasi, kanunî temsilci veya bakımını üstlenen kimseleri bulmak ve çocuğu teslim etmek; çocuğun teslim edileceği veli, vasi veya kanuni temsilci bulunamaz ya da bunların çocuğu suça azmettirdiğinden veya istismar ettiğinden şüphe duyulursa çocuğu bu kişilere teslim etmeyerek ve Cumhuriyet Savcısı'nın talimatını alarak, ÇKK' nun 9.maddesi uyarınca acil korunma kararını beklemeden Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'na teslim etmek; çocuğun teslim edildiği veli, vasi, kanunî temsilcisi veya bakımını üstlenen kimselerin çocuğa yeterli rehberliği sunamadığı veya çocuğu yeterince gözetemediği düşünüldüğünde durumu Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'na derhal bildirmek yükümlülüğü bulunmaktadır (ÇKK m.#31/5) (Göç, 2006).

2.3.4.Sosyal Çalışma Görevlisi

Korunma ihtiyacı olan veya suça sürüklenen çocukların korunmasına, haklarının ve esenliklerinin güvence altına alınmasını amaçlayan Çocuk Koruma Kanunu ile özel ihtisas mahkemelerinin kurulması ve bu mahkemelerin nezdinde çocuklara yönelik her türlü uygulamada Kanunun temel ilkelerini esas alan ve “çocuklar ile birlikte” ve “çocuklar için çalışacak” Sosyal Çalışma Görevlilerinin görevlendirilmesi öngörülmüştür (Uluğtekin, 2004).

Adalet Bakanlığınca mahkemelere kadrolu olarak sosyal çalışma görevlileri atanır. Atamalarda özellikle çocuk hukuku veya çocuk suçluluğunun önlenmesi alanlarında yüksek lisans yapmış olan kişiler bu görevler için seçilir (Yenisey, 2006b).

Kanuna göre Sosyal Çalışma Görevlisi; “psikolojik danışmanlık ve rehberlik, psikoloji, sosyal hizmet alanında eğitim veren kurumlardan mezun meslek mensuplarıdır. Çocuk Ağır Ceza Mahkemelerine ve Çocuk Mahkemelerine” psikolojik danışmanlık ve rehberlik, psikoloji, sosyal hizmet alanlarında” eğitim veren kurumlardan mezun meslek mensuplarının Adalet Bakanlığınca atanacağı, atamalarda çocuk ve aile sorunları ile çocuk hukuku ve çocuk suçluluğunun önlenmesi alanlarında lisansüstü eğitim yapmış olanların tercih edileceği ve her mahkemeye en az birer ve iş durumuna göre yeterli sayıda sosyal çalışma görevlilerinin atanacakları açıklanmıştır (ÇKK, #3/1-e; ÇKK Uyg.Yntm #17/1).

Sosyal çalışma görevlilerinin bulunmaması, görevin bunlar tarafından yapılmasında fiili veya hukuki bir engel bulunması ya da başka bir uzmanlık dalına ihtiyaç duyulması durumlarında; Diğer kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanlar (psikolojik danışmanlık ve rehberlik, psikoloji, sosyal hizmet alanlarında en az lisans düzeyinde eğitim veren kurumlardan mezun-tercihan çocuk ve aile sorunları ile çocuk hukuku ve çocuk suçluluğunun önlenmesi alanlarında lisansüstü eğitim yapmış- olanlar) ile serbest meslek icra eden (psikolojik danışmanlık ve rehberlik, psikoloji, sosyal hizmet alanlarında en az lisans düzeyinde eğitim veren kurumlardan mezun) çocuk ve aile sorunları ile çocuk hukuku ve çocuk suçluluğunun önlenmesi alanlarında lisansüstü eğitim yapmış olanların görevlendirilebilecekleri belirlenmiştir (ÇKK, #; ÇKK Uyg.Yntm #17/3-4-5).

Sosyal çalışma görevlisinin görevini yaparken uyması gereken çalışma ilkeleri belirlenmiştir. Buna göre ÇKK'nun da belirlenen temel ilkeler uyarınca hareket ederek; görevlendirildiği çocukla, gereksinimi doğrultusunda yeterli süre ve sayıda görüşmekle, kollukta ve adliyede yapılacak görüşmeleri görüşmenin amaç ve niteliğine ve çocukların özellik ve gereksinimlerine uygun olarak düzenlenmiş mekanda ve biçimde yapmakla, görüşmeye başlamadan önce çocuğu görüşmenin amacı, hakları ve yükümlülükleri, görüşmenin sonuçları ve sosyal çalışma görevlisinin yasal yükümlülükleri hakkında bilgilendirmekle, çocuğun katılım hakkına saygı göstererek ve kendi görüşlerini serbestçe oluşturma yeteneğine veya yeterli idrak gücüne sahip olan çocuğun kendisi ile ilgili olarak alınacak kararlara katılımını sağlamakla, çocuğa ilişkin bilgi ve belgelerin, sosyal verilerin amacı dışında işleme konulmaması veya kullanılmaması için çalışmalarını gizlilik ilkesine uyararak sosyal sırların korunması esasına göre sürdürmekle, verileri sadece yetkililere veya yetkilendirilen yerlere bildirmekle, çocuğa psiko-sosyal desteği sağlamak üzere gerekli rehberliği yapmak, çocuğun örselenmemesi için gerekli önlemleri almakla yükümlü olduğu ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. (ÇKK. Uy.Yntm. m.#18) (Uluğtekin, 2004).

Sosyal çalışma görevlilerinin görevleri; görevlendirildikleri çocuk hakkında bir karar verilmesinden önce çocuğun içinde bulunduğu koşulları, çocuğun özelliklerini ve çocuğun toplumda yapıcı bir rol üstlenmesini ve yararlanılabilecek toplumsal kaynakları tanımalarını sağlamak üzere sosyal inceleme yapmak ve hazırladıkları raporları kendilerini görevlendiren mercie sunmak, suça sürüklenen çocuğun ifadesinin alınması veya sorgusu sırasında adalet mekanizmasının işleyişinden olumsuz etkilenmesini önlemek amacıyla çocuğun yanında bulunmak, çocuğun hakları ile kendisine yöneltilen suçlama dahil olmak üzere yargılama süreci hakkında anlayabileceği bir dilde bilgilendirilmesini sağlamak, korunma ihtiyacı olan çocuklar hakkında da benzeri işlemleri yerine getirmek, diğer bir görevi ise çocukla ilgili kararların yerine getirilmesinde veya çocuğun kapasitesinin araştırılması ile görevli adli mercilerce tayin edilen uzmanlar dahil olmak üzere ilgili kurum ve kuruluş yetkilileri ile çocuk hakkındaki kararın amaca ulaşmasını sağlamak üzere işbirliği yapmak ve uzmanlık alanına giren konularda görüşlerini bildirmek suretiyle bu kişilere yardımcı olmak, olarak belirlenmiştir(ÇKK Uy. Yönet. m#19/1) (Uluğtekin, 2004).

Diğer görevler olarak; işbirliği yapılabilecek toplumsal kaynakları ve işbirliği olanaklarını araştırmak ve geliştirmek, koruyucu ve destekleyici tedbir kararı verilen çocuk hakkında

mahkeme veya çocuk hâkimince kendisine görev verildiği durumlarda kararın uygulanması, takibi ve denetimine ilişkin inceleme yapmak olarak belirlenmiştir (ÇKK Uy. Yönet. m#19/2)

2.3.5.Barolar, Müdafî ve Vekil

Suçta sürüklenen, şüpheli ve mağdur konumundaki her çocuğun, adalet sistemi içerisindeki konumuna göre, bir müdafî veya vekilin hukuki yardımından yararlanma hakkı bulunmaktadır. Müdafî, şüpheli veya sanığın savunmasını yapan avukatı ifade ederken, vekil mağdur kişiyi temsil eden avukatı ifade eder (CMK m.# 2/c-d) (Topuzoğlu Yaşar, 2000).

Müdafî ve vekilin hukuki yardımından yararlanma hakkı, öncelikle şüpheli veya mağdur çocuğun kendi seçeceği avukatın hukuki yardımından yararlanma hakkını içerir. Kendisine avukat seçebilecek durumda olmayanlara giderleri devletçe karşılanmak suretiyle baro tarafından avukat tayin edilmesi adil yargılanma hakkının bir gereğidir (CMK m.#.147, 234/6) (Zafer, 2000).

Suçta sürüklenen çocuklar hakkında işleme başlandığında, bir müdafî görevlendirilmesi için, durum, baroya bildirilir (ÇKK md.31/2). Eğer işlem kollukta yapılıyorsa kolluk görevlisi, savcılık ya da mahkemede yapılıyorsa, işlemin yapıldığı yer görevlisi durumu Baro'ya bildirerek çocuğa bir avukat atanmasını ister (Onursal, 2000).

İster müdafî, ister vekil olsun avukatın görevi çocuğu yasal konumu ve yargılama süreci hakkında bilgilendirmek, adli ve idari makamlar önünde onu temsil etmektir (Onursal, 2000).

2.3.6.Denetimli Serbestlik Şube Müdürlükleri ve Denetim Görevlileri

Denetimli Serbestlik Şube Müdürlükleri, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Denetimli Serbestlik ve Yardım Hizmetlerinden Sorumlu Daire Başkanlığına bağlı olarak her ilde kurulmaktadır (Yücekul Kurt, 2007).

Çocukların denetimi ile suça sürüklenen çocukların ceza infaz kurumlarına alınmaları yerine toplum içinde denetim altına alınarak cezalarını tamamlamalarını sağlama amaçlanmaktadır. Şube müdürlükleri, çocukların suç işleme nedenlerinin denetim görevlilerince yürütülen

çalışmalarla ortadan kaldırılmasını ve mahkemeler tarafından belirlenen yükümlülüklerin çocukları aileleri ve sosyal çevrelerinden ayırmadan yerine getirilmesini amaçlayan kurs ve benzeri çalışmalar yapmaktadırlar (TCABCTGM, 2006; Nursal ve Ataç, 2006).

Denetimli serbestlik şube müdürlükleri, hakkında koruyucu ve destekleyici tedbir kararı, kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararı veya hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı ile birlikte denetim altına alınmasına karar verilen veya şartla salıverilen çocuklarla çalışırlar (ÇKK, md#36).

Denetim altına alınan çocukla ilgili olarak denetimli serbestlik ve yardım merkezi şube müdürlüğü tarafından bir denetim görevlisi görevlendirilir. Görevlendirme sırasında çocuğun kişisel özellik ve ihtiyaçları dikkate alınır ve çocuğa kolay ulaşabilecek olanlar tercih edilir (ÇKK, md# 37/2).

Denetimli Serbestlik Şube Müdürlükleri, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Denetimli Serbestlik ve Yardım Hizmetlerinden Sorumlu Daire Başkanlığına bağlı olarak her ilde kurulmaktadır. Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri ile Koruma Kurulları Yönetmeliğinde tanımlanan denetimli serbestlik, mahkemece belirtilen koşullar ve süre içinde, denetim planı doğrultusunda suça sürüklenen çocuk, şüpheli, sanık veya hükümlünün toplumla bütünleşmesi açısından ihtiyaç duyduğu her türlü hizmet, program ve kaynakların sağlandığı toplum temelli bir uygulamayı ifade etmektedir. Bu kapsamda çocuğun eğitim kurumuna devam etme, çocuğu belli yerlere gitmekten yasaklama, çocuğun belli yerlere devam etme zorunluluğu ve takdir edilecek başka yükümlülükleri yerine getirmesine karar verilmesi şeklinde düzenlenmiştir (TCABCTGM, 2006).

Denetim görevlisinin görevleri; Kararla ulaşılmak istenen amacın gerçekleşmesi için çocuğun eğitim, aile, kurum, iş ve sosyal çevreye uyumunu sağlamak üzere onu desteklemek, yardımcı olmak, gerektiğinde ona önerilerde bulunmak, çocuğa eğitim, iş, destek alabileceği kurumlar, hakları ve haklarını kullanma konularında rehberlik etmek, ihtiyaç duyacağı hizmetlerden yararlanması amacıyla çocuğa yardımcı olmak, kaldığı yerleri ve ilişki kurduğu kişileri ziyaret ederek çocuğun içinde yaşadığı şartları, ailesi ve çevresiyle ilişkilerini, eğitim ve iş durumunu, boş zamanlarını değerlendirme faaliyetlerini yerinde incelemek, alınan kararın

uygulanmasını, bu uygulamanın sonuçlarını ve çocuk üzerindeki etkilerini izlemek, tabi tutulduğu yükümlülüklerin yerine getirilmesini denetlemek ve çocuğun gelişimi hakkında, üçer aylık sürelerle Cumhuriyet savcısı veya mahkemeye rapor vermektir (ÇKK m.#.38/1) (Nursal ve Ataç, 2006).

Çocukların Denetimi ile suça sürüklenen çocukların ceza infaz kurumlarına alınmaları yerine toplum içinde denetim altına alınarak cezalarını tamamlamalarını sağlama amaçlanmaktadır. Şube müdürlükleri, çocukların suç işleme nedenlerinin denetim görevlilerince yürütülen çalışmalarla ortadan kaldırılması ve mahkemeler tarafından belirlenen yükümlülüklerin çocukları aileleri ve sosyal çevrelerinden ayırmadan yerine getirilmesini amaçlayan kurs ve benzeri çalışmalar yapmaktadırlar (TCABCTGM, 2006).

Çocuk Koruma Kanunu'nda bir ikinci denetim mekanizması daha düzenlenmektedir. Korunma ihtiyacı olan çocuklar veya suç tarihinde on iki yaşını bitirmemiş suça sürüklenen çocuklar hakkında verilen koruyucu ve destekleyici tedbir veya güvenlik tedbiri kararlarının denetimi gözetim esaslarına göre Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından görevlendirilen denetim görevlisince yerine getirileceği belirlenmiştir (ÇKK m#37/1).

2.3.7.Çocuk Ceza İnfaz Kurumları

13.12.2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Kanunu'nun 11 inci maddesine göre; çocuk kapalı ceza infaz kurumları, çocuk tutukluların ya da çocuk eğitim evlerinden disiplin veya diğer nedenlerle kapalı ceza infaz kurumlarına nakillerine karar verilen çocukların barındırıldıkları ve firara karşı engelleri olan iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan, eğitim ve öğretime dayalı kurumlardır (Attar, 1992).

Oniki-onsekiz yaş grubu çocuklar, cinsiyetleri ve fiziki gelişim durumları göz önüne alınarak bu kurumların ayrı ayrı bölümlerinde barındırılırlar. Bu hükümlüler, kendilerine özgü kurumun bulunmadığı hâllerde kapalı ceza infaz kurumlarının çocuklara ayrılan bölümlerine yerleştirilirler. Kurumlarda ayrı bölümlerin bulunmaması hâlinde, kız çocukları kadın kapalı ceza infaz kurumlarının bir bölümünde veya diğer kapalı ceza infaz kurumlarının kendilerine ayrılan bölümlerinde barındırılırlar (Ümit, 2007).

5275 sayılı Kanununun 15 inci maddesine göre; çocuk eğitim evleri, çocuk hükümlüler hakkında verilen cezaların, hükümlülerin eğitilmeleri, meslek edinmeleri ve yeniden toplumla bütünleştirilmeleri amaçları güdülerek yerine getirildiği tesislerdir. Bu kurumlarda firara karşı engel bulundurulmaz; kurum güvenliği iç güvenlik görevlilerinin gözetim ve sorumluluğunda sağlanır (Ümit, 2007).

2.3.8.Tedbirlerin Yerine Getirilmesi ve Kurumlar Arası İşbirliği

5395 sayılı Kanununun 45 inci maddesine göre; “Danışmanlık” ve “Barınma” tedbirlerini yerine getiren kurumlar Milli Eğitim Bakanlığı, SHÇEK ve Yerel Yönetimler; “Eğitim” tedbirini yerine getiren kurumlar MEB ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı; “Bakım” tedbirini yerine getiren kurum SHÇEK; sağlık tedbirini yerine getiren kurum ise Sağlık Bakanlığı’dır. Denetimli serbestlik tedbirlerini yerine getirecek olan başlıca kurum ise Adalet Bakanlığı Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleridir (Yenisey, UNICEF -1, 2006).

2.4. Sosyal İnceleme Raporları Ve Yasal Düzenlemesi

Günümüzde çocuk suçluluğunun çok faktörlü bir olgu olduğu kabul edilmektedir. Çocukların içinde yaşadıkları sistemlerin (çocuk ve aile, akran grubu, eğitim, çalışma yaşamı, sosyal ve ekonomik politikalar vb.) çocuğun yararına ve gereksinimlerine yönelik işlememesi sonucu çocukların adalet sistemine dahil olduğu konusunda görüş birliği bulunmaktadır. Bu nedenle çocuk adalet sistemi, toplumun refahı ve düzeni için konulmuş kurallara uyumsuzluğun bedelini çocuğa ödetmek yerine, çocuğun suça yönelmesinde birçok değişken olduğunu kabul etmekte ve suça yönelen çocuğun toplumla bütünleşmesini sağlayacak düzenlemeleri yapmak gerekliliği ilkesi doğrultusunda hareket etmektedir (Uluğtekin ve ark., 2005).

Çocukların yetişkinlerden farklı olduğunun ve korunması gerektiğinin vurgulandığı 20. yüzyıl, suça yönelen çocuklar için de uluslar arası bir takım düzenlemelerin gerçekleştiği bir dönem olmuştur. Çocuğun yaşama, korunma, gelişim ve katılım haklarına işaret eden Çocuk Haklarına Dair Sözleşme tüm çocuklar için sosyal adaleti sağlamayı hedeflemektedir. Suça yönelen çocuklar açısından Sözleşme’nin, bu hedefi gerçekleştirmesinde çocuk adalet sisteminin kurum ve kuruluşlarının yanında, bu sistemin belkemiğini oluşturan sosyal inceleme raporlarını vurgulamak gerekir. Bu raporlar, suça yönelen çocukların içinde

bulunduğu koşulların “nasıl” olduğunu ve toplumla bütünüleşmesi açısından çocuğun “neye ihtiyacı” olduğunu ortaya koyar. Yani sosyal inceleme raporları çocukların suça yönelme nedenleri ve ihtiyaç duydukları müdahalenin içerdiği sosyo-legal belgelerdir (Uluğtekin ve ark., 2004).

Suça yönelmiş çocukların toplumla bütünüleşmesini hedefleyen bir çocuk adalet sistemi için, çocuk hakkında hazırlanacak “sosyal inceleme raporu (SİR) çocuğun ihtiyacına yönelik hizmetlerin geliştirilmesi ve müdahalelerin yapılabilmesi açısından önemlidir. Bu nedenle Çocuk Haklarına Dair Sözleşme’yi (ÇHS) kabul eden Türkiye’de sosyal inceleme raporları suça yönelen çocuklar açısından sosyal adalet misyonunu gerçekleştirme araçlarıdır (Uluğtekin ve ark., 2005).

Siegel-Senna’ya göre çocuk mahkemelerinde bulunması gereken nitelikler; iyileştirme felsefesi, yasal haklar konusunda izlenecek yöntem, çocuklarla ilgilenen sosyal hizmet servislerini özellikle yargılama öncesi kullanma, karar vermede ve tretman için sosyal bilimlere önem verme, sosyal kontrol yöntemi olarak hapsedmeden kaçınma, yargılama sonrası program ve hizmetler geliştirme olmalıdır. (Aktaran: Yokuş Sevük, 1998)

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, çocuk ceza yargılamasının nasıl bir ekseninde yapılacağı ve ne tür bir misyon üstlenmesi gerektiği konusunda önemli bilgiler vermektedir. Buna göre ceza yasasını ihlal ettiği iddia edilen ve bu nedenle itham edilen ya da ihlal ettiği kabul edilen her çocuğun; çocuğun yaşı ve yeniden toplumla kazandırılmasının ve toplumda yapıcı rol üstlenmesinin arzu edilir olduğu hususları göz önünde bulundurularak, taşıdığı saygınlık ve değer duygusunu geliştirecek ve başkalarının da insan haklarına ve temel özgürlüklerine saygı duymasını pekiştirecek nitelikte muamele görme hakkı vurgulanmıştır (ÇHS, #40).

Söz konusu sahada uluslararası nitelikte en önemli belgelerden birisi olan Pekin Kuralları içinde de benzer konumda olan çocuklar için sosyal araştırma yapılması gerekliliğine dikkat çekilmektedir. Buna göre, yargılayan makam tarafından önemsiz ve tali derecedeki suçlar dışında bütün vakalarda çocuğun suç işlemeden önceki yaşam koşulları ve suçun hangi ortamda işlendiği konusunda hükümden önce yeterli araştırma yapılması gerektiği belirtilmektedir. Çocuklara ilişkin davalarda sosyal araştırma raporları veya hüküm öncesi raporlarının son derece önemli ve vazgeçilmez belgeler olduğu, bu belgeler sayesinde yetkili makamın çocuğun sosyal ve ailevi geçmişini, okul durumunu, eğitim deneyleri vb gibi

konularda bilgi sahibi olacağı vurgulanmaktadır. Nitelikli sosyal araştırma raporları elde edilebilmesi için nitelikli personel kullanımının gerekliliği açıklanmıştır (Pekin Kuralları, m#16).

Çocuk Koruma Kanununda da yukarıdaki belgelerde vurgulanan hususlar dikkate alınmıştır. Korunma ihtiyacı olan çocuk ve suça sürüklenen çocuk hakkında mahkemeler, çocuk hâkimleri veya Cumhuriyet savcılarınca gerektiğinde çocuğun bireysel özelliklerini ve sosyal çevresini gösteren inceleme yaptırılacağı hükmü düzenlenmiştir (ÇKK, m#35/1).

Sosyal incelemenin isteneceği koşullar çocukların yaş ve durumlarına bağlı olarak farklılık göstermektedir. Fiili işlediği sırada oniki yaşını bitirmiş onbeş yaşını doldurmamış bulunan çocuklar ile onbeş yaşını doldurmuş ancak onsekiz yaşını doldurmamış sağır ve dilsizlerin işledikleri fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama yeteneğinin ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin olup olmadığının takdiri bakımından sosyal inceleme yaptırılması zorunludur (ÇKK, m #35; ÇKK Uyg.Yntm. m#20/2-3-4).

Sosyal incelemeyi yapan bilirkişi, çocuğun içinde bulunduğu aile ortamı, sosyal çevre koşulları, gördüğü eğitim, fiziksel ve ruhsal gelişimi hakkında bir rapor düzenler. Mahkeme veya çocuk hâkimi tarafından çocuk hakkında sosyal inceleme yaptırılmaması durumunda gerekçesi kararda gösterilmesi hükme bağlanmıştır (Uluğtekin ve ark., 2004).

2.4.1.Sosyal İnceleme Raporlarının İçeriği

İngiltere’ de 1991 tarihli Ceza Adaleti Yasası, suçun ağırlığına dayalı bir ceza çerçevesini oluşturmuş ve mahkemelerin gözaltı ya da ağır toplum cezalarından birine hükmetmeden önce “hüküm öncesi raporlarının” dikkate alınmasını gerekli kılmıştır. 1992 yılında hüküm öncesi raporlarına ulusal standartlar getirilmiş ve düzenlemeler ile mahkeme raporlarının önemi pekiştirilmiş ve raporların, tüm çocuk ve genç suçluların gerektiğinde en iyi adli yardım ve bakım almalarını sağlayacak daha iyi bir çocuk adalet sistemine katkıda bulduklarından ötürü büyük önem taşıdıkları kabul edilmiştir. Aynı zamanda gençlik adalet sisteminin yeni ve temel amacını oluşturan çocuk ve gençler tarafından işlenen suçları önlemek anlayışına paralel olarak, hüküm öncesi raporları hazırlayanlar dahil tüm kişilerin bu amaca göre çalışmaları, hüküm verenlerin bir genç ile ilgili herhangi bir durumda uygun kararları alırken,

suç tekrarı riskini hangi unsurun yada sistemin azaltacağını dikkate almaları zorunluluğu getirilmiştir (NACRO. 2005)

Çocuğun suç davranışının, çocuk adalet sistemi tarafından ilgilenilmesi gereken temeldeki psiko-sosyal sorunların sadece bir göstergesi olması nedeniyle vurgulanması gereken temel hususun, çocuğun suçlu ya da masum olduğuna karar vermek olmadığı; önemli olanın çocuğun içinde bulunduğu psiko-sosyal ve ekonomik koşulları anlamak olduğu, buna paralel olarak da çocuğu cezalandırmaktan çok, çocuğun gereksinimlerine göre geniş bir hizmetler ağından yararlandırılması gerektiğidir. Çocuğun suç oluşturan davranışlarının nedenini araştırarak onun psiko-sosyal gereksinimlerini ortaya koyan ve çözüm yollarını gösteren sosyal inceleme raporları bu anlayışa hizmet etmekte ve sistemi etkinleştirmektedir (Uluğtekin, 2004).

SİR suçun/korunma ihtiyacının ortaya çıkışını, çocuğun içinde yaşadığı koşullarını, suça yönelme nedenlerini/ risk koşullarının ve çocuğun gereksinimleri” belirleyerek hüküm öncesi değerlendirmeye olanak sağlarken; “suçun denetlenmesine/çocuğun korunmasına ilişkin müdahale” hakkında kapsamlı bir değerlendirme olanağı sağlayacak bir mesleki çalışma ile ortaya çıkan doküman” şeklinde tanımlanmaktadır (Uluğtekin, 2004).

Çoklu perspektifle ele alınan tekil olay çözümlerinde sosyal hizmetlerin kullandığı sosyal inceleme raporlarının yöntemi Anamnese, Diagnose, Intervention olmaktadır. Bu yaklaşımdan yola çıkan (Harncah, 2007) sosyal hizmet uzmanlarının yazdığı raporlarda yer alması gereken maddeleri aşağıdaki şekilde sıralamıştır.

0. Formel Bilgiler

0.1. Kişisel Bilgiler

0.2. Kaynakça (Bilgilerin hangi yollardan elde edildiği)

0.3. Bu raporun hangi nedenle yazıldığı

1. Olay üzerine bilgi

1.1. Gencin yaptığı ileri sürülen davranışı

1.2. Gencin bu davranışı ile kendisini nasıl anlattığı ve nasıl yorumladığı

1.3. Bu davranışın geçmişteki kökleri (Eğer olayı açıklamada gerekliyse)

1.4. Gencin kişisel özellikleri (Kişiliği)

1.5. Gencin gelişiminin tarihi

1.6. Gencin sosyal çevresi

1.7. Bütünsel tarzda mesleki değerlendirme ve hüküm

2. Mesleki değerlendirmeyi hukuki kategoride yerleştirme: Gencin gelişkinlik, sorumluluk düzeyi, cezai müeyyidesinin olup olmadığının tespiti ve olayın gençlik yasası kapsamında ele alınıp alınamayacağı

3. Gençlik yardımı programı

3.1 Şimdiye kadar programlanan ve uygulanan gençlik yardımları

3.2. Gelecekte uygulanması gereken gençlik yardımlarının belirlenmesidir.

Raporlarda yer alması gereken bu maddelerin bazıları mahkemenin işleyiş sürecinde sözlü ve yazılı olarak hazırlanabileceği, ancak bu raporun mahkeme kararına temel alınacağı için sosyal hizmet uzmanının tahminlerine değil, gerçeklere dayanma zorunluluğu bulunmaktadır (Harncah, 2007).

Bottoms ve Stelman (1988) göre ise, SİR içeriğinde üç grup bilgi yer almalıdır. Bunlardan birinci grup bilgi; mahkemenin suçlu davranışı değerlendirmesine temel oluşturmak üzere, çocuğun bireysel özellikleri ve özgeçmişine yönelik bilgi (geçmişe dönük bakış), bunun yanı sıra çevresi, ailesi, ailesi ile ilişkileri, okul, akran grubu, iş yaşamı ve boş zaman etkinliklerine ilişkin bilgilerin suçu ile bağlantılı olarak verilmesidir.

İkinci tür bilgi suçlu bireyin gelecekteki durumu ve temel olarak suçlu bireyin toplumsal kökeni ve şimdiki durumu hakkındaki bilgidir (ileriye dönük bakış). Çocuğun geleceğiyle ilgili plana ilişkin tüm bilgileri kapsamaktadır. Sosyal hizmet uzmanının suç sorununu ele alma ve değerlendirme biçimi, çocuğun geleceğine yönelik planlama çabalarında bir temel oluşturarak mahkemeyi çocuk ve çevresi hakkında bilgilendirir.

Üçüncü tür bilgi ise cezalandırma seçenekleri konusunda mahkemeye önerilerdir; bu bölüm daha önceki bölümler ile bağlantılı olarak çocuğa yönelik müdahalenin amaçlarının ne olduğu, amaca ulaşma yöntemi ve süresinin ayrıntılı olarak ortaya koyulmasıdır. Sosyal hizmet uzmanı öneri oluştururken çocuk hakkında yapıcı seçenekleri aramalı, bu seçeneklerin çocuk üzerinde olumlu/olumsuz etkilerini açıklamalı ve hangi seçeneğin daha uygun olduğu konusundaki görüşünü gerekçesiyle belirtmelidir (Aktaran Uluğtekin, S. 2004 Sy 37-38).

Sosyal inceleme raporlarında, incelemenin özelliğine ve verilen görevin niteliğine bağlı olarak çocuğun doğumundan başlayarak geçirdiği gelişim aşamaları, fiziksel, zihinsel, duygusal, sosyal ve moral gelişim özellikleri, ailesinin toplumsal, ekonomik ve kültürel durumu ile aile bireyleri arasındaki ilişki öncelikli olarak yer almalıdır.

Ayrıca çocuğun okul ve iş ortamı ile boş zamanlarını değerlendirdiği çevre, içinde bulunduğu hukukî durum ve adlî mercilerin müdahalelerini gerektiren olaylar, inceleme sırasında uzmanlar tarafından tespit edilen davranışları ve suçluluklarına ve topluma uyumsuzluklarına veya korunmaya muhtaç olmalarına neden olan etkenler hakkında bilgilere yer verilmesi gerekmektedir.

Bu bilgiler ışığında raporda çocuğun fiziksel, psikolojik ve sosyal yönden incelenmesi sırasında elde edilen ve olayın açıklanması bakımından önemli görülen bilgiler yer almalıdır. Tedbir önerilecek hallerde, tedbirlerden hangisinin yararlı olacağına, tedbirin yanında çocuğun denetim altına alınmasına gerek olup olmadığına dair öneriler ile tedbir veya denetim kararlarının ne kadar süre ile uygulanması gerektiğine ilişkin öneriler ve uygulanabilecek özel tretman veya psikiyatrik tedavi konusundaki uzman görüşü bulunmalıdır. Ayrıca raporda suça sürüklenmiş çocuğun, işlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği konusunda mahkemenin karar vermesine yardımcı olacak incelemenin de bulunması gerekir (ÇKK m#35/1; ÇKK Uyg.Yntm. #21/2).Ancak sosyal inceleme raporunda çocuğun işlediği fiille ilgili olarak hukukî anlam ve sonuçları kavrayabilme ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin olup olmadığı hakkında sonuç değerlendirmesinde bulunulmaz.

Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri ile Koruma Kurulları Yönetmeliğinin 57. Maddesinde Sosyal İnceleme Raporu(SİR); “şüpheli veya sanık çocuğun fiziksel, sosyal ve kültürel koşullarını sistemli bir bakış açısıyla, suça yönelme açısından değerlendiren, çocuğun işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını

yönlendirme yeteneğinin bulunup bulunmadığını irdeleyen, şüpheli veya sanık çocuğun korunması, tedavi ve rehabilite edilmesi gibi amaçlara hizmet eden; çocuğun toplumla bütünleşmesi açısından gereksinim duyduğu her türlü hizmet, program ve kaynaklarla ilgili müdahaleyi öneren uzman raporu” olarak düzenlenmiştir (Nursal ve Ataç, 2006).

2.4.2.Sosyal İnceleme Raporunda Bilgi Toplama ve Rapor Hazırlama

Sosyal İnceleme raporunu çocuk ve çevresi hakkında bilgi toplama ile başlamasının temel odağı, çocuğun suça yönelme nedenlerini ortaya çıkarmak ve müdahaleye yönelik değerlendirme yapmaktır. Bu aşamada bilgi toplama çocuk ve çevresinin gereksinimlerini ortaya koyacak bir süreçtir. Çocuk ve çevresi ile ev, okul, iş yeri mahalle ziyaret vb. şeklinde sürdürülecek çalışma en az sekiz-on yüz yüze ve yerinde görüşmeyi kapsamalıdır. Bu aşamada resmi veya resmi olmayan yazılı belge/ dokümanlar (mahkeme dosyası, adli tıp raporu, eğitim, sosyal refah, sağlık ve psikiyatri merkezlerinin vb. raporları gibi suçluluk, işsizlik gibi konularda toplumun genel durumunu yansıtan istatistiksel bilgiler) kullanılabilecek diğer bilgi toplama araçlarıdır. İyi bir sosyal inceleme raporu hazırlamak 30 ilâ 45 günlük bir çalışmayı gerektirir (Uluğtekin ve ark., 2005).

Çocuk hakkında derhâl tedbir alınmasını gerektiren acil durumlarda, sosyal inceleme sonucu beklenmeden tedbir kararı verilebilecek ancak sosyal inceleme daha sonra yaptırılarak, gerektiğinde tedbir konusunda verilen karar değiştirilebilecektir. Uzmana raporunu hazırlaması için verilen sürenin yetersiz olması durumunda ek süre talep edilebilecektir (Nursal ve Ataç, 2006).

Sosyal İnceleme Raporunu hazırlanma aşamasında sosyal çalışma görevlileri, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, Millî Eğitim Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, yerel yönetimler ve bunların her türlü kuruluşları ile diğer kurum ve kuruluşlardan, yaptığı sosyal incelemenin amacına uygun olarak çocuk ve yakın çevresi ile çocuk hakkında uygulanabilecek koruyucu ve destekleyici tedbirin belirlenebilmesine yönelik ihtiyaç duyulan bilgi ve belgeleri isteme yetkisine sahiptir. Aynı zamanda meslek sırrı kapsamındaki bilgiler dışında, ilgililerin, sosyal çalışma görevlilerinin çalışmaları sırasında kendilerine yardımcı olma ve çocuk hakkında istenen bilgileri verme yükümlülükleri bulunmaktadır (ÇKK m# 41; ÇKK Uyg.Yntm. #22/1- 3).

Sosyal inceleme raporlarının amacına ulaşılabilmesi için dil ve biçimin düzenli olması, sözcük ve kavramların dikkatle seçilmesi ve mantıklı bir düzen içinde verilmesi gerekir. Bu özellikler sosyal inceleme raporunun anlaşılabilirliğini ve etkisini artıracak, bununla birlikte gereksiz bilgilerin raporda yer almasını da önleyecektir (Nursal ve Ataç, 2006).

2.4.3.Sosyal İnceleme Raporu Hakkında Bilgi Edinme

Düzenlenen Sosyal İnceleme Raporunun birer örneği çocuğun avukatı veya yasal temsilcisi tarafından Cumhuriyet savcısından, mahkemeden veya çocuk hâkiminden alabilecektir. Ancak çocuk ve avukatı hariç olmak üzere ilgili diğer kişiler sosyal inceleme raporu hakkında bilgi sahibi olmasının çocuğun yararına aykırı olduğuna kanaat getirildiği durumlarda sosyal inceleme raporunun incelenmesinin kısmen veya tamamen yasaklanabileceği, diğer yanda çocuğa raporun içeriği hakkında bilgi verileceği bildirilmiştir.

Ancak sosyal inceleme raporundan çocuğun bilgi sahibi olmasının onun psiko-sosyal gelişimini olumsuz yönde etkileyeceği kanaatine varıldığı durumlarda “çocuğun yarar ve esenliğinin gözetilmesi” temel ilkesi nazara alınarak çocuğun gelişimini olumsuz yönde etkileyebilecek bilgileri içeren belgelerin çocuğa verilmemesine karar verilebilecektir. Bunun yanı sıra söz konusu bilgi ve belgelerin gizli tutulacağı amacı dışında kullanılmayacağı belirtilmiştir. (ÇKK m#41/1-2; ÇKK Uyg.Yntm. #22/2)

2.4.4.Sosyal İnceleme Raporlarında Gizlilik İlkesi

Çocuklara ilişkin koruyucu ve destekleyici tedbir kararlarının alınması ve tedbir kararının uygulanmasına ilişkin tüm süreçlerde çocuğun kimliği, adresi, fotoğrafları gibi çocuğun kimliğinin anlaşılmasına neden olacak her türlü bilgi ve bu bilgilerin yer aldığı rapor ve belgeler ile kayıtların gizli tutulacağı ve yazışmaların gizlilik ilkesine uygun bir şekilde gerçekleştirileceği düzenlenmiştir.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

Türkiye’de çocuk adalet sisteminin yeni yapılanmasında yer alan sosyal inceleme raporları anlamı ve uygulama farklılıkları ile dikkati çekmektedir. Sosyal inceleme raporlarının bilimsel bir temele dayalı olarak hazırlanması, uygulamada sosyal inceleme raporlarının nitelik ve işlevini artıracak gibi, çocuk adalet sisteminin de etkili işleyişine katkıda bulunacaktır. Bu nedenle sosyal inceleme raporları üzerinde yapıcı eleştirisel yaklaşımlar geliştirilebilmesi için bu alanda yapılacak bilimsel çalışmalar önemli bir yer tutmaktadır.

Sosyal hizmet mesleğinin eğitim içeriğinde sosyal inceleme raporlarına yönelik genel anlayış ve metot eğitimi verilmesine karşın Türkiye’de spesifik olarak adalet sistemi içerisinde çalışan sosyal çalışma görevlilerine yönelik akademik eğitim bulunmamaktadır. Çocuk adalet sisteminde çalışanlara yönelik meslek içi eğitim programları ise yeni geliştirilmektedir. Ayrıca bu alanda farklı uzmanlık alanlarında (psikoloji, sosyal hizmet, psikolojik danışmanlık ve rehberlik) eğitim alan meslek elemanlarının görevlendirilmesi nedeniyle gerek sosyal incelemelerde gerekse raporlandırmada bir standart ve ortak bir bakış açısı görülmemektedir. Bu alan, sosyal çalışma görevlileri tarafından uygulamada kullanılan yöntemler ile geliştirilmektedir.

Yapılacak araştırmada, sosyal çalışma görevlilerinin düzenlemiş oldukları sosyal inceleme raporlarının çalışmanın giriş bölümünde belirtilen (Çocuk büro savcılığının görevleri kapsamında yürütülecek işlemlerde, çocukların ceza sorumluluğunun tayininde, çocuklar hakkında tedbir kararının türünün belirlenmesinde, özgürlüğü kısıtlayıcı tedbir ve cezaların alternatiflerinin uygulanmasında ve bu uygulama sırasında çocuktan uyması istenecek yükümlülüklerin belirlenmesinde ve ceza uygulanması gereken durumlarda kısa süreli hürriyeti bağlayıcı cezalara seçenek yaptırımların belirlenmesinde, diğer yanda verilecek cezanın alt ve üst sınırları arasındaki takdir yetkisinin kullanılmasında) beş işlevini yerine getirmesi için kullandıkları veriler ve veri toplama yöntemleri tespit edilecek, bu yöntemlerin amaca uygunluğu ve yeterliliği değerlendirilecektir.

Bu araştırmada beklenen sonuçlar;

1. Sosyal inceleme raporlarının çocuk adalet sisteminde işlevini ortaya koymak,
2. Sosyal inceleme süreci ve hazırlanan raporlarla ilgili bir standart oluşması için yöntem önermek,
3. Hâlihazır durumu inceleyerek, eksiklikleri tespit etmek ve beklenen hedefe ulaşılması için yapılması gerekenlere dair öneri oluşturmaktır.

Bu araştırmanın, çocuk adalet sistemi içerisinde sosyal inceleme raporlarının etkisini arttırması ve bu alanda çalışanlar arasında ortak bir uygulama ve anlayış gelişmesine katkı sunması; aynı zamanda da bu sistem içerisinde çocukların korunmasına yönelik mekanizmaları da güçlendirmesi beklenmektedir.

Bu çalışmada, 2008 yılı içerisinde İstanbul Kartal Çocuk Ağır Ceza ve İstanbul Kartal 1.Çocuk ve 2.Çocuk Mahkemelerinde görülen davalarda gerçekleştirilen sosyal inceleme raporları incelenmiştir. Çalışmada; anılan mahkeme dosyalarından rastgele seçilen dosya kapsamında bulunan 100 adet sosyal inceleme raporu içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir. Bu değerlendirme sonucuna göre, sosyal inceleme raporlarının bilgi toplama yöntemi ve rapor içeriği bakımından taşıması gereken özelliklere ilişkin bir öneri geliştirilmiştir.

Araştırma kapsamına alınan SİR' ler içerik çözümlemesine tabi tutulmuştur. Yazılı bir kaynağın verdiği mesajların ayırıcı özelliklerini, sistemli ve objektif olarak belirlemek ve mesajla ilgili çıkarsamalar yapmak için kullanılan bir teknik olarak değerlendirilen içerik analizi (Arseven, 1994), belli bir kuramsal temele dayalı olarak oluşturulan Ülkemizde SİR'lerin çocuk adalet sistemindeki işlevini değerlendirmeye yönelik tek çalışma olan ve Uluğtekin tarafından 1993 yılında gerçekleştirilen "Türkiye'de Çocuk Mahkemeleri ve Sosyal İnceleme Raporları Araştırması" Uluğtekin'in 1993 yılında gerçekleştirilen model SİR ve araştırma amaçlarına göre hazırlanan bir kodlama yönergesi aracılığıyla yapılmıştır.

Örnek SİR üzerinden gidilecek araştırmada kodlama yönergesi on bir bölümden oluşmuştur.

1.Başlık Bölümü

Bu bölümde sosyal inceleme raporları, Şekil Şartları ve başlangıç aşaması olan başlık bilgilerinin varlığı açısından incelenecektir. Raporun baş sayfasında yer alan sosyal incele raporu yazısı, başlığında gizlilik yazısı, hangi yasaya göre düzenlendiği, dosya numarası, rapor tarihi, raporu hazırlayan sosyal çalışma görevlisinin mesleği ve suça sürüklenen çocuğun hangi aşamada sosyal çalışma görevlisine gönderildiği sorularının yer aldığı yedi değişken “Başlık” bölümünün sorularıdır.

2.Kimlik Bilgileri Bölümü

Bu bölümde sosyal inceleme raporları, ocuk hakkında kimlik bilgilerinin varlığı açısından incelenecektir. Suça sürüklenen çocuğun adı ve soyadı, cinsiyeti, doğum yeri ve tarihi, nüfusa kayıtlı olduğu yer, nüfusa tescil tarihi, adres bilgileri, çocuğun anne ve babasının ad ve soyadlarının ayrı ayrı yazılıp yazılmadığı, anne ve/veya babanın iletişim bilgilerine ilişkin değişkenlerin yer aldığı sekiz değişken “ Kimlik Bilgileri” bölümünün sorularıdır.

3.Suça İlişkin Bilgiler Bölümü

Bu bölümde sosyal inceleme raporları, çocuğun işlediği iddia edilen suç ve suça ilişkin bilgilerin varlığı açısından incelenecektir. Adli dosyanın numarası, suç türü, suç tarihi, çocuğun suç tarihinde yaşı, suç aleti, suç saati, tutukluluk durumu, çocuğun suç eylemindeki rolü, işlenen diğer suçlar, çocuğun sorulan sorulara tepkileri, suçu anlama ve suçun olumsuz etkisinin farkına varma, çocuğun sorun çözme açısından isteklilik durumu, çocuğun daha önce risk alıcı davranış sergileme durumu, suça karşı motivasyon ve tutum, suçluluk duygusu ya da pişmanlık, suçu anlama değişkenlerinin yer aldığı on beş değişken “Suça İlişkin Bilgiler” bölümünün sorularıdır.

4.Kullanılan Kaynaklar ve Bilgi Toplama Yöntemleri Bölümü

Bu bölümde sosyal inceleme raporları, kullanılan kaynaklar ve bilgi toplama yöntemlerine ilişkin bilgilerinin varlığı, ocuk hakkında edinilen bilgilerin ne Şekilde toplandığı ve

raporlarda bunun verilip verilmediği açısından incelenecektir. Aile görüşmesinin yapılıp yapılmadığı, çocuğun avukatından bilgi edinilmesi, çocukla görüşme sayısı, görüşme süresi, çocukla görüşmenin yapıldığı yer, çocuk hakkında rapor, test, envanter, istatistik çalışmalarından yararlanılıp yararlanılmadığı, diğer kurumsal birimlerden bilgi alınması, dosya incelenmesi, ev ve çevre ziyareti, gerektiği halde görüşülemeyen kişi, kuruluş ve nedenleri yanı sıra sosyal çalışma görevlisi ile çocuk arasında kurulan mesleki ilişki biçimi ve SÇG nin görüşmenin başlangıcında çocuk ve ailesini SİR ve süreç hakkında bilgilendirmenin yapılıp yapılmadığı bilgisinin bulunduğu toplam on iki değişken “Kullanılan Kaynaklar ve Bilgi Toplama Yöntemleri” bölümünün sorularıdır.

5. Çocuğa Yönelik Bilgiler

Bu bölümde sosyal inceleme raporları, çocuk hakkında kimlik bilgilerinin varlığı açısından incelenecektir. Çocuğun genel fiziksel sağlığı, çocuğun gelişimsel dönemlerine ilişkin bilgi, dikkati çeken fiziksel özellikleri, çocuğun dışa vuran hareketleri, çocuğun duygulanım özellikleri, çocuğun öğrenme bozukluğu olup olmadığı, çocuğun yaşa göre algılama/ anımsama/ akıl yürütme özellikleri, çocuğun kendine bakım ve temizlik özellikleri, çocuğun konuşma biçimi ile ilgili özellikleri, çocuğun görüşmelerde duygusal durumu, bağımlılık oluşturan maddelerle ilişkisi, çocuğun madde kullanım süresi, madde kullanımını nasıl öğrendiği, çocuğun evden kaçma davranışının olup olmadığı, çocuğun hayatında travma öyküsü olup olmadığı, çocuğun intihar girişiminin olup olmadığı, çocuğun başka sorununun olup olmaması, çocuğun kendisini nasıl tanımladığı, on sekiz değişken “Çocuğa Yönelik Bilgiler” bölümünün sorularıdır.

6.Çocuğun Eğitim Durumu Bölümü

Bu bölümde sosyal inceleme raporları, çocuğun eğitim hayatına ilişkin bilgilerinin varlığı açısından incelenecektir. Çocuğun eğitim durumu, temel eğitim açısından çocuk okula gitmiyorsa/hiç gitmemişse nedeni, çocuğun okuldaki başarısı, çocuğun sınıfta kalıp kalmadığı/kaldıysa hangi dönemde sınıfta kaldığı, okuldan kaçma davranışları, okulda disiplin cezası alıp almadığı, çocuk eğitimine devam ederken çalışıp çalışmadığı, çocuğun eğitim hayatı ile ilgili beklentisi olup olmadığı şeklinde sekiz değişken “Çocuğun Eğitim Durumu” bölümünün sorularıdır.

7. Çocuğun Çalışma Yaşamına Yönelik Bilgiler

Bu bölümde sosyal inceleme raporları, çocuğun çalışma yaşamına ilişkin bilgilerinin varlığı açısından incelenecektir. Çocuğun çalışma nedeni, nerede çalıştığı, daha önce çalışıp çalışmadığı, daha önce çalıştı ise çalıştığı yerden ayrılma nedeni, çocuğun çalıştığı işten ve iş yerinden memnuniyeti, çalışma süresi/kısa süreli çalışmalarda dahil, ücretini/maaşını düzenli alıp alamadığı, sigortası durumuna ilişkin sekiz değişken “Çocuğun Çalışma Yaşamına Yönelik Bilgiler” bölümünün sorularıdır.

8. Çocuğun Boş Zaman Etkinliği ve Arkadaş Grubuna Yönelik Bilgiler

Bu bölümde sosyal inceleme raporları, çocuğun boş zaman etkinliği ve arkadaş grubuna yönelik bilgilerin varlığı açısından incelenecektir. Boş zamanlarını değerlendirme biçimi, çocuğun arkadaş grubunun varlığı, arkadaş grubunun çocuk üzerindeki etkisi, arkadaş/arkadaş gruplarında suç öyküsü olup olmadığı, arkadaş/arkadaş grupları arasında uyuşturucu veya uçucu madde kullanımı, arkadaşları arasında çeteleşme/ gruplaşma durumuna ilişkin altı değişken “Çocuğun Boş Zaman Etkinliği ve Arkadaş Grubuna Yönelik Bilgiler” bölümünün sorularıdır.

9. Aileye İlişkin Bilgiler Bölümü

Bu bölümde sosyal inceleme raporları, aileye ilişkin bilgilerin varlığı açısından incelenecektir. Çocuğun nerede yaşadığı, ailenin biçimi, anne ve babanın sağ olup olmadığı, ailede göç, çocuğun annesinin eğitimi, çocuğun babasının eğitimi, çocuğun annesinin işi, çocuğun babasının işi, hanenin aylık geliri, ailenin ekonomik gelirini sağlayan kişi/kişiler, gelirin temel yaşam gereklerini karşılayıp/karşılayamadığı, ailenin sosyal sigorta sistemine dahil olup olmadığı, ailenin çocuk sayısı, ailenin yaşadığı konutun niteliği, konutun mülkiyet durumu, ailenin diğer sistemlerden destek alıp almadığı, çocuğun kendisine ait ayrı bir yatağı olup olmadığı, çocuğun kendisine ait odası olup olmadığı, ailede yetki paylaşımı, aile üyeleri arasındaki ilişkinin niteliği, ailenin sorun çözme açısından isteklilik durumu/motivasyonu olup olmadığı, ailenin çocuğa karşı tutumu, anne ve çocuk arasındaki ilişki, baba ve çocuk arasındaki ilişki, çocuk ve kardeş ilişkisi, ailenin çocuğu nasıl tanımladığı, ailenin suça karşı tutumu, aile içerisindeki sorunlar, aile içinde fiziksel şiddet, fiziksel şiddette çocuğun vücudunda izler olup olmadığı, ailede ihmal olup olmadığı, aile üyeleri arasında akıl hastası/ruhsal sorunu

olan/zeka geriliği olup olmadığı, ailede suç işleyen birey kaydı olup olmadığı, aile üyeleri arasında özürlü/bakıma ihtiyacı olup olmadığı, ailenin içinde yaşadığı çevrenin olanaklar açısından değerlendirilmesi, ailenin çevre ile ilişkisinde aile sisteminin sınırları, ailenin ve çocuğun içinde yaşadığı ve etkilendiği toplumsal/kültürel çevrenin suça etkisine ilişkin otuz sekiz değişken “Aileye ilişkin Bilgiler Bölümü” sorularıdır.

10. Değerlendirme Bölümü

Bu bölümde sosyal inceleme raporları, değerlendirme bölümündeki bilgilerin varlığı açısından incelenecektir. Sosyal çalışma görevlisinin suçun ortaya çıkışına ilişkin değerlendirmesi, çocuğun tekrar suç işlemesini önlemek açısından risk ve kaynak değerlendirmesi ve sosyal çalışma görevlisinin çocuğun ceza sorumluluğuna ilişkin değerlendirmesine yönelik üç değişken “Değerlendirme” bölümünün sorularıdır.

11. Müdahale Bölümü

Bu bölümde sosyal inceleme raporlarında müdahaleye yönelik bilgilerin varlığı incelenecektir. Sosyal çalışma görevlisi tarafından mahkemeye sunulan somut öneri, sosyal çalışma görevlisinin önerdiği tedbir veya tedbir türleri, sosyal çalışma görevlisi tedbir önerisi yaparken çocuğun geçmişine ait bilgileri değerlendirme durumu, psikiyatrik inceleme istenmesi durumunda gerekçeleri, sosyal çalışma görevlisinin önerdiği tedbirin amacının ortaya konup konmadığı, önerilen tedbirin uygulanabileceği kurumlar/kaynakların tanıtılıp tanıtılmadığı, sosyal çalışma görevlisinin bakım tedbiri önerisi yapması halinde çocuk ve aile ilişkilerine yönelik düzenleme, sosyal çalışma görevlisi tedbir önermiş ise denetim önerisinde bulunup bulunmadığı, denetim önerisinde denetimin amacının belirlenip belirlenmediği, denetim önerisi yapılması durumunda olası etkilerinin sonuçlarının öngörülüp görülmeyeceği, alternatif yaptırım önerilerinin çocuk ve ailesine yönelik etkileri üzerine öneri, ceza verilmesi durumunda çocuk ve ailesi üzerinde etkilerine ait bilgi, ceza verilmesi durumunda çocuk ve ailesi üzerinde etkilerine ait bilgi olarak belirlenen on üç değişken “Müdahale” bilgilerinin sorularıdır.

4. BULGULAR

Bu bölümde, araştırmada ele alınan değişkenlerle ilgili olarak elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bulgular, *Başlık, Kimlik Bilgileri, Suça Yönelik Bilgiler, Kullanılan Kaynaklar ve Bilgi Toplama Yöntemleri, Çocuk ile İlgili Bilgiler, Çocuğun Eğitim Durumuna İlişkin Bilgiler, Çocuğun Çalışma Yaşamına Yönelik Bilgiler, Çocuğun Boş Zaman Etkinliği ve Arkadaş Grubuna Yönelik Bilgiler, Aileye İlişkin Bilgiler, Değerlendirme ve Müdahale Bilgileri Bölümleri* olmak üzere toplam on bir başlık altında değerlendirilmiştir. Araştırmada ele alınan değişkenlerine göre istatistiksel analiz yapılmış ve bunlar grafikler halinde sunulmuştur.

4.1. Başlık Bölümü

Bu bölümde, sosyal inceleme raporlarında “Başlık” bilgileri yedi farklı değişken bakımından incelenmiştir. Bunlardan ilki, sosyal inceleme raporlarında “Sosyal inceleme raporunun hangi yasaya göre düzenlendiği” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 93 ünde bu bilgi yer almakta olup % 7 sinde yer almamaktadır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 95 inde bu bilgi yer almakta olup % 5 inde yer almamaktadır.

İncelenen ikinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Dosya no” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 100 ünde bu bilgi yer almakta olup aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 100 ünde de bu bilgi yer almaktadır.

İncelenen üçüncü değişken, sosyal inceleme raporlarında “Görevlendiren Makam” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 100 ünde bu bilgi yer almakta olup aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 100 ünde de bu bilgi yer almaktadır.

İncelenen dördüncü değişken, sosyal inceleme raporlarında “Rapor başlığında gizlilik yazısı” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun hiçbirisinde bu bilgi yer almamaktadır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun hiçbirisinde de bu bilgi yer almamaktadır.

İncelenen beşinci değişken, “Rapor tarihi” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 98 inde bu bilgi yer almakta olup % 2 sinde yer almamaktadır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 97 sinde bu bilgi yer almakta olup % 3 ünde yer almamaktadır.

İncelenen altıncı değişken, sosyal inceleme raporlarında “Raporu hazırlayan sosyal çalışma görevlisinin mesleği” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 100 ünde ve incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 100 ünde bu bilgi yer almaktadır.

İncelenen yedinci değişken “Çocuğun sosyal çalışma görevlisine gönderildiği aşama” bilgisinin bu yaş gruplarına göre sosyal inceleme raporlarında yer alıp almadığı incelenmiştir. İncelenen yüz raporun kırk iki tanesi “12-15” yaş grubuna ait olup, 58 tanesi ise “16-18” yaş grubuna aittir. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 14 ünde “Çocuğun sosyal çalışma görevlisine gönderildiği aşama” bilgisi yer almakta, % 86 sında ise yer almamaktadır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 26 sında “Çocuğun sosyal çalışma görevlisine gönderildiği aşama ” bilgisi yer almakta, yine % 74 ünde ise yer almamaktadır.

4.2.Kimlik Bilgileri Bölümü

Bu bölümde, sosyal inceleme raporlarında suça sürüklenen çocuğa ait “Kimlik Bilgileri” dokuz farklı değişken bakımından incelenmiştir. Bunlardan ilki, “Ad ve Soyadı” bilgisi olup incelenen yüz rapor çocukların yaşları bakımından “12-15” yaş grubu ve “16-18” yaş grubu olarak ikiye ayrılmış, “Adı Soyadı” bilgisinin bu yaş gruplarına göre sosyal inceleme raporlarında yer alıp almadığı incelenmiştir. İncelenen yüz raporun kırk iki tanesi “12-15” yaş grubuna ait olup, 58 tanesi ise “16-18” yaş grubuna aittir. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 98’inde “Adı soyadı” bilgisi yer almakta, % 2 sinde

ise yer almamaktadır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 98 inde “Adı Soyadı” bilgisi yer almakta, yine % 2 sinde ise yer almamaktadır.

İncelenen ikinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Cinsiyet” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 98 inde “cinsiyet” bilgisi yer almakta olup % 2 sinde yer almamaktadır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 98 inde “cinsiyet” bilgisi yer almakta olup % 2 sinde yer almamaktadır.

İncelenen üçüncü değişken, sosyal inceleme raporlarında “Doğum Tarihinin Gün/Ay/Yıl” olarak yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 100 ünde bu bilgi yer almakta olup aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 98 inde bu bilgi yer almakta olup % 2 sinde yer almamaktadır.

İncelenen dördüncü değişken, “Doğum Yeri Bilgisinin” yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 76 sında bu bilgi yer almakta olup % 24 ünde ise yer almamaktadır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 50 sinde bu bilgi yer almakta olup % 50 sinde ise yer almamaktadır.

İncelenen beşinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Nüfusa Kayıtlı Olduğu Yer” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 98 inde bu bilgi yer almakta olup % 2 sinde ise yer almamaktadır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 88 inde bu bilgi yer almakta olup % 12 sinde ise yer almamaktadır.

İncelenen altıncı değişken, sosyal inceleme raporlarında “Çocuğun Nüfusa Tescil Tarihi” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun hiçbirinde bu bilgi yer almamaktadır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 2 sinde bu bilgi yer almakta olup % 98 sinde ise yer almamaktadır.

İncelenen yedinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “ Ana-Baba Adı ve Soyadının Ayrı Yazılması” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun hiçbirinde ana-baba adı ve soyadı ayrı yazılmamış olup, aynı şekilde “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun tamamında da aynı şekilde ana-baba adı ve soyadı ayrı yazılmamıştır.

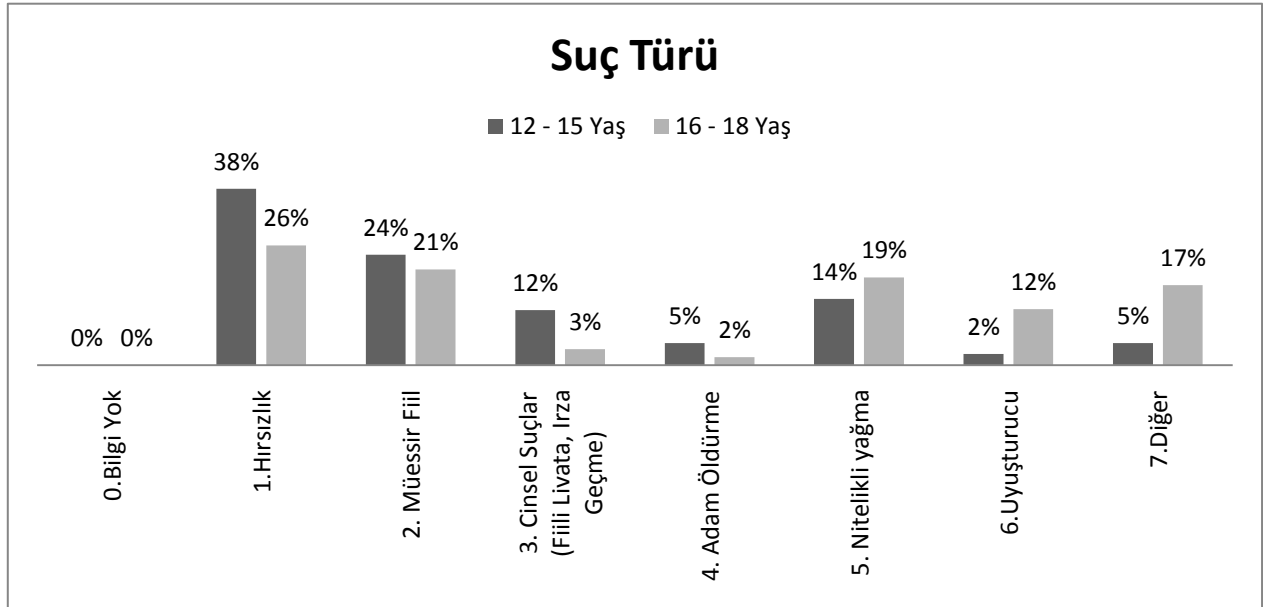
İncelenen sekizinci değişken sosyal inceleme raporlarında “ Anne veya Babanın İletişim Numarası” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun ve “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun tamamında anne veya babanın iletişim numarası yer almamıştır.

İncelenen dokuzuncu değişken sosyal inceleme raporlarında “ Adres” bilgisinin olup olmadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun %100 ünde “Adres” bilgisi yer almaktadır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 100 ünde “Adres” bilgisi yer almaktadır.

4.3.Suçça Yönelik Bilgiler Bölümü

Bu bölümde, sosyal inceleme raporlarında “Suçça Yönelik Bilgiler” on beş farklı değişken bakımından incelenmiştir. Bunlardan ilki, sosyal inceleme raporlarında “Suç Türü” bilgisinin yer alıp, almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 100 ünde ve “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 100 ünde de bu bilgi yer almaktadır. Suç türü değişkeni ile ilgili ayrıntılı detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 1-Suç Türü Dağılımı



İncelenen ikinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Suç Tarihi” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 100 ünde bu bilgi yer almıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 98 inde bu bilgi yer almış olup % 2 sinde ise yer almamıştır.

İncelenen üçüncü değişken, sosyal inceleme raporlarında “Suç Tarihinde Yaş” bilgisi yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 100 ünde ve aynı şekilde incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 100 ünde de bu bilgi yer almamaktadır. Araştırmacı kodlama yönergesinde çalışmada kolaylık olması amacıyla doğum tarihi ve suç tarihi bilgilerinden çocuğun suç tarihindeki yaşını tespit etmiştir.

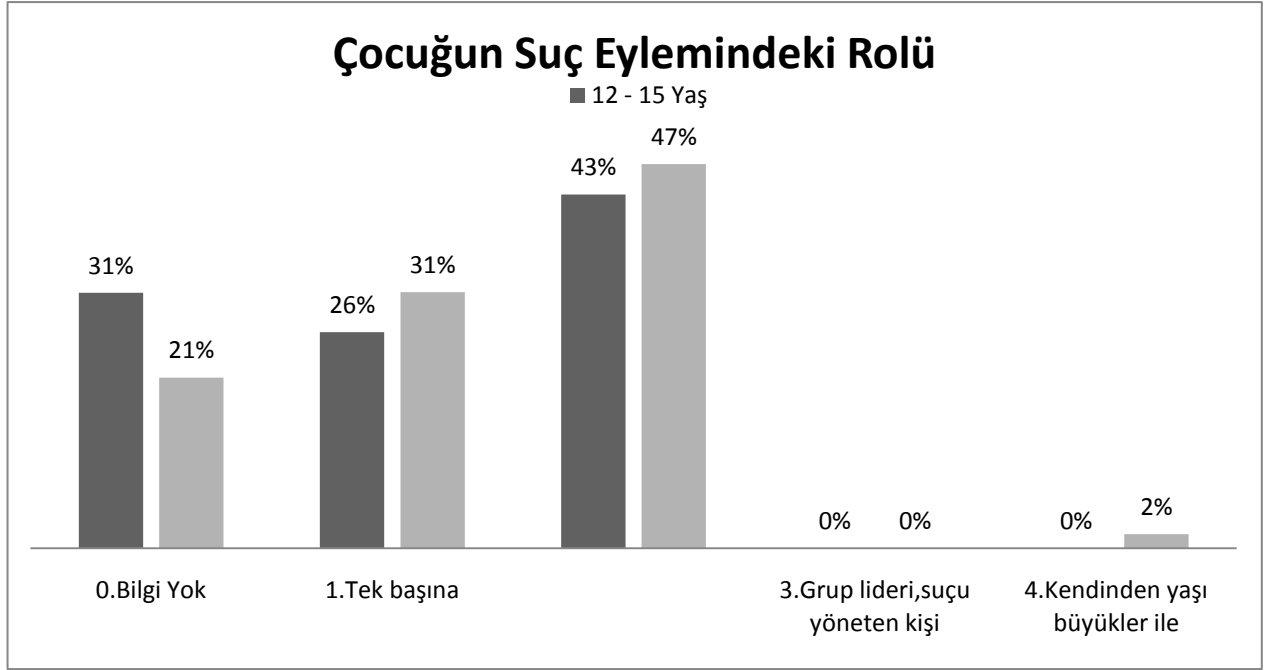
İncelenen dördüncü değişken, sosyal inceleme raporlarında “Suç Aleti” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 19 unda bu bilgi yer almış olup % 81 inde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 2 sinde bu bilgi yer almış olup % 98 inde ise yer almamıştır.

İncelenen beşinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Suç Saati” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 2 sinde bu bilgi yer almış olup % 98 inde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 3 ünde bu bilgi yer almış olup % 97 sinde ise yer almamıştır.

İncelenen altıncı değişken, sosyal inceleme raporlarında “Tutukluluk Durumu” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun hiçbirisinde bu bilgi yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 5 inde bu bilgi yer almış olup % 95 inde ise yer almamıştır.

İncelenen yedinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Çocuğun Suç Eylemindeki Rolü” bilgisinin yer alıp, almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 69 unda bu bilgi yer almış olup, % 31 inde ise yer almamıştır. İncelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 79 unda bu bilgi yer almış olup % 21 inde ise yer almamıştır. “Çocuğun Suç Eylemindeki Rolü” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 2- Çocuğun Suç Eylemindeki Rolü



İncelenen sekizinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “İşlenen Diğer Suçlar” bilgisinin yer alıp, almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun hiçbirisinde bu bilgi yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 2 sinde bu bilgi yer almış olup % 98 inde ise yer almamıştır.

İncelenen dokuzuncu değişken, sosyal inceleme raporlarında “Çocuğun Sorulan Sorulara Tepkileri” bilgisinin raporda yer alıp almadığı olup, incelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 74 ünde “Çocuğun Sorulan Sorulara Tepkileri” bilgisi yer almakta, % 26 sında ise yer almamaktadır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 95 inde “Çocuğun Sorulan Sorulara Tepkileri” bilgisi yer almakta, yine % 5 inde ise yer almamaktadır.

İncelenen onuncu değişken, sosyal inceleme raporlarında “Suçu Anlama, Suçun Olumsuz Etkisinin Farkına Varma” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 88 inde bu bilgi yer almış olup % 12 sinde ise yer almamıştır. Aynı

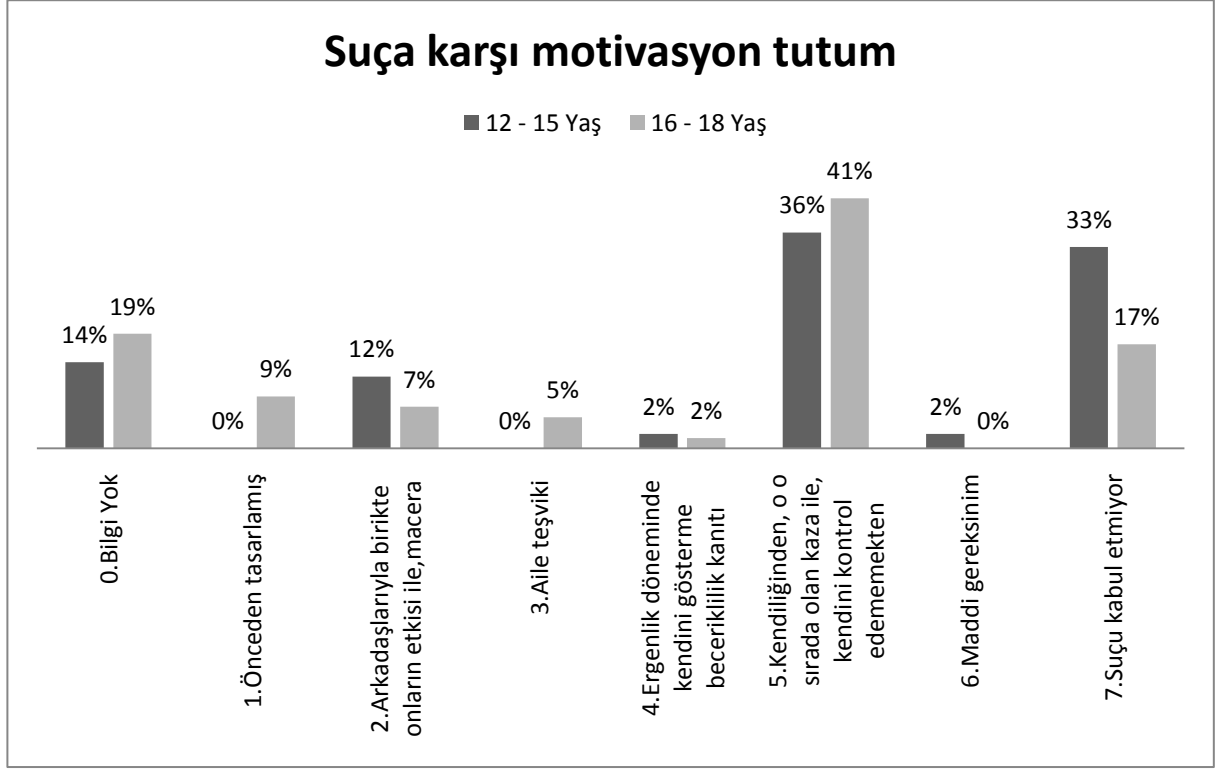
şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 81 inde bu bilgi yer almış olup % 19 unda ise yer almamıştır.

İncelenen on birinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Çocuğun Sorun Çözme Açısından İsteklilik” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 26 sında bu bilgi yer almış olup % 74 ünde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 74 sinde bu bilgi yer almış olup % 26 sinde ise yer almamıştır.

İncelenen on ikinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Çocuğun Daha Önce Risk Alıcı Davranış Sergileyip-Sergilemediği” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 24 ünde bu bilgi yer almış olup % 76 sında ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 43 ünde bu bilgi yer almış olup % 57 sinde ise yer almamıştır.

İncelenen on üçüncü değişken, Sosyal İnceleme Raporlarında “Suça Karşı Motivasyon ve Tutum” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 86 sında bu bilgi yer almış olup % 14 ünde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 81 inde bu bilgi yer almış olup % 19 unda ise yer almamıştır. “Suça Karşı Motivasyon ve Tutum” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 3-Suç Karşı Motivasyon Tutum



İncelenen on dördüncü değişken, sosyal inceleme raporlarında “Suçluluk Duygusu/ Pişmanlık” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 86 sında bu bilgi yer almış olup % 14 ünde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 88 inde bu bilgi yer almış olup % 12 sinde ise yer almamıştır.

İncelenen on beşinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Suçu Anlama” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 60 ında bu bilgi yer almış olup % 40 ında ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 67 sinde bu bilgi yer almış olup % 33 ünde ise yer almamıştır.

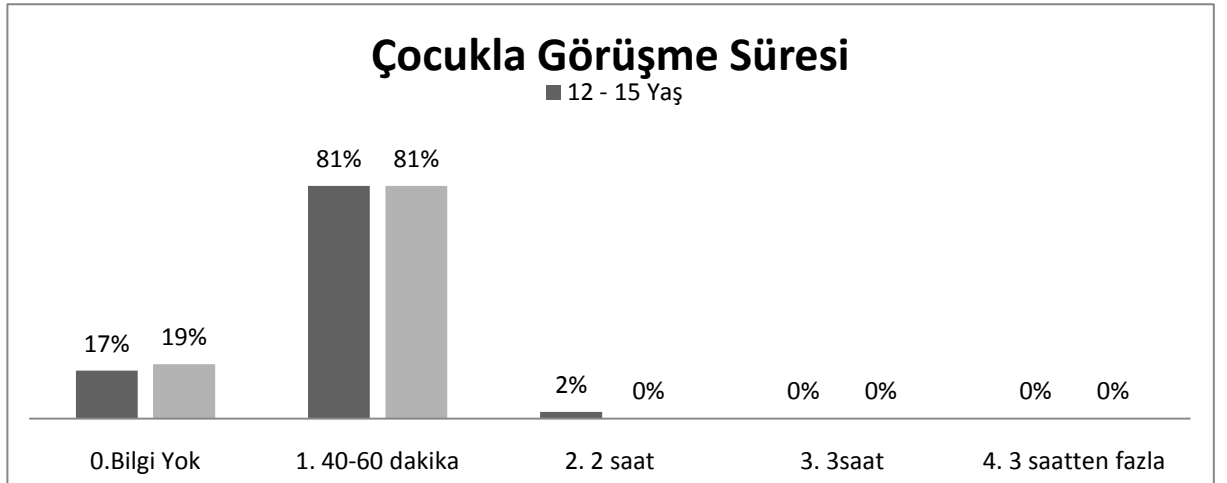
4.4. Kullanılan Kaynaklar Ve Bilgi Toplama Yöntemleri Bölümü

Bu bölümde, sosyal inceleme raporlarında “Kullanılan Kaynaklar ve Bilgi Toplama Yöntemleri” on iki farklı değişken bakımından incelenmiştir. İncelenen birinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Çocukla Görüşme”nin yapılıp yapılmadığıdır. İncelenen

“12-15” yaş grubuna ait 42 raporun %100 ünde aynı şekilde “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun %100 ün de çocukla görüşme yapılmıştır.

İncelenen ikinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Çocukla Görüşme Süresi” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 83 ünde “Çocukla Görüşme Süresi” yer almış olup % 17 sinde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 81 inde “çocukla görüşme süresi” yer almış olup % 19 unda ise yer almamıştır. “Çocukla Görüşme Süresi” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

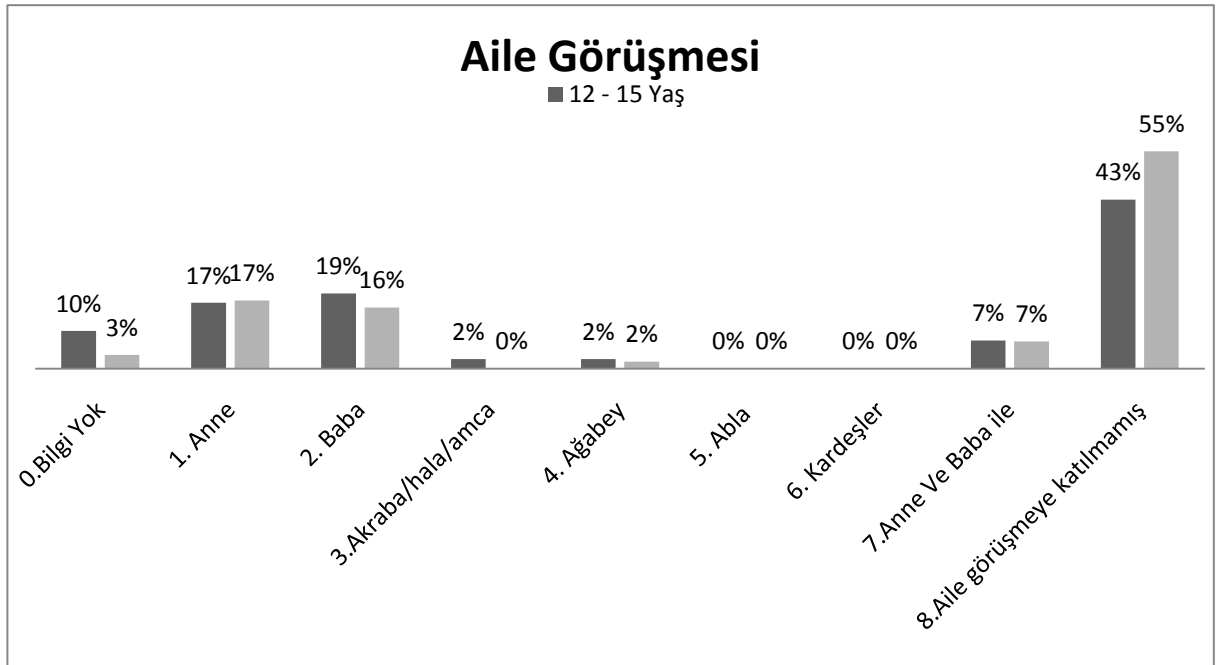
Grafik 4-Çocukla Görüşme Süresi



İncelenen üçüncü değişken, “Çocukla Görüşme Yapılan Yer” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 79 unda “çocukla görüşme yapılan yer” bilgisi yer almış olup % 21 inde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 71 inde “Çocukla Görüşme Yapılan Yer” bilgisi yer almış olup % 29 unda ise yer almamıştır.

İncelenen dördüncü değişken, sosyal inceleme raporlarında “Aile Görüşmesinin Yapılıp Yapılmadığı” bilgisinin raporda yer alıp almadığıdır. İncelenen yüz rapor çocukların yaşları bakımından “12-15” yaş grubu ve “16-18” yaş grubu olarak ikiye ayrıldıktan sonra “Aile Görüşmesi Yapılıp Yapılmadığı” bilgisinin bu yaş gruplarına göre sosyal inceleme raporlarında yer alıp almadığı incelenmiştir. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 98 inde “Aile görüşmesi” bilgisi yer almakta, % 10 unda ise yer almamaktadır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 97 sinde “Aile Görüşmesi” bilgisi yer almakta, yine % 3 ünde ise yer almamaktadır. “Aile Görüşmesi” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 5-Aile Görüşmesi



İncelenen beşinci değişken, “Çocuk Hakkında Rapor, Test, Envanter, İstatistik Çalışmaları” ndan yararlanılıp yararlanılmadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 2 sinde “Çocuk Hakkında Rapor, Test, Envanter, İstatistik Çalışmaları” ndan yararlanılmış olup % 98 ise yararlanılmamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun tamamında ise “Çocuk Hakkında Rapor, Test, Envanter, İstatistik Çalışmaları” ndan yararlanılmamıştır.

İncelenen altıncı değişken, sosyal inceleme raporlarında “Diğer Kurumsal Birimlerden Bilgi” alınıp alınmadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun hiçbirinde “Diğer Kurumsal Birimlerden Bilgi” alınmadığı, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 2 sinde “Diğer Kurumsal Birimlerden Bilgi” alınmış olup % 98 inde ise “Diğer Kurumsal Birimlerden Bilgi” alınmamıştır.

İncelenen yedinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Suça Sürüklenen Çocuğun Avukatından Bilgi Edinme” nin olup olmadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun hiçbirisinde “suça sürüklenen çocuğun avukatından bilgi edinme” yoktur. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun hiçbirisinde “Suça Sürüklenen Çocuğun Avukatından Bilgi Edinilme” yoktur.

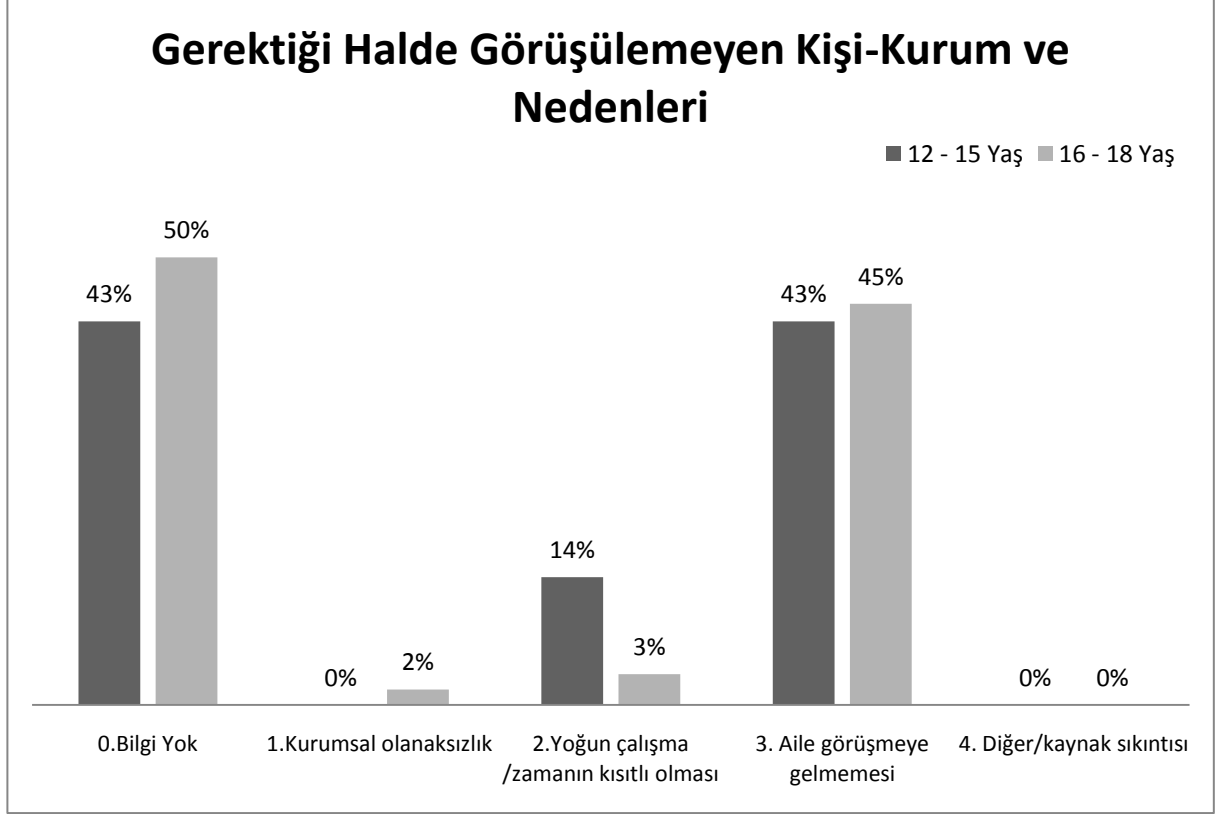
İncelenen sekizinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Dosya İncelenmesi” yapılıp yapılmadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 62 sinde “Dosya İncelemesi” yapılmış olup % 38 inde ise yapılmamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun %60 ında “Dosya İncelemesi” yapılmış olup % 40 ında ise yapılmamıştır.

İncelenen dokuzuncu değişken, sosyal inceleme raporlarında “Ev Ziyareti” nin yapılıp yapılmadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun hiçbirisinde “Ev Ziyareti” yapılmamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 2 sinde “Ev Ziyareti” yapılmış olup %98 inde ise “Ev Ziyareti” yapılmamıştır.

İncelenen onuncu değişken, sosyal inceleme raporlarında “Gerektiği Halde Görüşülemeyen Kişi, Kuruluş ve Nedenleri” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 57 sinde bu bilgi yer almış olup % 43 ünde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 50 sinde bu

bilgi yer almış olup % 50 sinde ise yer almamıştır. “Gerektiği Halde Görüşülemeyen Kişi, Kuruluş ve Nedenleri” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 6-Gerektiği Halde Görüşülemeyen Kişi-Kurum ve Nedenleri



İncelenen on birinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Sosyal Çalışma Görevlisi İle Çocuk Arasında Kurulan Mesleki İlişki Biçimi” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 86 sında bu bilgi yer almış olup % 14 ünde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 83 ünde bu bilgi yer almış olup % 17 sinde ise yer almamıştır.

İncelenen on ikinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Sosyal Çalışma Görevlisinin Görüşmenin Başlangıcında Çocuk ve Ailesinde Sosyal inceleme ve Süreç Hakkında Bilgilendirmenin Yapılıp Yapılmadığı” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 81 inde bu bilgi yer almış olup % 19 unda ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 83 ünde bu bilgi yer almış olup % 17sinde ise yer almamıştır.

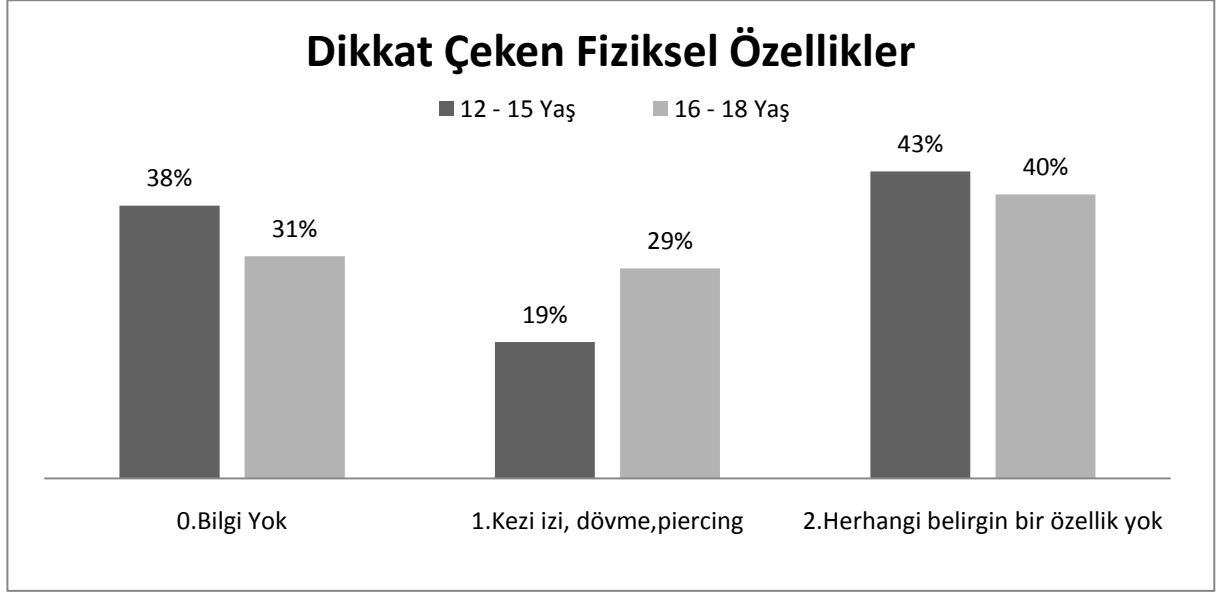
4.5.Çocuk İle İlgili Bilgiler Bölümü

Bu bölümde, sosyal inceleme raporlarında “Çocuk ile İlgili Bilgiler” bilgileri on dokuz farklı değişken bakımından incelenmiştir. İncelenen birinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Çocuğun Genel Fiziksel Sağlığı” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen yüz rapor çocukların yaşları bakımından “12-15” yaş grubu ve “16-18” yaş grubu olarak ikiye ayrıldıktan sonra “Çocuğun Genel Fiziksel Sağlığı” bilgisinin bu yaş gruplarına göre sosyal inceleme raporlarında yer alıp almadığı incelenmiştir. İncelenen yüz raporun 42 tanesi “12-15” yaş grubuna ait olup, 58 tanesi ise “16-18” yaş grubuna aittir. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 95 inde bu bilgi yer alırken % 5 inde ise bilgi yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun %95 inde bu bilgi yer almakta iken % 5 inde ise yer almamıştır.

İncelenen ikinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Çocuğun Gelişimsel Dönemlerine İlişkin Bilgi” nin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 19 unda bu bilgi yer almış olup % 81 inde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 21 inde bu bilgi yer almış olup % 79 unda ise yer almamıştır.

İncelenen üçüncü değişken, sosyal inceleme raporlarında “Dikkati Çeken Fiziksel Özellikler” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 62 sinde bu bilgi yer almış olup % 38 inde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 69 unda bu bilgi yer almış olup % 31 inde ise yer almamıştır. “Dikkati Çeken Fiziksel Özellikler” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

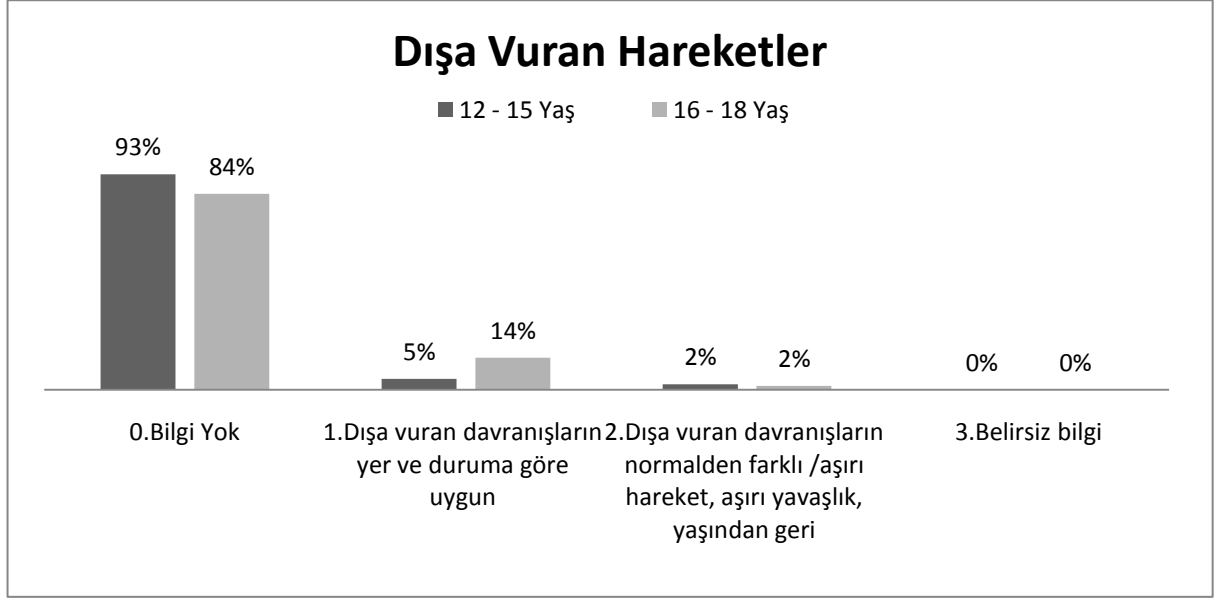
Grafik 7-Dikkat Çeken Fiziksel Özellikler



İncelenen dördüncü değişken, sosyal inceleme raporlarında “Çocuğun Fiziksel Görünümünün Kronolojik Yaşı İle Uyumu” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 98 inde bu bilgi yer almış olup % 2 sinde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 97 sinde bu bilgi yer almış olup % 3 ünde ise yer almamıştır.

İncelenen beşinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Çocuğun Dışa Vuran Hareketleri” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 7 sinde bu bilgi yer almış olup % 93 ünde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 16 sında bu bilgi yer almış olup % 84 ünde ise yer almamıştır. “Çocuğun Dışa Vuran Hareketleri” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 8-Dışa Vuran Hareketler



İncelenen altıncı değişken, sosyal inceleme raporlarında “Çocuğun Duygulanım Özellikleri” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 7 sinde bu bilgi yer almış olup % 93 ünde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 12 inde bu bilgi yer almış olup % 88 inde ise yer almamıştır.

İncelenen yedinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Çocuğun Öğrenme Bozukluğu Olup Olmadığı” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 19 unda bu bilgi yer almış olup % 81 inde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 22 sinde bu bilgi yer almış olup % 78 inde ise yer almamıştır.

İncelenen sekizinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Çocuğun Yaşa Göre Algılama/ Anımsama/ Akıl Yürütme” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 71 inde bu bilgi yer almış olup % 29 unda ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 64 ünde bu bilgi yer almış olup % 36 sında ise yer almamıştır.

İncelenen dokuzuncu değişken, sosyal inceleme raporlarında “Çocuğun Kendine Bakım ve Temizlik Özellikleri” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait

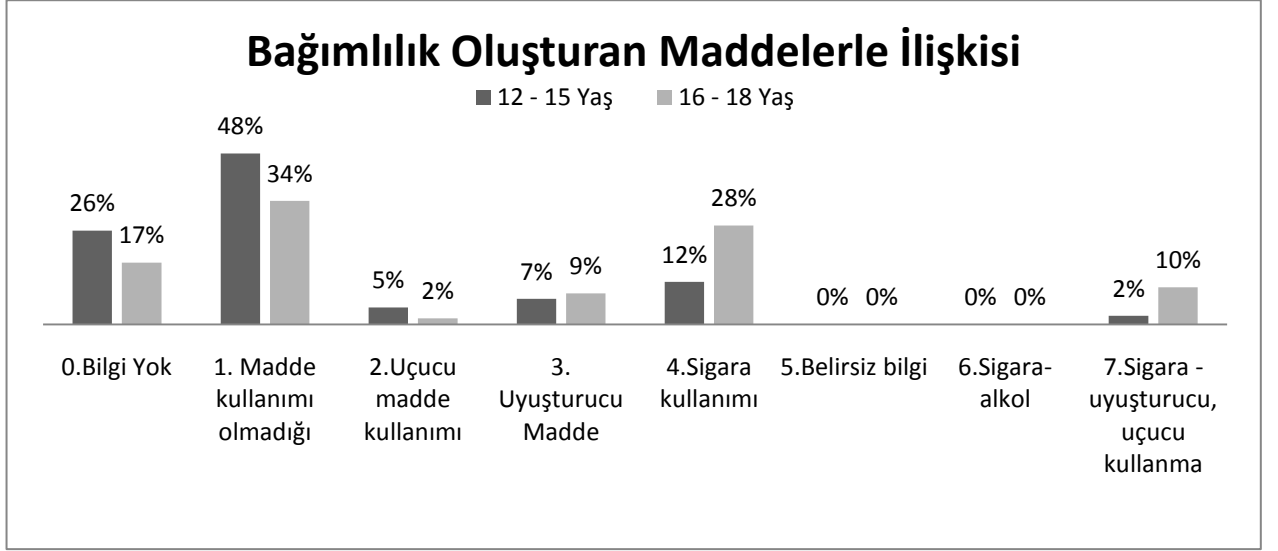
42 raporun % 95 inde bu bilgi yer almış olup % 5 inde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 95 inde bu bilgi yer almış olup % 5 inde ise yer almamıştır.

İncelenen onuncu değişken, sosyal inceleme raporlarında “Çocuğun Konuşma Biçimi İle İlgili Özellikleri” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 60 ında bu bilgi yer almış olup % 40 ında ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 78 inde bu bilgi yer almış olup % 22 sinde ise yer almamıştır.

İncelenen on birinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Çocuğun Görüşmelerde Duygusal Durumu” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 29 unda bu bilgi yer almış olup % 71 inde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 31 inde bu bilgi yer almış olup % 69 unda ise yer almamıştır.

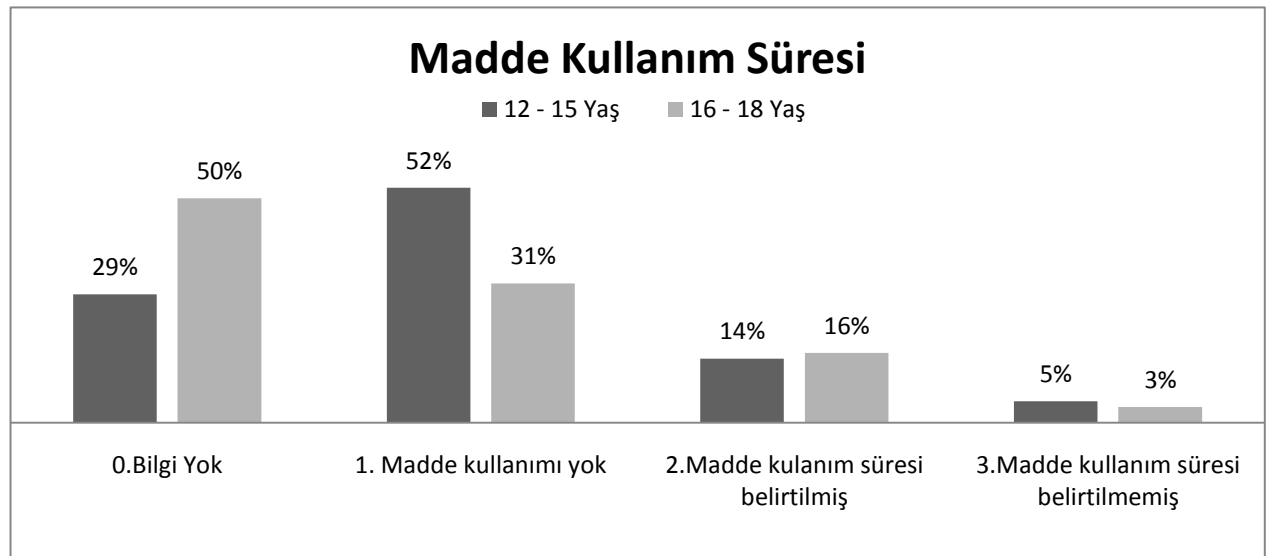
İncelenen on ikinci değişken, sosyal inceleme raporlarında çocuğun “Bağımlılık Oluşturan Maddelerle İlişkisi” bilgisinin olup olmadığıdır. İncelenen 42 raporun “12-15” yaş grubuna ait % 74 ünde “Bağımlılık Oluşturan Maddelerle İlişkisi” bilgisi yer almakta olup % 26 sında ise bu bilgi yer almamaktadır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun %83 ünde “Bağımlılık Oluşturan Maddelerle İlişkisi” bilgisi yer almakta iken % 17 sinde bu bilgi yer almamaktadır. “Bağımlılık Oluşturan Maddelerle İlişkisi” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 9-Bağımlılık Oluşturan Maddelerle İlişkisi



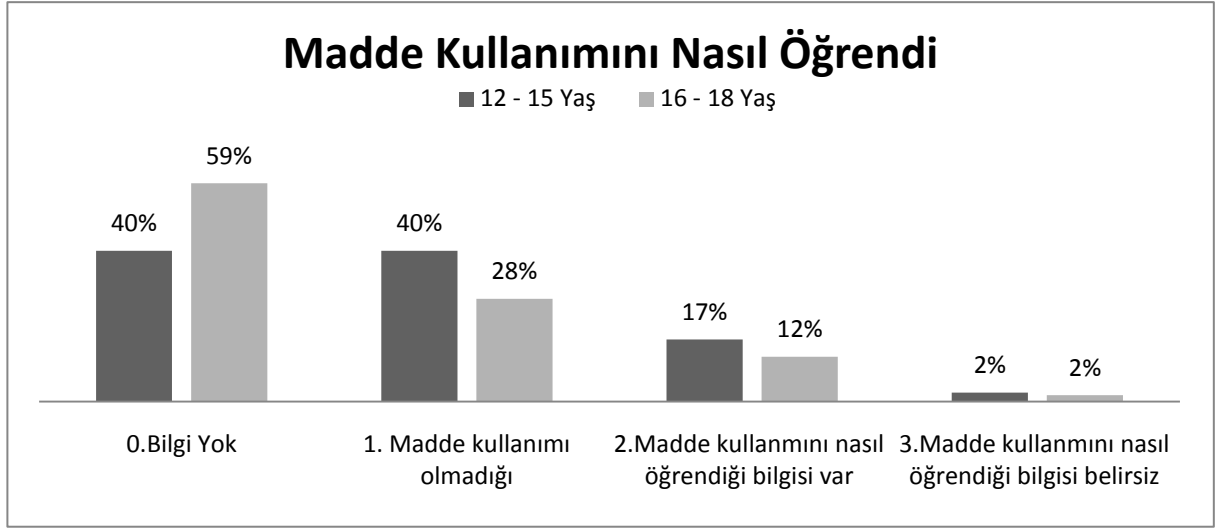
İncelenen on üçüncü değişken, sosyal inceleme raporlarında “Çocuğun Madde Kullanıyorsa Süresi” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 71 inde bu bilgi yer almış olup % 29 unda ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 50 sinde bu bilgi yer almış olup % 50 sinde ise yer almamıştır. “Çocuğun Madde Kullanıyorsa Süresi” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 10-Madde Kullanım Süresi



İncelenen on dördüncü değişken, sosyal inceleme raporlarında “Madde Kullanımını Nasıl Öğrendiği” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 60 ında bu bilgi yer almış olup % 40 ında ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 41 inde bu bilgi yer almış olup % 59 unda ise yer almamıştır. “Madde Kullanımını Nasıl Öğrendiği” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

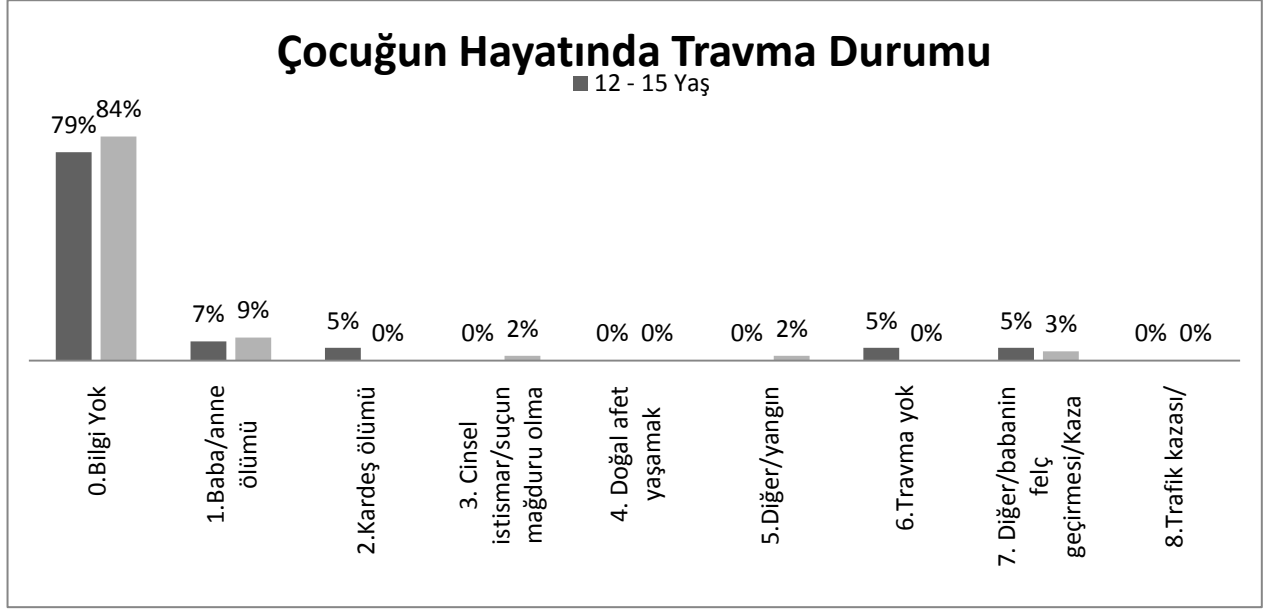
Grafik 11-Madde Kullanımını Nasıl Öğrendiği



İncelenen on beşinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Çocuğun Evden Kaçma Davranışı Olup Olmadığı” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 10 unda bu bilgi yer almış olup % 90 ında ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 12 sinden bu bilgi yer almış olup % 88 inde ise yer almamıştır.

İncelenen altıncı değişken, sosyal inceleme raporlarında “Çocuğun Hayatında Geçirdiği Önemli Bir Travma Olup Olmadığı” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 21 inde bu bilgi yer almış olup % 79 unda ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 16 sinden bu bilgi yer almış olup % 84 ünde ise yer almamıştır. “Çocuğun Hayatında Geçirdiği Önemli Bir Travma Olup Olmadığı” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 12-Çocuğun Hayatında Travma Durumu



İncelenen on yedinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Çocuğun İntihar Girişimi Olup Olmadığı” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 rapor ve “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun hiçbirinde bu bilgi yer almamıştır.

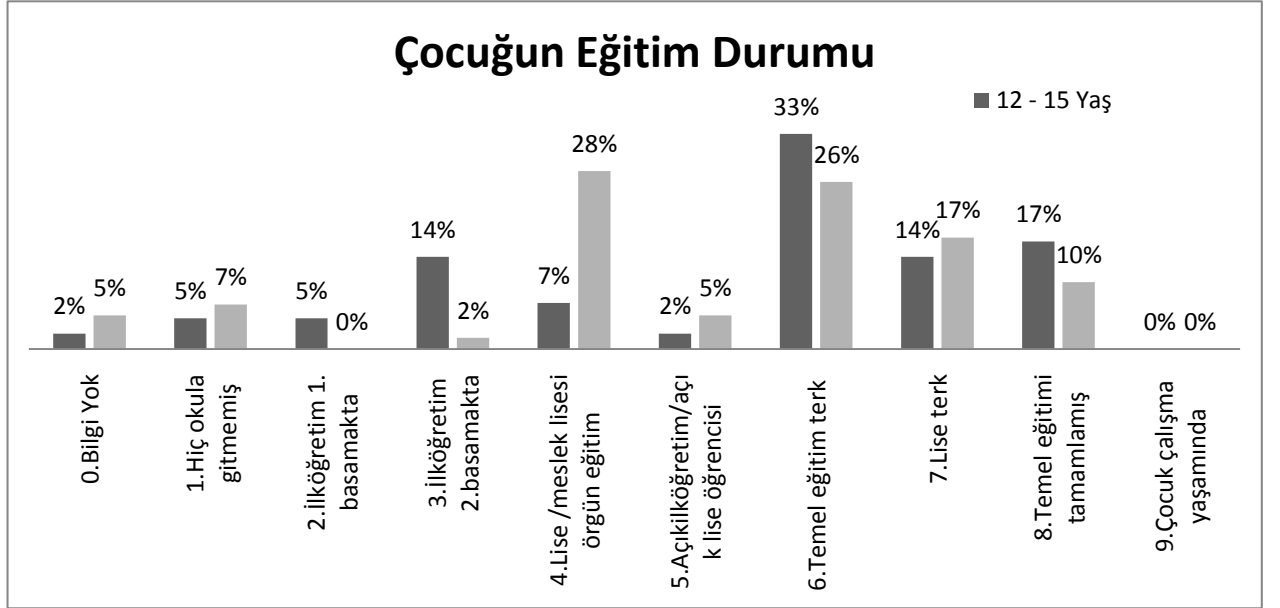
İncelenen on sekizinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Çocuğun Başka Sorununun Olup Olmaması” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 43 ünde bu bilgi yer almış olup % 57 sinde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 50 sinde bu bilgi yer almış olup % 50 sinde ise yer almamıştır.

İncelenen on dokuzuncu değişken, sosyal inceleme raporlarında “Çocuğun Kendisini Nasıl Tanımladığı” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 2 sinde bu bilgi yer almış olup % 98 inde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 9 unda bu bilgi yer almış olup % 91 inde ise yer almamıştır.

4.6.Çocuğun Eğitim Durumuna İlişkin Bilgiler Bölümü

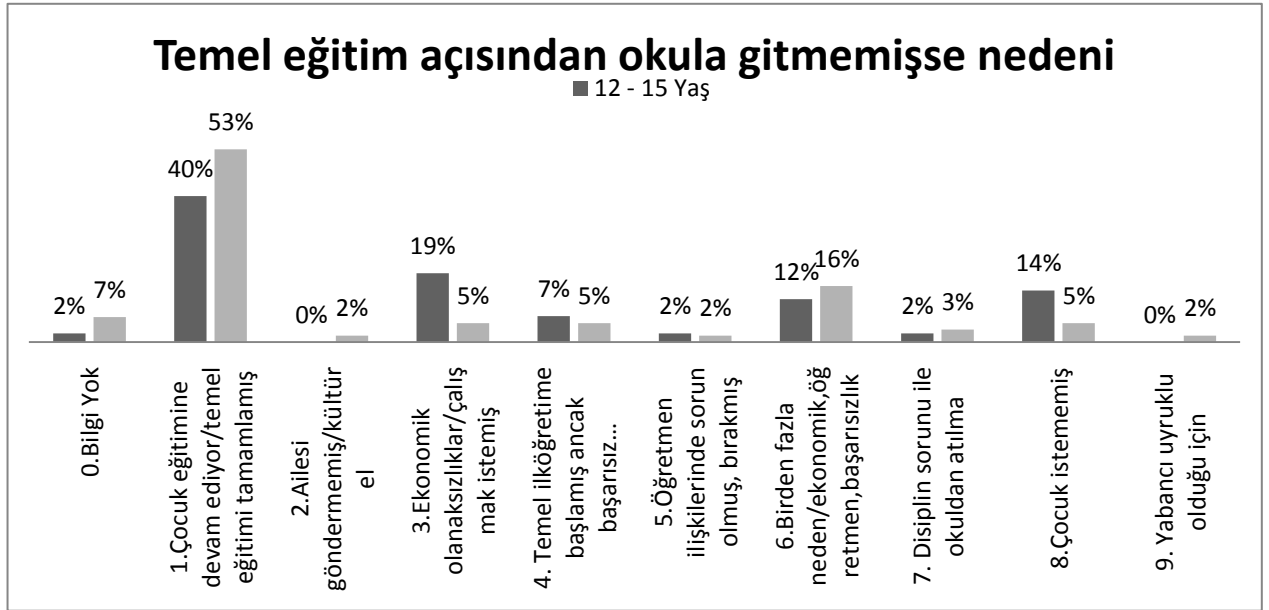
Bu bölümde, sosyal inceleme raporlarında “Çocuğun Eğitim Durumu” bilgileri sekiz farklı değişken bakımından incelenmiştir. İncelenen yüz rapor çocukların yaşları bakımından “12-15” yaş grubu ve “16-18” yaş grubu olarak ikiye ayrıldıktan sonra “Çocuğun Eğitim Durumu” bilgisinin bu yaş gruplarına göre sosyal inceleme raporlarında yer alıp almadığı incelenmiştir. İncelenen yüz raporun 42 tanesi “12-15” yaş grubuna ait olup, 58 tanesi ise “16-18” yaş grubuna aittir. “Çocuğun Eğitim Durumu” bilgisi “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 82 sinde bu bilgi yer almış olup, % 18 inde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 95 inde bu bilgi yer almış olup % 5 inde ise yer almamıştır. “Çocuğun Eğitim Durumu” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 13-Çocuğun Eğitim Durumu



İncelenen ikinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Temel Eğitim Açısından Çocuk Okula Gitmiyorsa/Hiç Gitmemişse Nedeni” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 98 inde bu bilgi yer almış olup % 2 sinde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 93 ünde bu bilgi yer almış olup % 7 sinde ise yer almamıştır. Temel Eğitim Açısından Çocuk Okula Gitmiyorsa/Hiç Gitmemişse Nedeni” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

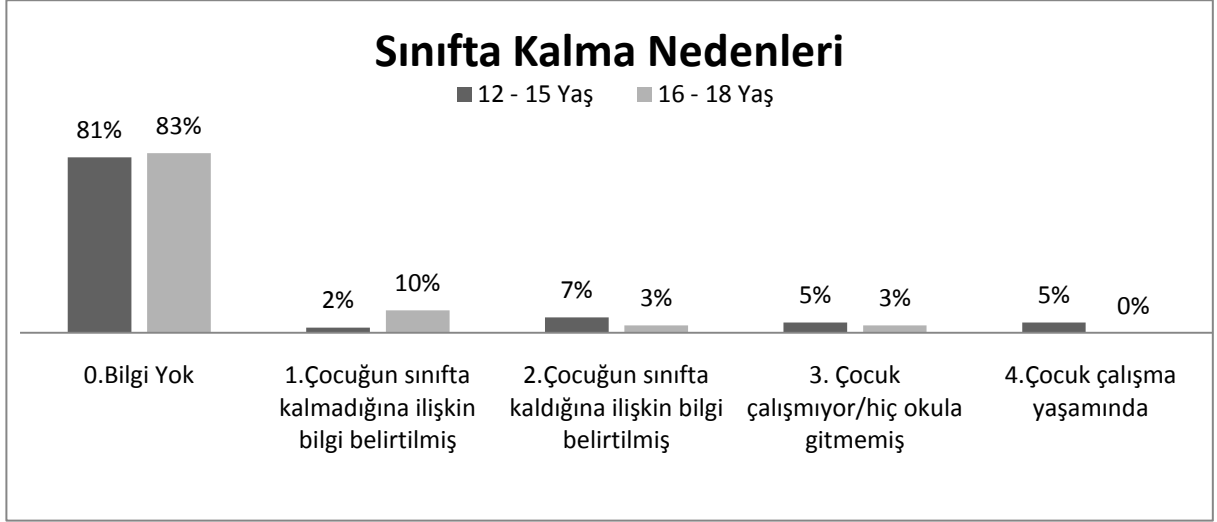
Grafik 14-Temel Eğitim Açısından Okula Gitmemişse Nedeni



İncelenen üçüncü değişken, “Çocuğun Okuldaki Başarısı” bilgisinin yer alıp almadığıdır. “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 52 sinde bu bilgi yer almış olup % 48 inde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 53 ünde bu bilgi yer almış olup % 47 sinde ise yer almamıştır.

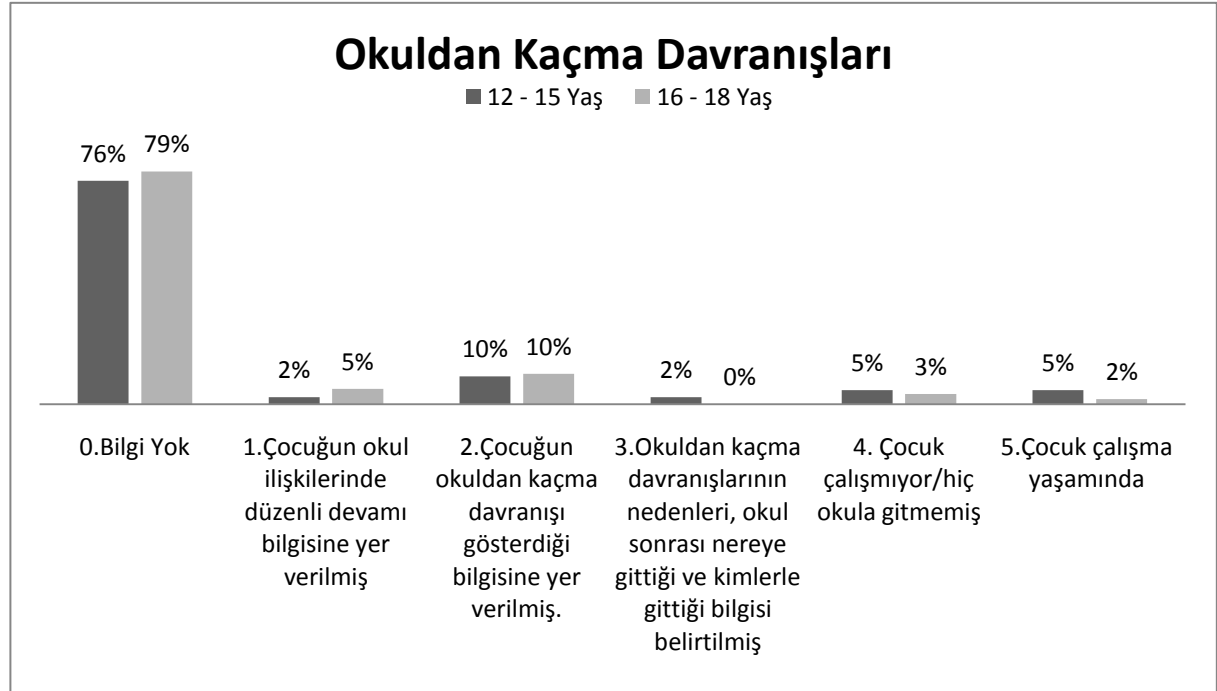
İncelenen dördüncü değişken “Çocuğun Sınıfta Kalıp Kalmadığı/Kaldıysa Hangi Dönemde” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen 42 raporun “12-15” yaş grubuna ait % 19 unda “Çocuğun Sınıfta Kalıp Kalmadığı/Kaldıysa Hangi Dönemde” olduğu bilgisi yer almakta olup % 81 inde ise yer almamaktadır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun %17 sinde “Çocuğun Sınıfta Kalıp Kalmadığı/Kaldıysa Hangi Dönemde” bilgisi yer almakta, yine % 83 ünde ise yer almamaktadır. “Çocuğun Sınıfta Kalıp Kalmadığı/Kaldıysa Hangi Dönemde” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 15-Sınıfta Kalma Nedenleri



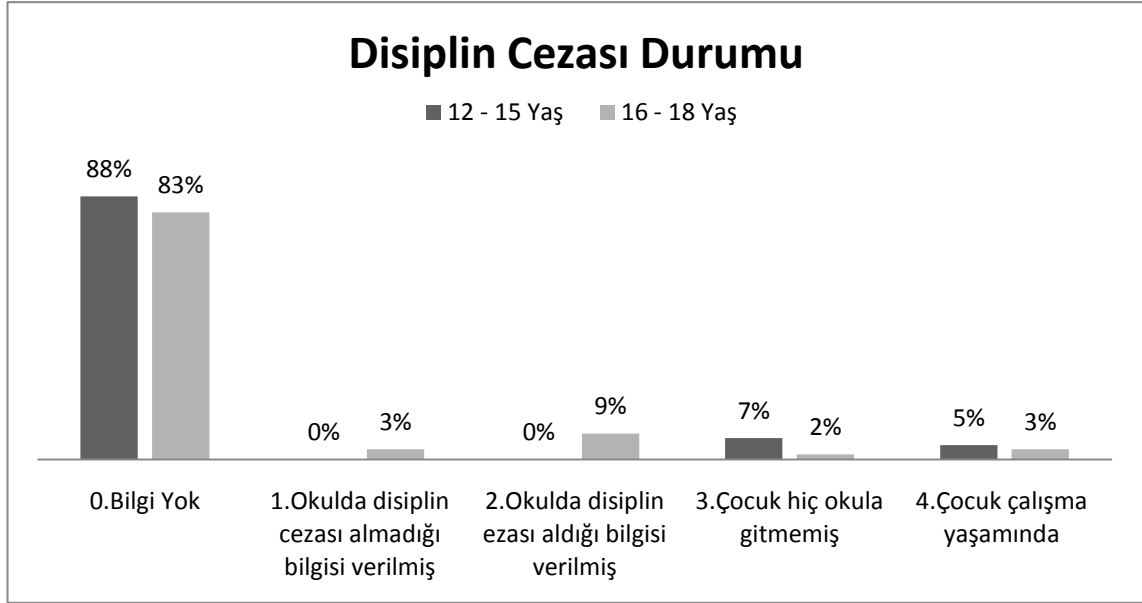
İncelenen beşinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Çocuğun Okuldan Kaçma Davranışları” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 24 ünde bu bilgi yer almış olup % 76 sında ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 21 inde bu bilgi yer almış olup % 79 unda ise yer almamıştır. Çocuğun Okuldan Kaçma Davranışları” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 16-Okuldan Kaçma Davranışları



İncelenen altıncı değişken, sosyal inceleme raporlarında “Okulda Disiplin Cezası Alıp Almadığı” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun %12 sinde bu bilgi yer almış olup % 88 inde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 17 sinde bu bilgi yer almış olup % 83 ünde ise yer almamıştır. “Okulda Disiplin Cezası Alıp Almadığı” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

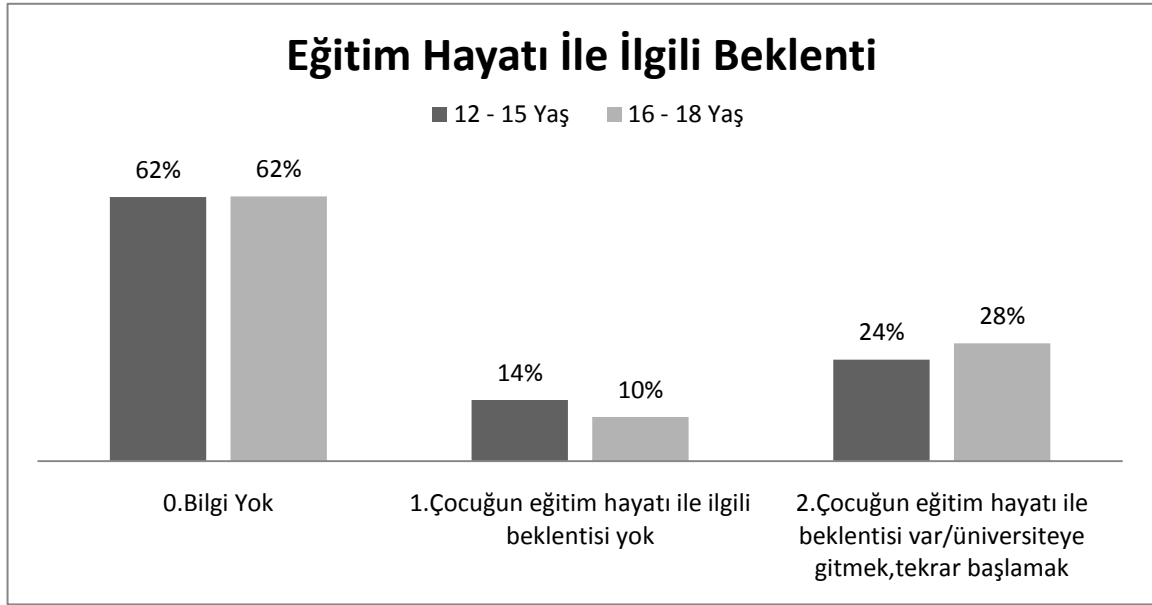
Grafik 17-Disiplin Cezası Alma Durumu



İncelenen yedinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Çocuk Eğitimine Devam Ederken Çalışıp Çalışmadığı” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 10 unda bu bilgi yer almış olup % 90 unda ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 10 unda bu bilgi yer almış olup % 90 unda ise yer almamıştır.

İncelenen sekizinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Çocuğun Eğitim Hayatı İle İlgili Beklentisi” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 38 inde bu bilgi yer almış olup % 62 sinde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 38 inde bu bilgi yer almış olup % 62 sinde ise yer almamıştır. “Çocuğun Eğitim Hayatı İle İlgili Beklentisi” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

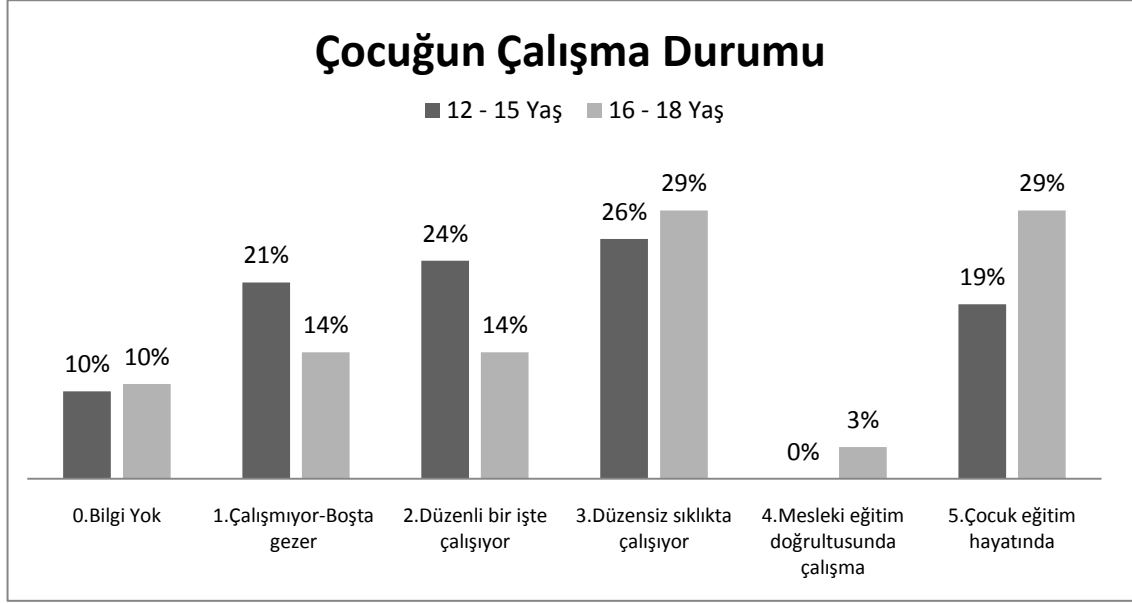
Grafik 18-Eğitim Hayatı İle İlgili Beklentisi



4.7.Çocuğun alışma Yaşamına Yönelik Bilgiler Bölümü

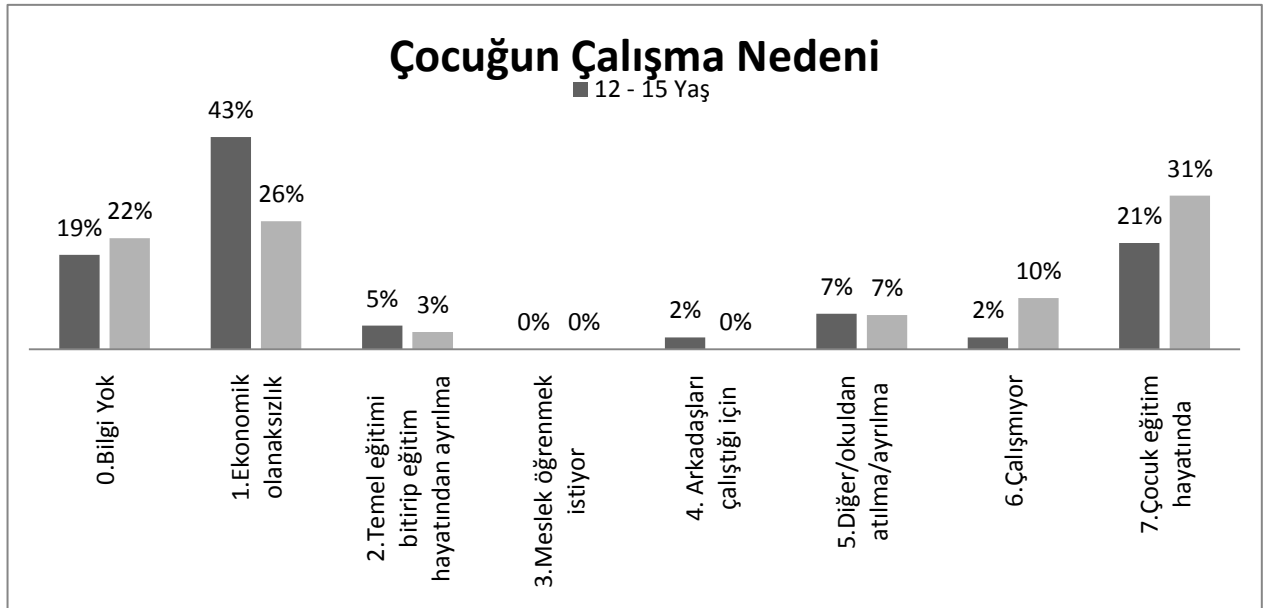
Bu bölümde, sosyal inceleme raporlarında “ocuğun alışma Yaşamına Yönelik Bilgiler” bölümü on farklı değişken bakımından incelenmiştir. Bunlardan ilki, “ocuğun alışma Durumu” bilgisidir. İncelenen yüz rapor çocukların yaşları bakımından “12-15” yaş grubu ve “16-18” yaş grubu olarak ikiye ayrıldıktan sonra “ocuğun alışma Durumu” bilgisinin bu yaş gruplarına göre sosyal inceleme raporlarında yer alıp almadığı incelenmiştir. İncelenen yüz raporun 42 tanesi “12-15” yaş grubuna ait olup, 58 tanesi ise “16-18” yaş grubuna aittir. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 90 ında bu bilgi yer almış olup % 10 unda ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 90 ında bu bilgi yer almış olup % 10 unda ise yer almamıştır. “ocuğun alışma Yaşamına Yönelik Bilgiler” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 19-ocuğun alışma Durumu



İncelenen ikinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Çocuğun Çalışma Nedeni” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 81 inde bu bilgi yer almış olup % 19 unda ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 78 inde bu bilgi yer almış olup % 22 sinde ise yer almamıştır. “Çocuğun Çalışma Nedeni” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

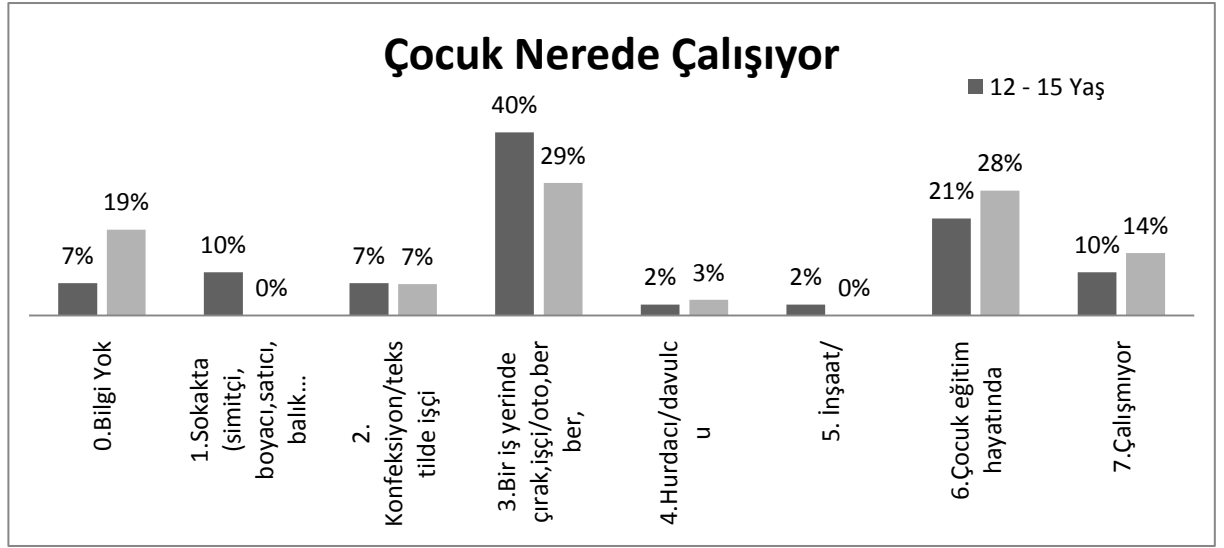
Grafik 20-Çocuğun Çalışma Nedeni



İncelenen üçüncü değişken, sosyal inceleme raporlarında “Çocuk Nerede Çalışıyor” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 93 ünde

bu bilgi yer almış olup % 7 sinde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 81 inde bu bilgi yer almış olup % 19 unda ise yer almamıştır. “Çocuğun Nerede Çalışıyor” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 21-Çocuk Nerede Çalışıyor



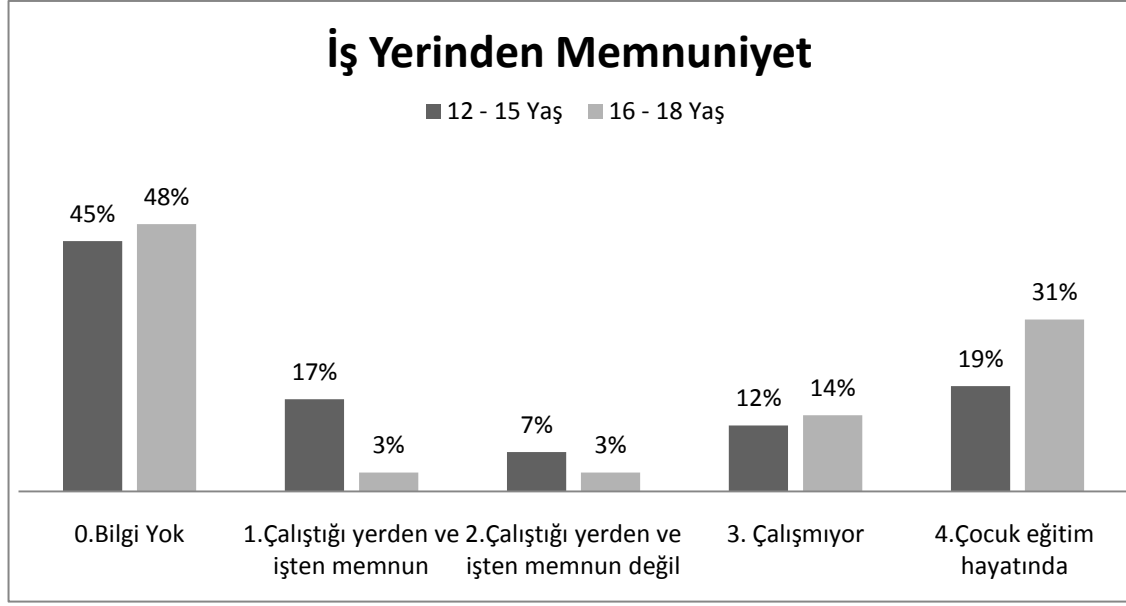
İncelenen dördüncü değişken, sosyal inceleme raporlarında “Çocuğun Daha Önce Çalışıp Çalışmadığı” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 48 inde bu bilgi yer almış olup % 52 sinde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 59 unda bu bilgi yer almış olup % 41 inde ise yer almamıştır.

İncelenen beşinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Daha Önce Çalıştığı Yerden Ayrılma Nedeni” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 29 unda bu bilgi yer almış olup % 71 inde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 41 inde bu bilgi yer almış olup % 59 unda ise yer almamıştır.

İncelenen altıncı değişken sosyal inceleme raporlarında “Çocuğun Çalıştığı İş Yerinden Memnuniyeti” bilgisinin raporlarda yer alıp almadığıdır. İncelenen 42 raporun “12-15”

yaş grubuna ait % 55 inde “Çocuğun Çalıştığı İş Yerinden Memnuniyeti” bilgisi yer almakta, % 45 inde ise yer almamaktadır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun %52 sinde “Çocuğun Çalıştığı İş Yerinden Memnuniyeti” bilgisi yer almakta, yine % 48 inde ise yer almamaktadır. “Çocuğun Çalıştığı İş Yerinden Memnuniyeti” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 22- Çocuğun İş Yerinden Memnuniyeti

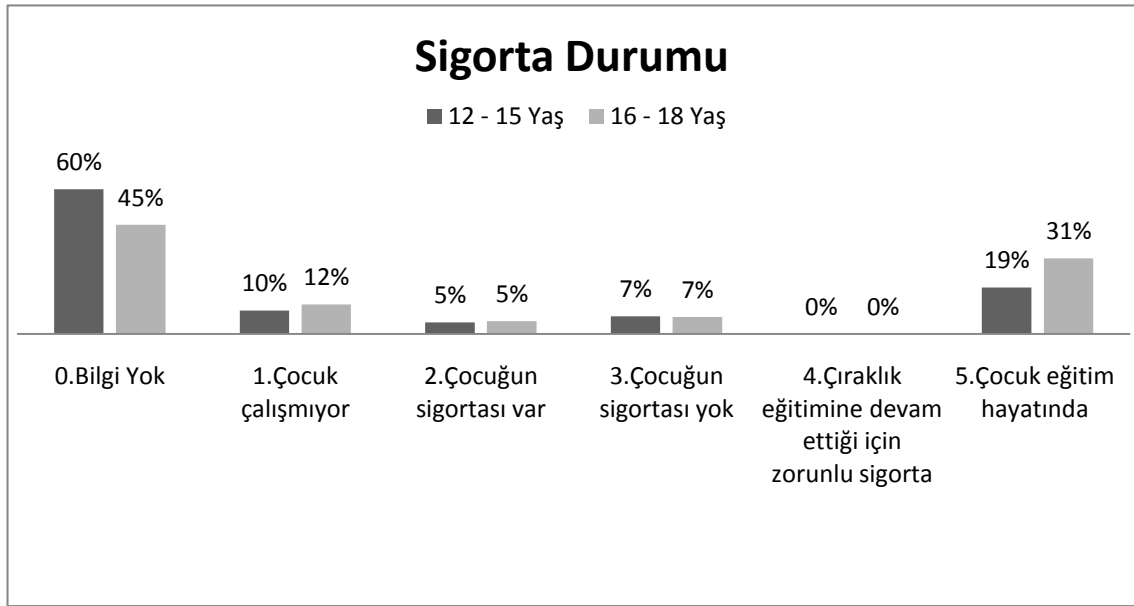


İncelenen yedinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “ Çalışma Süresi/Kısa Süreli Çalışmalarda Dahil” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 45 inde bu bilgi yer almış olup % 55 inde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 48 inde bu bilgi yer almış olup % 52 sinde ise yer almamıştır.

İncelenen sekizinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Çalıştığı Yerden Ücret/ Maaşını Düzenli Alıp Almama ” bilgisinin olmasıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 48 inde bu bilgi yer almış olup % 52 sinde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 59 unda bu bilgi yer almış olup % 41 inde ise yer almamıştır.

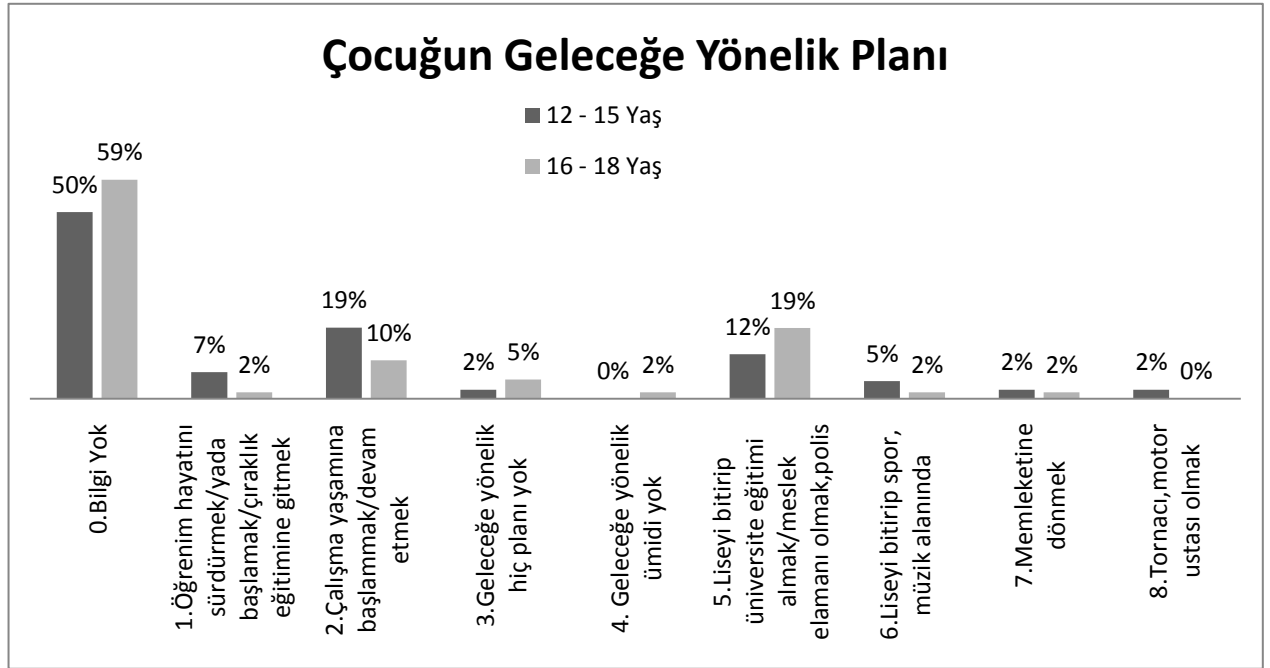
İncelenen dokuzuncu değişken, sosyal inceleme raporlarında “Çocuğun Sigortası Olup Olmadığı” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 40 ında bu bilgi yer almış olup % 60 ında ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 55 inde bu bilgi yer almış olup % 45 inde ise yer almamıştır. “Çocuğun Sigortası Olup Olmadığı” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşığıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 23-Sigorta Durumu



İncelenen onuncu değişken, sosyal inceleme raporlarında “Çocuğun Geleceğe Yönelik Planı ” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 50 sinde bu bilgi yer almış olup % 50 sinde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 41 inde bu bilgi yer almış olup % 59 unda ise yer almamıştır. “Çocuğun Geleceğe Yönelik Planı ” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşığıdaki grafikte gösterilmiştir.

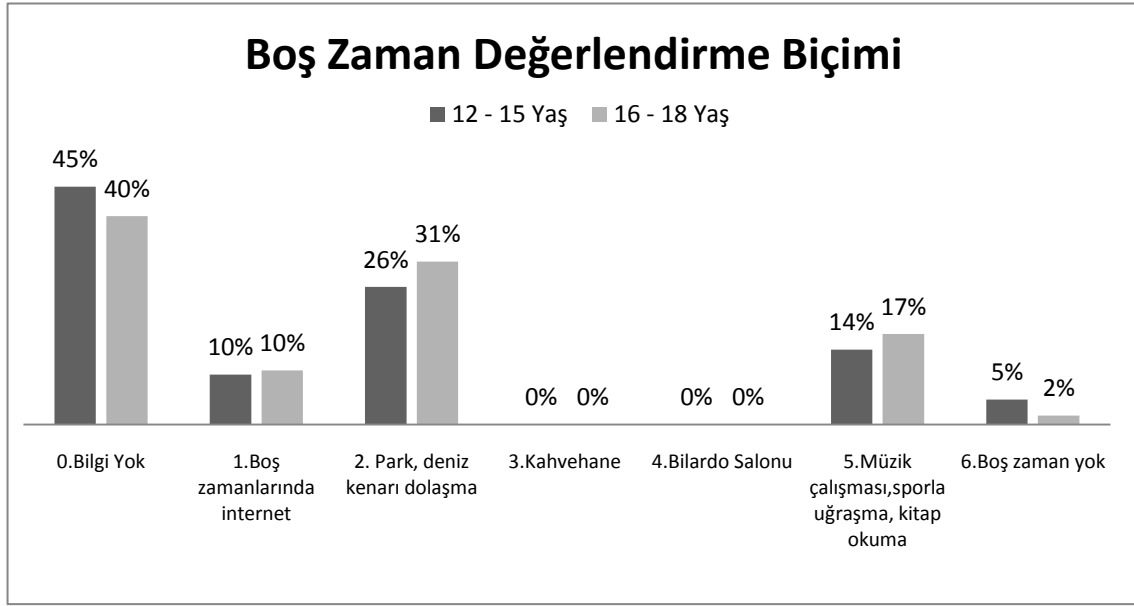
Grafik 24-Çocuğun Geleceğe Yönelik Planı



4.8.Çocuğun Boş Zaman Etkinliği Ve Arkadaş Grubuna Yönelik Bilgiler Bölümü

Bu bölümde, sosyal inceleme raporlarında “Çocuğun Boş Zaman Etkinliği ve Arkadaş Grubu” bilgileri yedi farklı değişken bakımından incelenmiştir. Bunlardan ilki “ Boş Zamanlarını Değerlendirme Biçimi” bilgisi olup incelenen yüz rapor çocukların yaşları bakımından “12-15” yaş grubu ve “16-18” yaş grubu olarak ikiye ayrıldıktan sonra “Boş Zamanlarını Değerlendirme Biçimi” bilgisinin bu yaş gruplarına göre sosyal inceleme raporlarında yer alıp almadığı incelenmiştir. İncelenen yüz raporun 42 tanesi “12-15” yaş grubuna ait olup, 58 tanesi ise “16-18” yaş grubuna aittir. İncelenen sosyal inceleme raporlarında “Boş Zamanlarını Değerlendirme Biçimi” bilgisinin “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 55 inde bu bilgi yer almış olup % 45 inde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 60 ında bu bilgi yer almış olup % 40 ında ise yer almamıştır. “Boş Zamanlarını Değerlendirme Biçimi” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

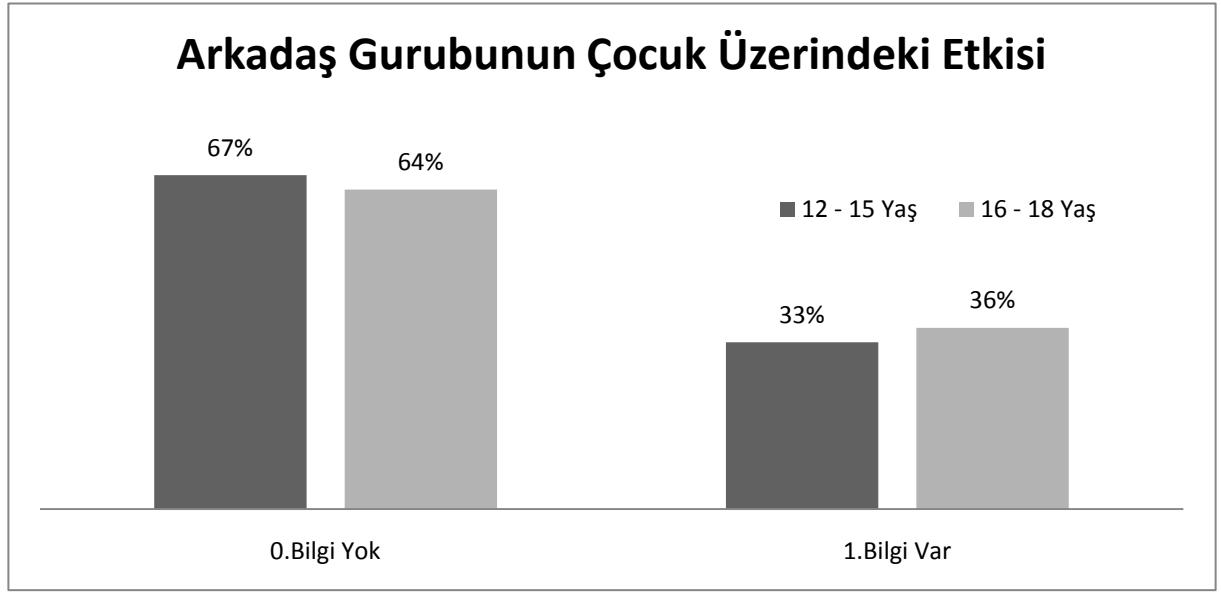
Grafik 25-Boş Zaman Değerlendirme Biçimi



İncelenen ikinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Çocuğun Arkadaş Grubunun Varlığı” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun %55 inde bu bilgi yer almış olup, % 45 inde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 69 unda bu bilgi yer almış olup, % 31 inde ise yer almamıştır.

İncelenen üçüncü değişken sosyal inceleme raporlarında “Arkadaş Grubunun Çocuk Üzerindeki Etkisi” bilgisinin olup olmadığıdır. İncelenen 42 raporun “12-15” yaş grubuna ait % 33 ünde “Arkadaş Grubunun çocuk üzerindeki etkisi” bilgisi yer almakta iken % 67 sinde ise yer almamaktadır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun %36 sında “Arkadaş Grubunun çocuk üzerindeki etkisi” bilgisi yer almakta iken, % 64 ünde ise yer almamaktadır. Arkadaş Grubunun Çocuk Üzerindeki Etkisi” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 26-Arkadaş Grubunun Çocuk Üzerindeki Etkisi



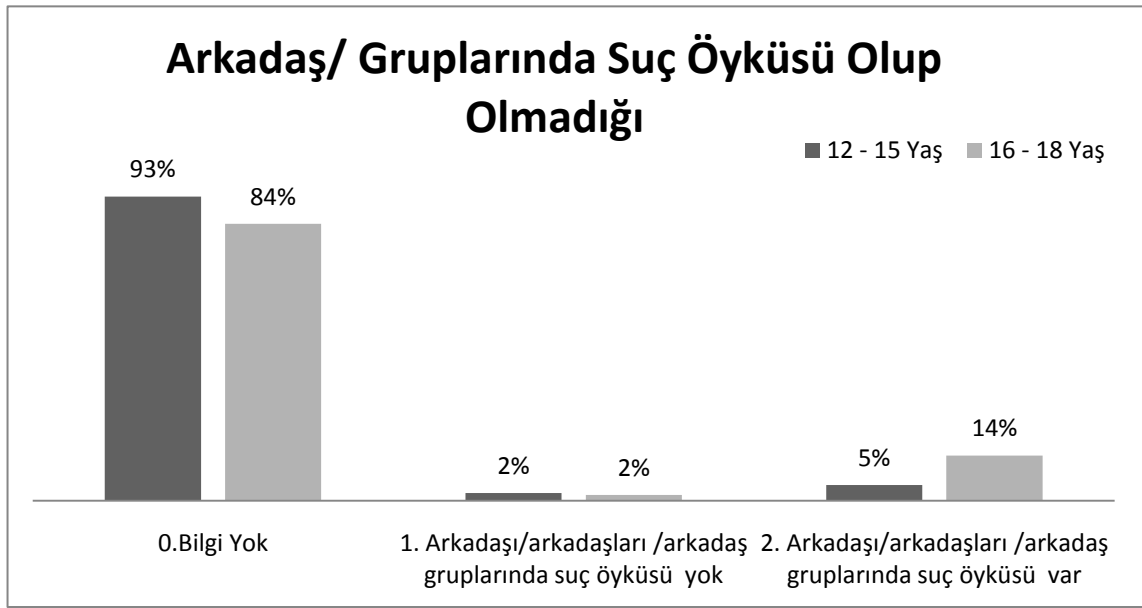
İncelenen dördüncü değişken, sosyal inceleme raporlarında “Arkadaşı/Arkadaşlarının Yaş Durumu” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 2 sinde bu bilgi yer almış olup % 98 inde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 14 ünde bu bilgi yer almış olup % 86 sında ise yer almamıştır. Arkadaşı/Arkadaşlarının Yaş Durumu” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 27-Arkadaşlarının Yaş Durumu



İncelenen beşinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Arkadaşı/Arkadaşları/Arkadaş Gruplarında Suç Öyküsü Olup Olmadığı” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 7 sinde bu bilgi yer almış olup % 93 ünde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 16 sında bu bilgi yer almış olup % 4 ünde ise yer almamıştır. Arkadaşı/Arkadaşları/Arkadaş Gruplarında Suç Öyküsü Olup Olmadığı” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 28-Arkadaş ve/veya Arkadaş Gruplarında Suç Öyküsü Olup Olmadığı



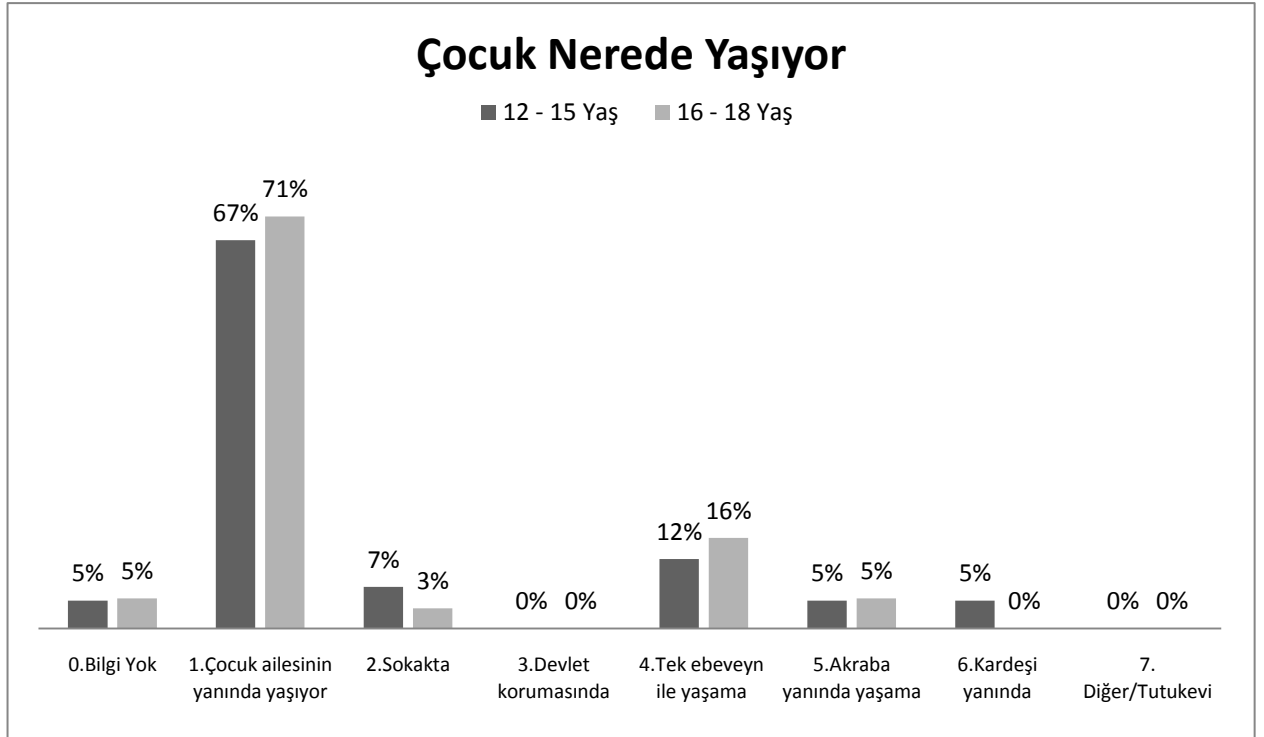
İncelenen altıncı değişken, sosyal inceleme raporlarında “Arkadaşı/ Arkadaşları/ Arkadaş Grupları Arasında Uyuşturucu Veya Uçucu Madde Kullanımı Olup Olmadığı” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 10 unda bu bilgi yer almış olup % 90 ında ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 17 sinde bu bilgi yer almış olup % 83 ünde ise yer almamıştır.

İncelenen yedinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Arkadaşları Arasında Çeteleşme/ Gruplaşma Olup Olmadığı” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 10 unda bu bilgi yer almış olup % 90 ında ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 17 sinde bu bilgi yer almış olup % 83 ünde ise yer almamıştır.

4.9.Aileye İlişkin Bilgiler Bölümü

Bu bölümde, sosyal inceleme raporlarında “Aileye İlişkin Bilgiler” otuz yedi farklı değişken bakımından incelenmiştir. Bunlardan ilki, “Çocuğun Nerede Yaşadığı” bilgisinin raporda alıp almadığıdır. İncelenen yüz rapor çocukların yaşları bakımından “12-15” yaş grubu ve “16-18” yaş grubu olarak ikiye ayrıldıktan sonra “Çocuğun Nerede Yaşadığı” bilgisinin bu yaş gruplarına göre sosyal inceleme raporlarında yer alıp almadığı incelenmiştir. İncelenen yüz raporun kırk iki tanesi “12-15” yaş grubuna ait olup, 58 tanesi ise “16-18” yaş grubuna aittir. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 95 inde “Çocuğun Nerde Yaşadığı” bilgisi yer almış olup % 5 inde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 95 inde bu bilgi yer almış olup % 5 inde ise yer almamıştır. “Çocuğun Nerede Yaşadığı” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 29-Çocuğun Nerede Yaşadığı



İncelenen ikinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Ailenin Biçimi” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 95 inde bu bilgi yer almış olup % 5 inde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 93 ünde bu bilgi yer almış olup % 7 sinde ise yer almamıştır.

İncelenen üçüncü değişken, sosyal inceleme raporlarında “Anne ve Babanın Sağ Olup Olmadığı” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 90 ında bu bilgi yer almış olup % 10 unda ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 97 sinde bu bilgi yer almış olup % 3 ünde ise yer almamıştır.

İncelenen dördüncü değişken, sosyal inceleme raporlarında “Ailede Göç” olgusunun olup olmadığı bilgisinin açıklanmasıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 21 inde bu bilgi yer almış olup % 79 unda ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 16 sında bu bilgi yer almış olup % 84 ünde ise yer almamıştır.

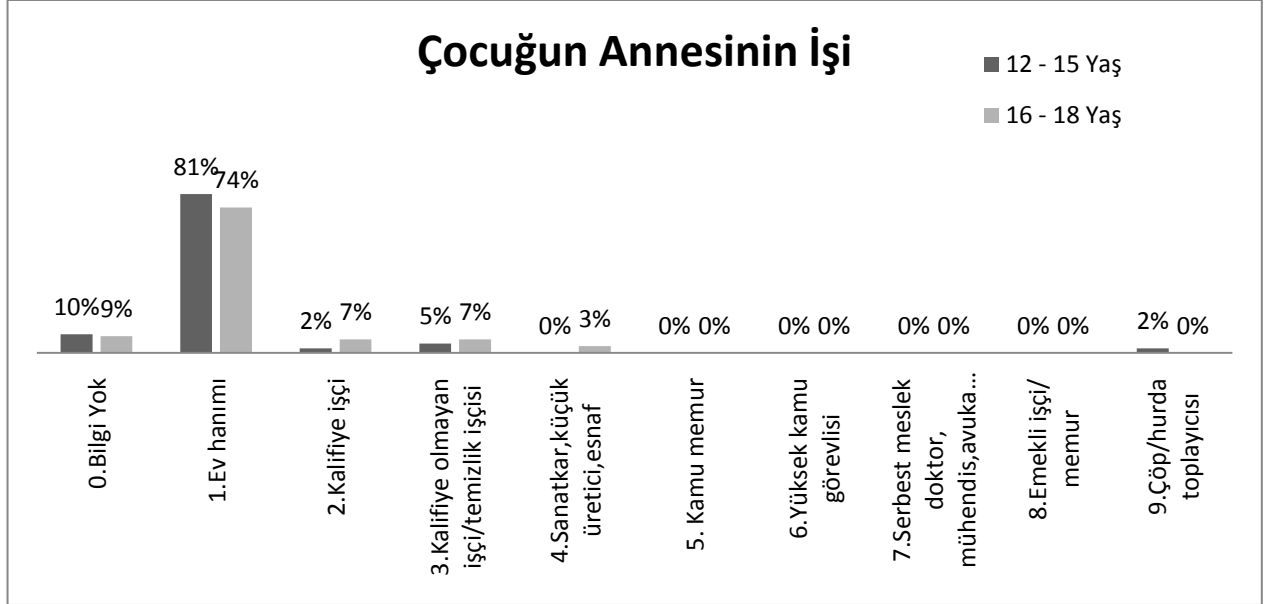
İncelenen beşinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Çocuğun Annesinin Eğitimi” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 55 inde bu bilgi yer almış olup % 45 inde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 52 sinde bu bilgi yer almış olup % 48 inde ise yer almamıştır.

İncelenen altıncı değişken, sosyal inceleme raporlarında “Çocuğun Babasının Eğitimi” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 43 ünde bu bilgi yer almış olup % 47 sinde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 41 inde bu bilgi yer almış olup % 59 unda ise yer almamıştır.

İncelenen yirmi yedinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Çocuğun Annesinin İşi” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 90 ında bu bilgi yer almış olup % 10 unda ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş

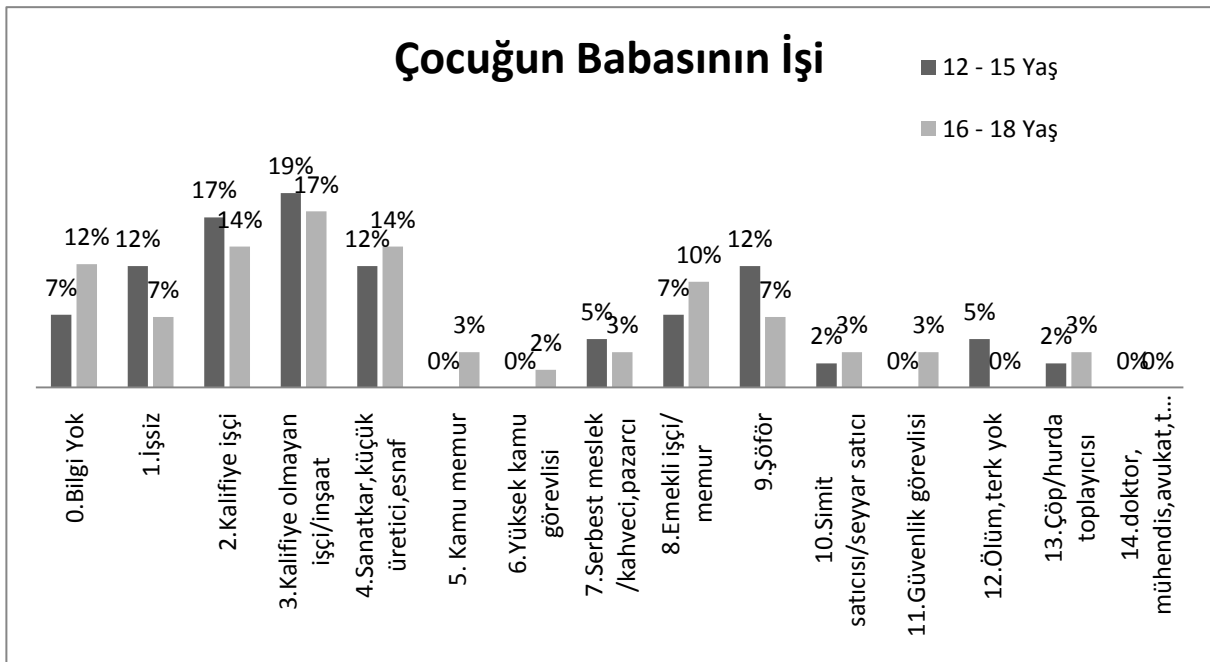
grubuna ait 58 raporun % 91 inde bu bilgi yer almış olup % 9 unda ise yer almamıştır. “Çocuğun Annesinin İşi” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 30-Çocuğun Annesinin İşi



İncelenen sekizinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Çocuğun Babasının İşi” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 93 ünde bu bilgi yer almış olup % 7 sinde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 88 inde bu bilgi yer almış olup % 12 sinde ise yer almamıştır. “Çocuğun Babasının İşi” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 31-Çocuğun Babasının İşi

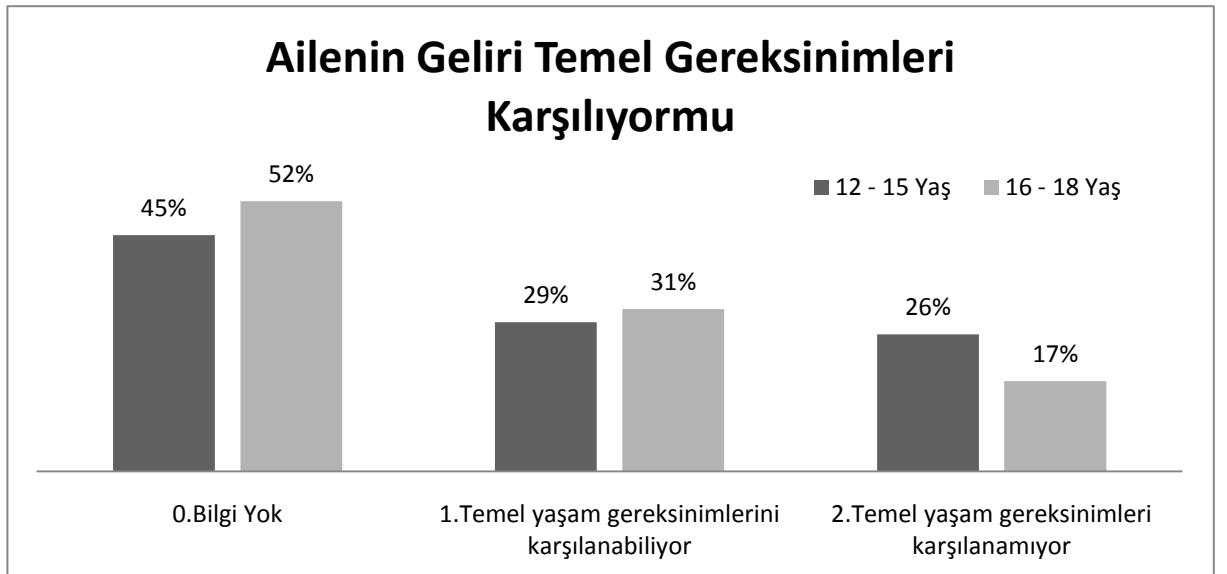


İncelenen dokuzuncu değişken, sosyal inceleme raporlarında “Hanenin Aylık Geliri” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 36 sında bu bilgi yer almış olup % 64 ünde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 33 ünde bu bilgi yer almış olup % 67 sinde ise yer almamıştır.

İncelenen onuncu değişken, sosyal inceleme raporlarında “Ailenin Ekonomik Gelirini Sağlayan Kişi” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 81 inde bu bilgi yer almış olup % 19 unda ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 74 ünde bu bilgi yer almış olup % 26 sında ise yer almamıştır.

İncelenen on birinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Gelir Temel Yaşam Gereksinimlerini Karşılıyıp/Karşılıyamadığı” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 55 inde bu bilgi yer almış olup % 45 inde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 48 inde bu bilgi yer almış olup % 52 sinde ise yer almamıştır. “Gelir Temel Yaşam Gereksinimlerini Karşılıyıp/Karşılıyamadığı” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 32-Ailenin Gelirinin Temel Yaşam Gereksinimlerini Karşılıyıp/ Karşılımadığı



İncelenen on ikinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Ailenin Sosyal Sigorta Sistemine Dahil Olup Olmadığı” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 38 inde bu bilgi yer almış olup % 62 sinde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 47 sinde bu bilgi yer almış olup % 53 ünde ise yer almamıştır.

İncelenen on üçüncü değişken, sosyal inceleme raporlarında “Ailenin Çocuk Sayısı” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 95 inde bu bilgi yer almış olup % 5 inde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 95 inde bu bilgi yer almış olup % 5 inde ise yer almamıştır.

İncelenen on dördüncü değişken, sosyal inceleme raporlarında “Ailenin Yaşadığı Konutun Niteliği” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun %60 ında bu bilgi yer almış olup % 40 ında ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 55 inde bu bilgi yer almış olup % 45 inde ise yer almamıştır.

İncelenen on beşinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Konutun Mülkiyet Durumu” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 76 sında bu bilgi yer almış olup % 24 ünde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 78 inde bu bilgi yer almış olup % 22 sinde ise yer almamıştır.

İncelenen on altıncı değişken, sosyal inceleme raporlarında “Ailenin Diğer Sistemlerden Destek Alıp Almadığı” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 12 sinde bu bilgi yer almış olup % 88 inde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 2 sinde bu bilgi yer almış olup % 98 inde ise yer almamıştır.

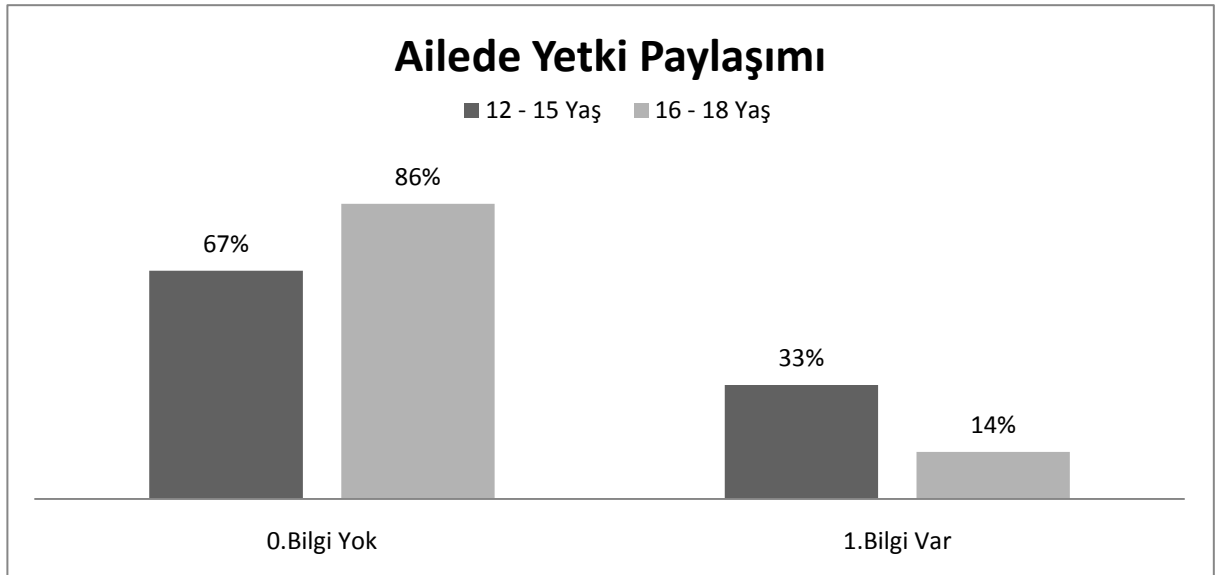
İncelenen on yedinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Çocuğun Kendisine Ait Ayrı Bir Yatağı Olup Olmadığı” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş

grubuna ait 42 raporda ve “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun hiç birinde bu bilgi yer almamıştır.

İncelenen on sekizinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Çocuğun Kendisine Ait Odası Olup Olmadığı” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 2 sinde bu bilgi yer almış olup %98 inde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 2 sinde bu bilgi yer almış olup % 98 inde ise yer almamıştır.

İncelenen on dokuzuncu değişken, sosyal inceleme raporlarında “Ailede Yetki Paylaşımı” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 33 ünde bu bilgi yer almış olup % 67 sinde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 14 ünde bu bilgi yer almış olup % 86 sında ise yer almamıştır. “Ailede Yetki Paylaşımı” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

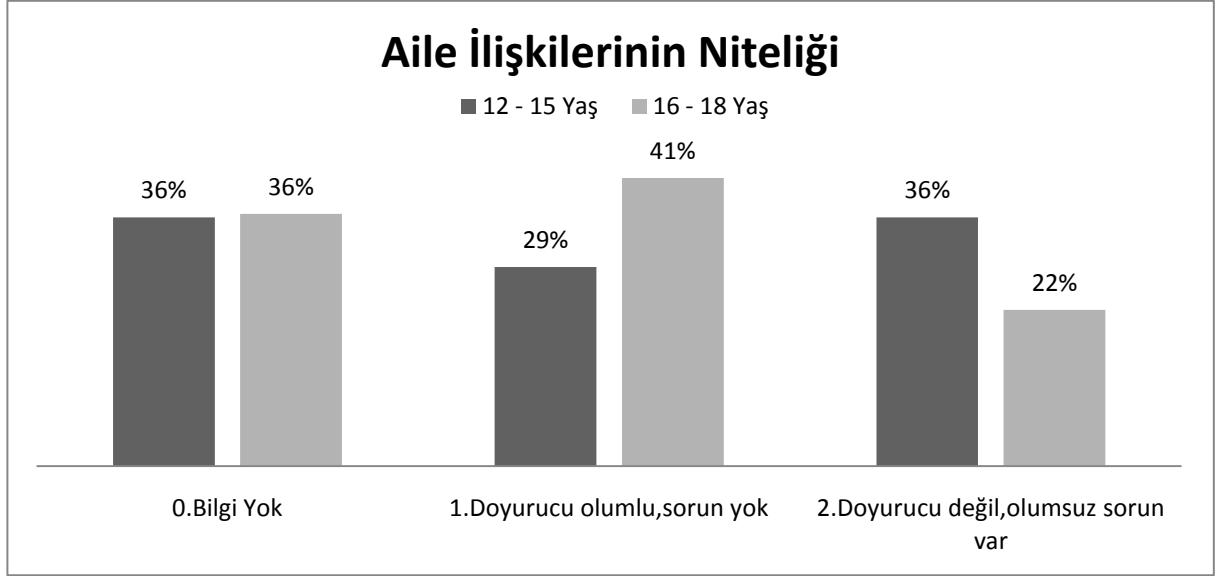
Grafik 33-Ailede Yetki Paylaşımı



İncelenen yirminci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Aile Üyeleri Arasındaki İlişkinin Niteliği” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 64 ünde bu bilgi yer almış olup % 36 sında ise yer almamıştır. Aynı şekilde,

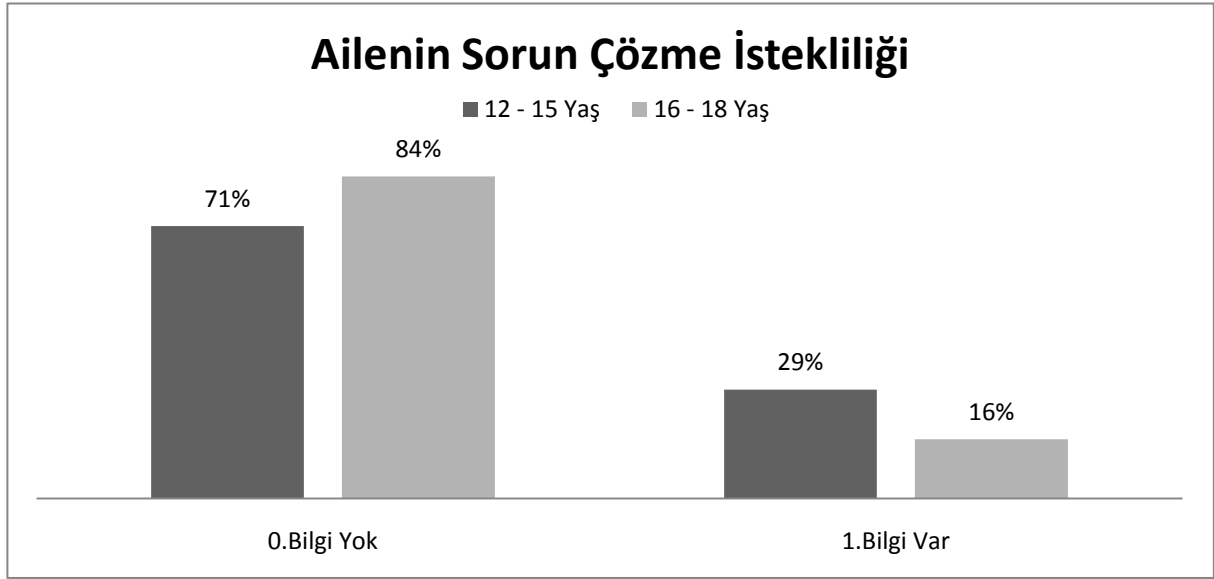
incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 64 ünde bu bilgi yer almış olup % 36 sında ise yer almamıştır. “Aile Üyeleri Arasındaki İlişkinin Niteliği” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 34-Aile İlişkilerinin Niteliği



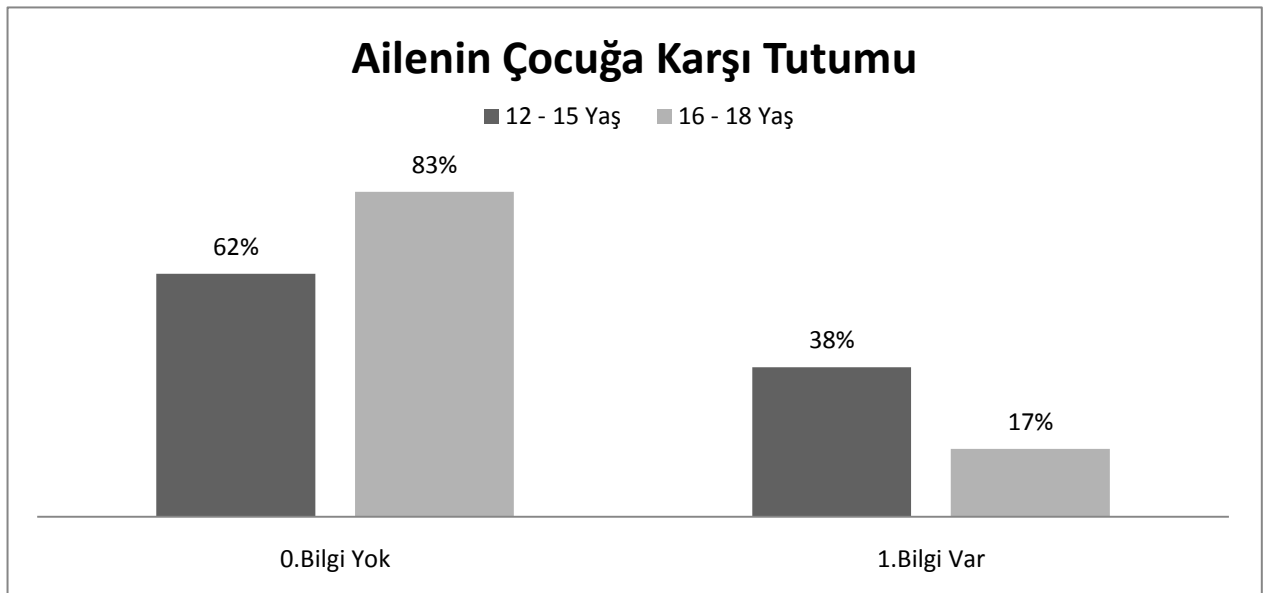
İncelenen yirmi birinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Ailenin Sorun Çözme Açısından İsteklilik Durumu/Motivasyonu Olup Olmadığı” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 29 unda bu bilgi yer almış olup % 71 inde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 16 sında bu bilgi yer almış olup % 84 ünde ise yer almamıştır. “Ailenin Sorun Çözme Açısından İsteklilik Durumu/Motivasyonu Olup Olmadığı” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 35-Ailenin Sorun Çözme Motivasyonu



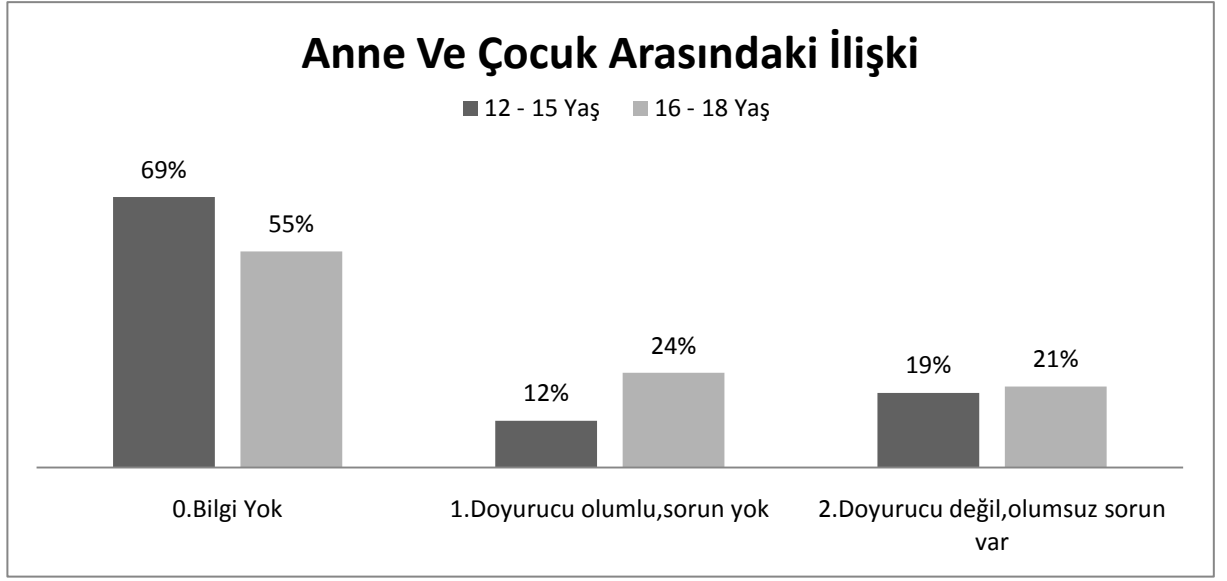
İncelenen yirmi ikinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Ailenin Çocuğa Karşı Tutumu” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 38 inde bu bilgi yer almış olup % 62 sinde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 17 sinde bu bilgi yer almış olup % 83 ünde ise yer almamıştır. “Ailenin Çocuğa Karşı Tutumu” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 36-Ailenin Çocuğa Karşı Tutumu



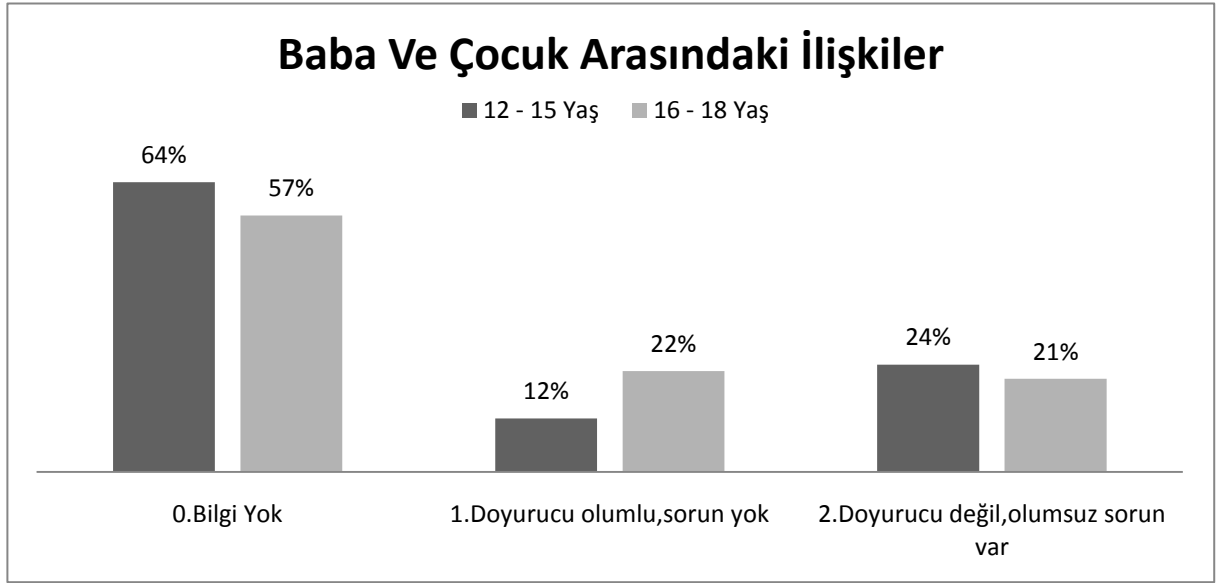
İncelenen yirmi üçüncü değişken, sosyal inceleme raporlarında “Anne ve Çocuk Arasındaki İlişki” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 31 inde bu bilgi yer almış olup % 69 unda ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 45 inde bu bilgi yer almış olup % 55 inde ise yer almamıştır. “Anne ve Çocuk Arasındaki İlişki” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 37-Anne ve Çocuk Arasındaki İlişki



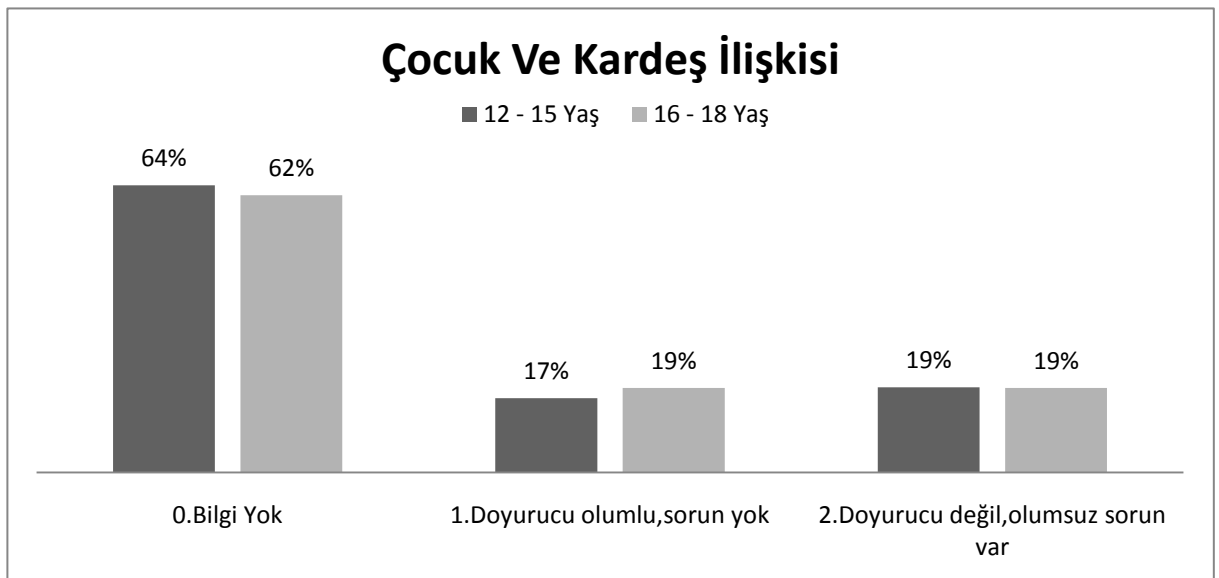
İncelenen yirmi dördüncü değişken, sosyal inceleme raporlarında “Baba ve Çocuk Arasındaki İlişki” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 36 sında bu bilgi yer almış olup % 64 ünde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 43 ünde bu bilgi yer almış olup % 57 sinde ise yer almamıştır. “Baba ve Çocuk Arasındaki İlişki” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 38- Baba ve Çocuk Arasındaki İlişki



İncelenen yirmi beşinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Çocuk ve Kardeş İlişkisi” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun %36 sında bu bilgi yer almış olup % 64 ünde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 38 inde bu bilgi yer almış olup % 62 sinde ise yer almamıştır. “Çocuk ve Kardeş İlişkisi” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

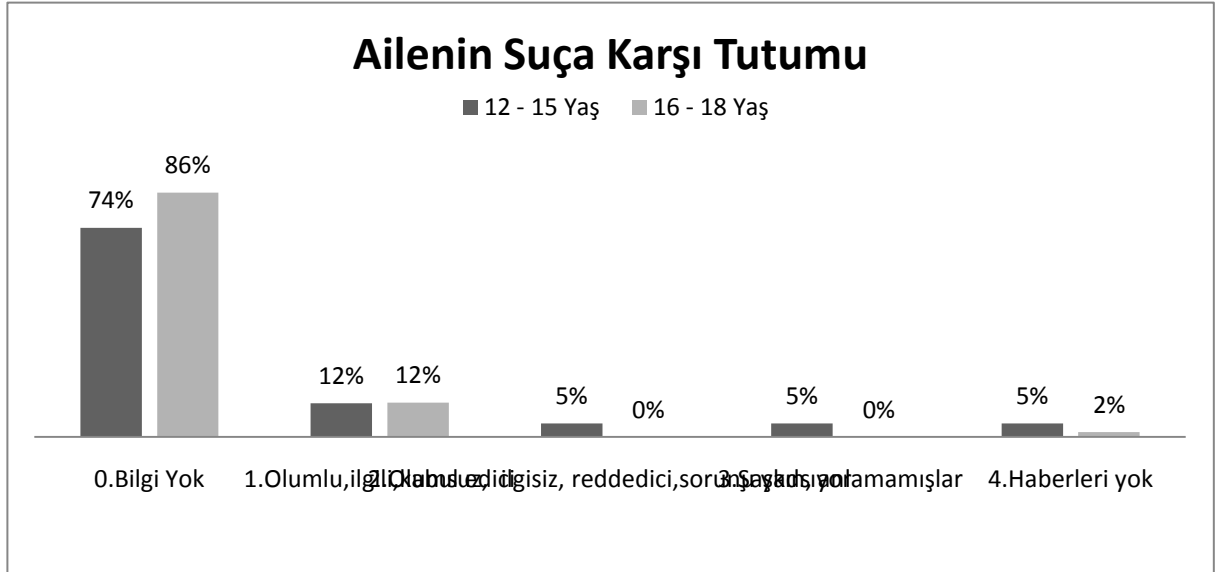
Grafik 39- Çocuk ve Kardeş İlişkisi



İncelenen yirmi altıncı değişken, sosyal inceleme raporlarında “Ailenin Çocuğu Nasıl Tanımladığı” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 43 ünde bu bilgi yer almış olup % 57 sinde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 29 unda bu bilgi yer almış olup % 71 inde ise yer almamıştır.

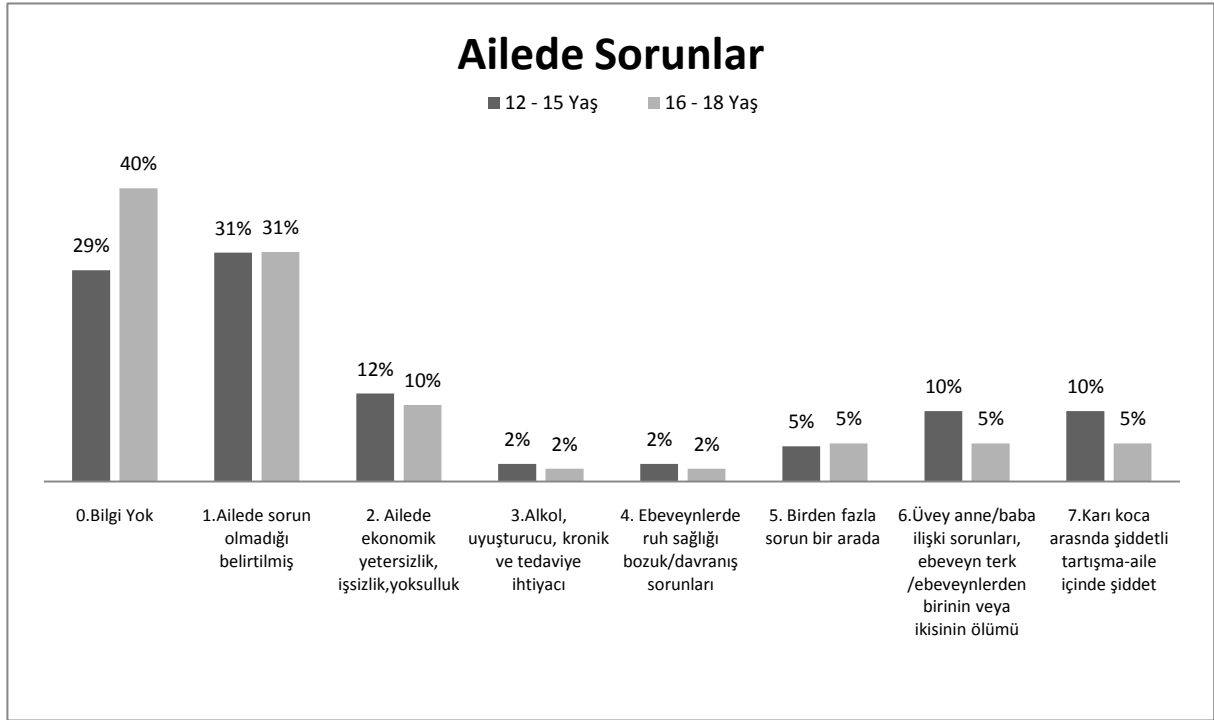
İncelenen yirmi yedinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Ailenin Suça Karşı Tutumu” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 26 sında bu bilgi yer almış olup % 74 ünde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 14 ünde bu bilgi yer almış olup % 86 sında ise yer almamıştır. “Ailenin Suça Karşı Tutumu” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 40- Ailenin Suça Karşı Tutumu



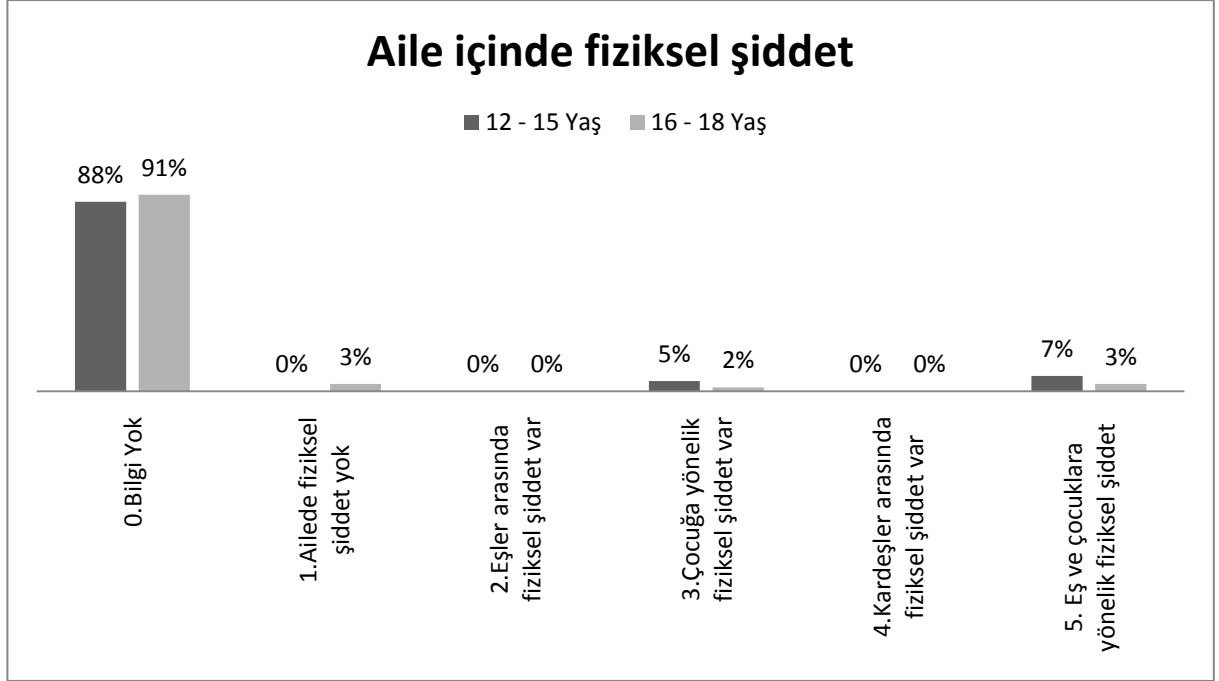
İncelenen yirmi sekizinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Aile İçerisindeki Sorunlar” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 71 inde bu bilgi yer almış olup % 29 unda ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 60 ında bu bilgi yer almış olup % 40 ında ise yer almamıştır. “Aile İçerisindeki Sorunlar” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 41- Ailede Yaşanan Sorunlar



İncelenen yirmi dokuzuncu değişken, sosyal inceleme raporlarında “Aile İçinde Fiziksel Şiddet” bilgisinin raporda yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun %12 sinde “Aile içinde fiziksel şiddet” bilgisi yer almakta, % 88 inde ise yer almamaktadır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 9 unda “Aile İçinde Fiziksel Şiddet” bilgisi yer almakta, yine % 91 inde ise yer almamaktadır. “Aile İçinde Fiziksel Şiddet” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 42- Ailede Fiziksel Şiddet



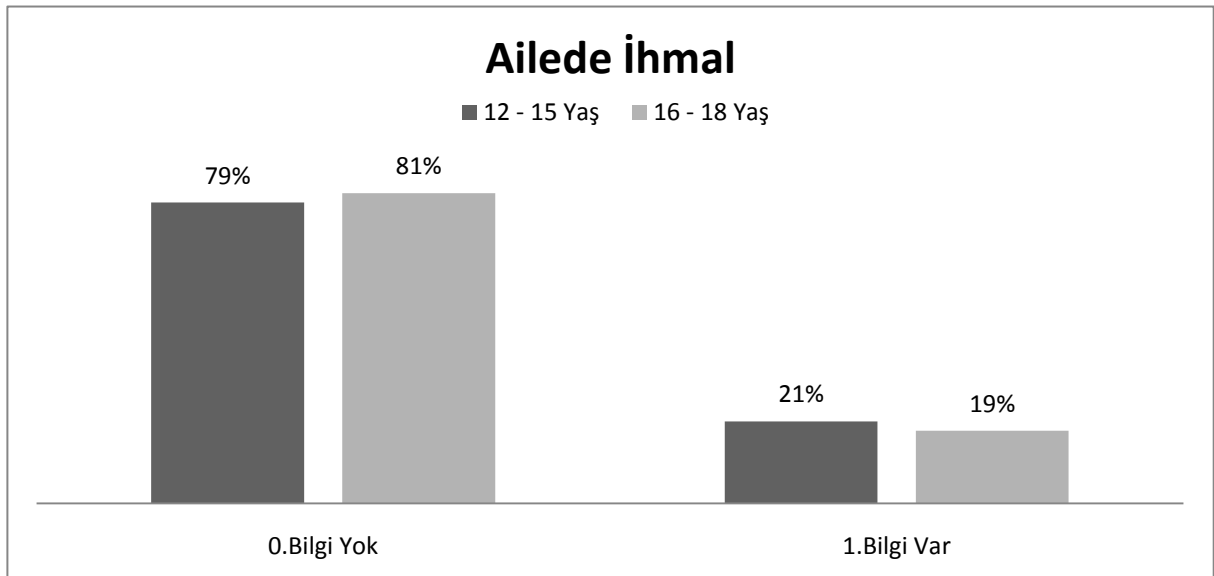
İncelenen otuzuncu değişken, sosyal inceleme raporlarında “Fiziksel Şiddette Çocuğun Vücutunda İzler Olup Olmadığı” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 5 inde bu bilgi yer almış olup % 95 inde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 7 sinde bu bilgi yer almış olup % 93 ünde ise yer almamıştır. “Fiziksel Şiddette Çocuğun Vücutunda İzler Olup Olmadığı” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 43- Fiziksel Şiddette Vücuttaki İz Oluşumu



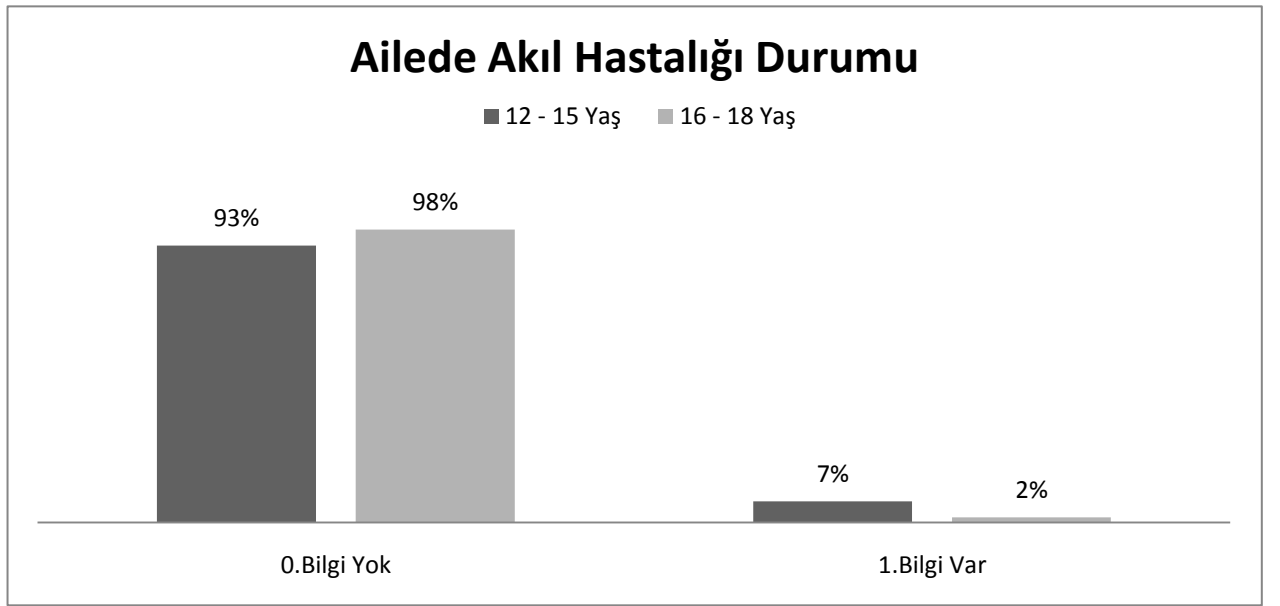
İncelenen otuz birinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Ailede İhmal” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 21 inde bu bilgi yer almış olup % 79 unda ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun %19 unda bu bilgi yer almış olup % 81 inde ise yer almamıştır. “Ailede İhmal” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 44- Ailede İhmal



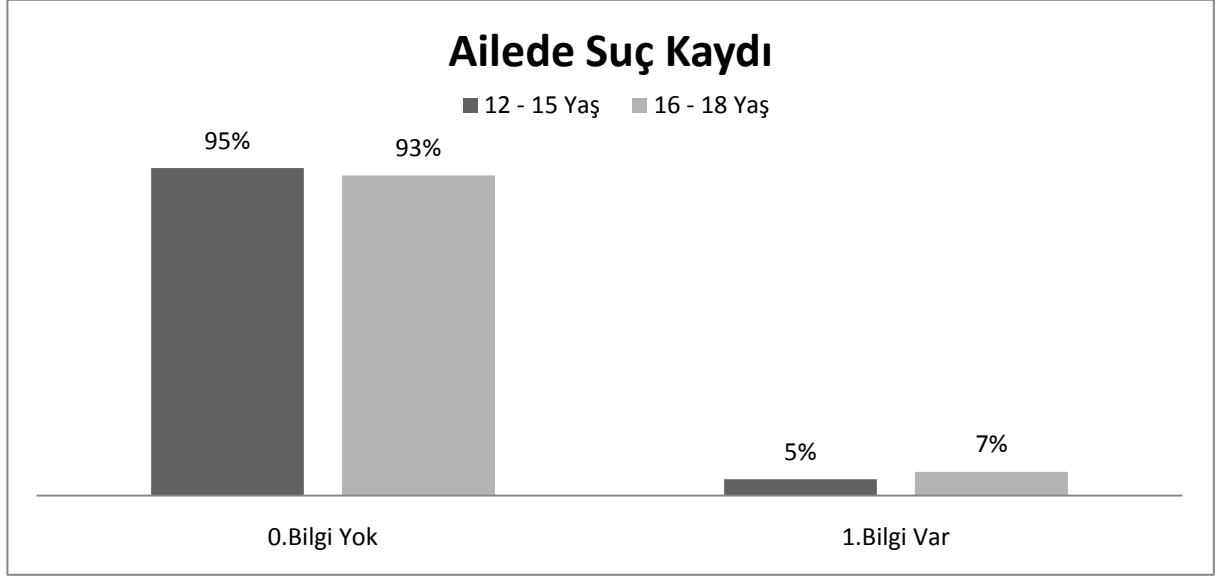
İncelenen otuz ikinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Aile Üyeleri Arasında Akıl Hastası/Ruhsal Sorunu Olan/Zeka Geriliği Olup Olmadığı” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 7 sinde bu bilgi yer almış olup % 93 ünde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 2 sinde bu bilgi yer almış olup % 98 inde ise yer almamıştır. Üyeleri Arasında Akıl Hastası/Ruhsal Sorunu Olan/Zeka Geriliği Olup Olmadığı” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 45- Ailede Akıl Hastalığı Olup/Olmadığı



İncelenen otuz üçüncü değişken, sosyal inceleme raporlarında “Ailede Suç İşleyen Birey Kaydı” bilgisinin olup olmadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 5 inde bu bilgi yer almış olup % 95 inde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 7 sinde bu bilgi yer almış olup % 93 ünde ise yer almamıştır. “Ailede Suç İşleyen Birey Kaydı” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

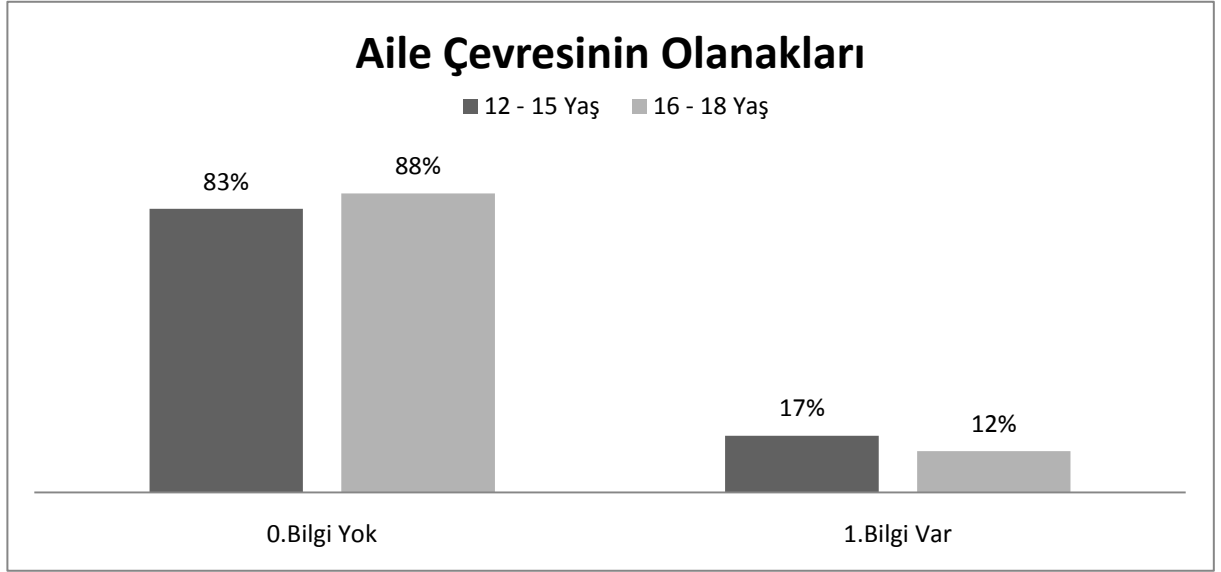
Grafik 46- Ailede Suç İşleyen Olup/Olmadığı



İncelenen otuz dördüncü değişken, sosyal inceleme raporlarında “Aile Üyeleri Arasında Özürlü/Bakıma İhtiyacı Olup Olmadığı” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 12 sinde bu bilgi yer almış olup % 88 inde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 9 unda bu bilgi yer almış olup % 91 inde ise yer almamıştır.

İncelenen otuz beşinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Ailenin İçinde Yaşadığı Çevrenin Olanaklar Açısından Değerlendirilmesi” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 17 sinde bu bilgi yer almış olup % 83 ünde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 12 sinde bu bilgi yer almış olup % 88 inde ise yer almamıştır. “Ailenin İçinde Yaşadığı Çevrenin Olanaklar Açısından Değerlendirilmesi” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 47- Aile Çevresinin Olanakları



İncelenen otuz altıncı değişken, sosyal inceleme raporlarında “Ailenin Çevre İle İlişkisinde Aile Sisteminin Sınırları” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 26 sında bu bilgi yer almış olup % 74 ünde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 22 sinde bu bilgi yer almış olup % 78 inde ise yer almamıştır.

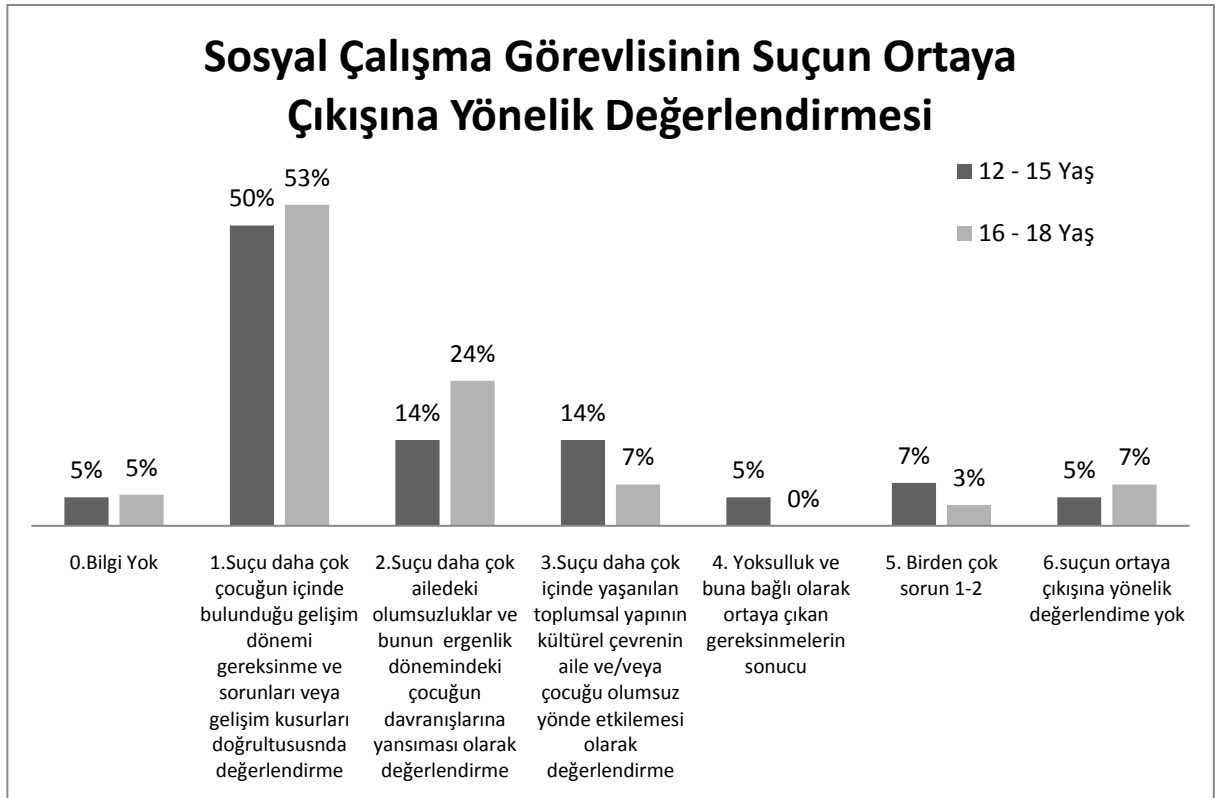
İncelenen otuz yedinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Ailenin Ve Çocuğun İçinde Yaşadığı Ve Etkilendiği Toplumsal/Kültürel Çevrenin Suça Etkisi” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 21 inde bu bilgi yer almış olup % 79 unda ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 19 unda bu bilgi yer almış olup % 81 inde ise yer almamıştır.

4.10.Değerlendirme Bölümü

Bu bölümde, sosyal inceleme raporlarında “Değerlendirme” bilgileri üç farklı değişken bakımından incelenmiştir. Bunlardan ilki, “Sosyal Çalışma Görevlisinin Suçun Ortaya Çıkışına İlişkin Değerlendirmesi” bilgisi olup incelenen yüz rapor çocukların yaşları

bakımından “12-15” yaş grubu ve “16-18” yaş grubu olarak ikiye ayrıldıktan sonra Sosyal Çalışma Görevlisinin Suçun Ortaya Çıkışına İlişkin Değerlendirmesi” bilgisinin bu yaş gruplarına göre sosyal inceleme raporlarında yer alıp almadığı incelenmiştir. İncelenen yüz raporun 42 tanesi “12-15” yaş grubuna ait olup, 58 tanesi ise “16-18” yaş grubuna aittir. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 95 inde bu bilgi yer almış olup % 5 inde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 95 inde bu bilgi yer almış olup % 5 inde ise yer almamıştır. “Sosyal Çalışma Görevlisinin Suçun Ortaya Çıkışına İlişkin Değerlendirmesi” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

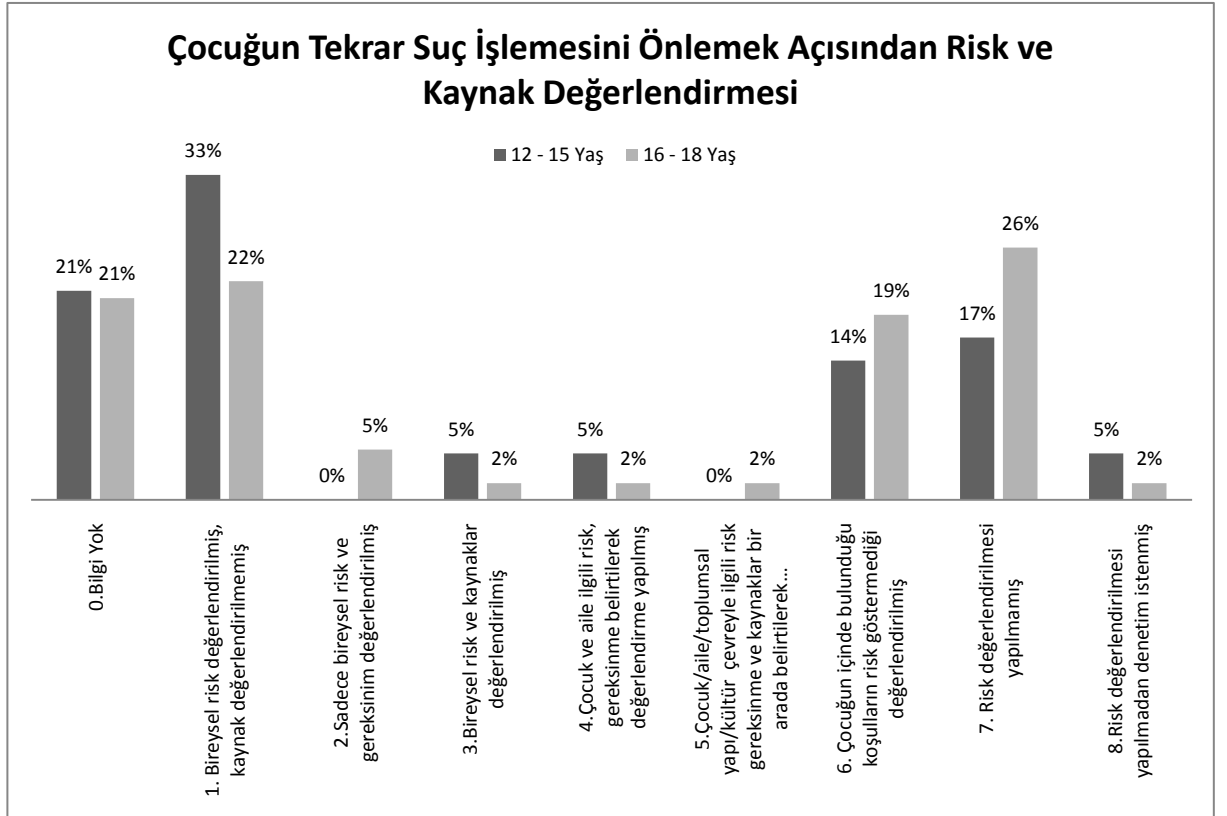
Grafik 48- Sosyal Çalışma Görevlisinin Suçun Ortaya Çıkışına Yönelik Değerlendirmesi



İncelenen ikinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Çocuğun Tekrar Suç İşlemesini Önlemek Açısından Risk Ve Kaynak Değerlendirmesi” olup olmadığıdır. İncelenen 42 raporun “12-15” yaş grubuna ait % 79 unda “Çocuğun tekrar suç işlemesini önlemek açısından risk ve kaynak değerlendirme” bilgisi yer almakta, % 21 inde ise yer almamaktadır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 79 unda

“Çocuğun tekrar suç işlemesini önlemek açısından risk ve kaynak değerlendirmesi” bilgisi yer almakta, yine % 21 inde ise yer almamaktadır. “Çocuğun Tekrar Suç İşlemesini Önlemek Açısından Risk ve Kaynak Değerlendirmesi” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 49- Çocuğun Tekrar Suç İşlemesini Önlemek Açısından Risk ve Kaynak Değerlendirmesi

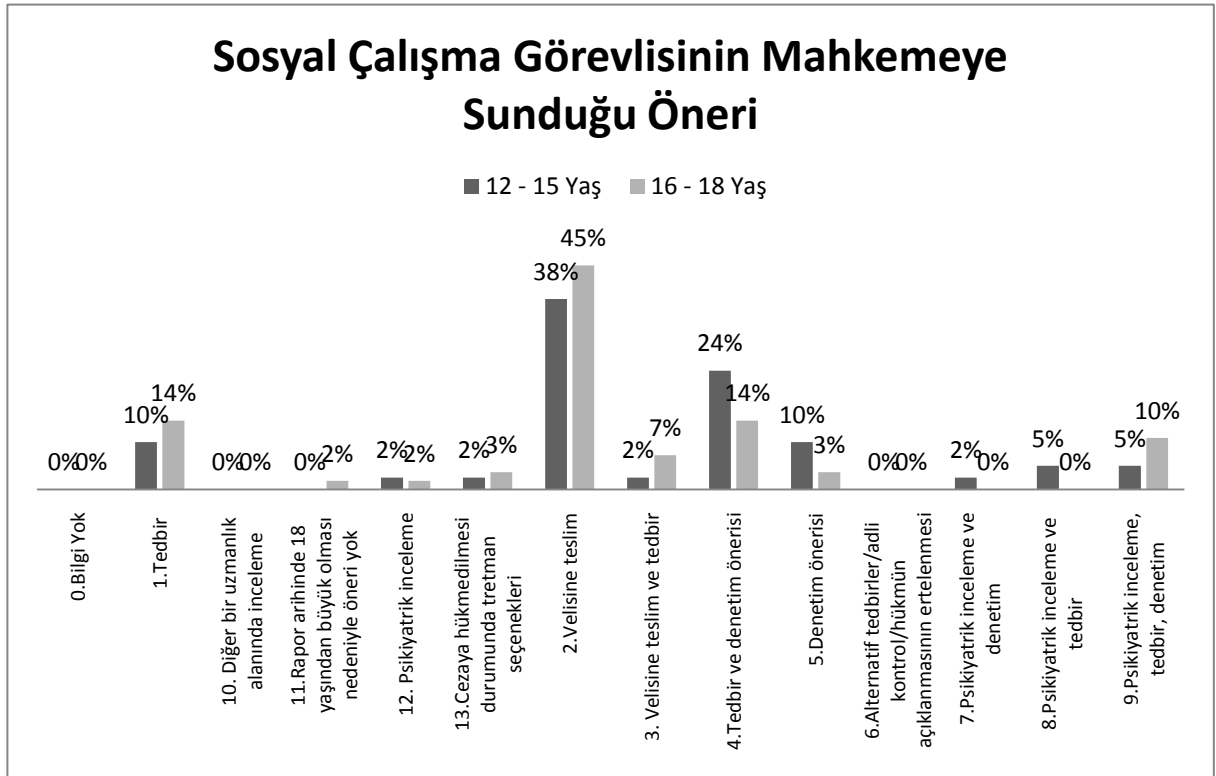


İncelenen üçüncü değişken, sosyal inceleme raporlarında “SÇG Çocuğun Ceza Sorumluluğuna İlişkin Değerlendirme” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun hiçbirisinde bu bilgi yer almamıştır. 16-18 yaş grubu çocuklar için cezai sorumluluk kavramı olmadığı için 16-18 yaş grubu kapsam dışında bırakılmıştır.

4.11.Müdahale Bilgileri Bölümü

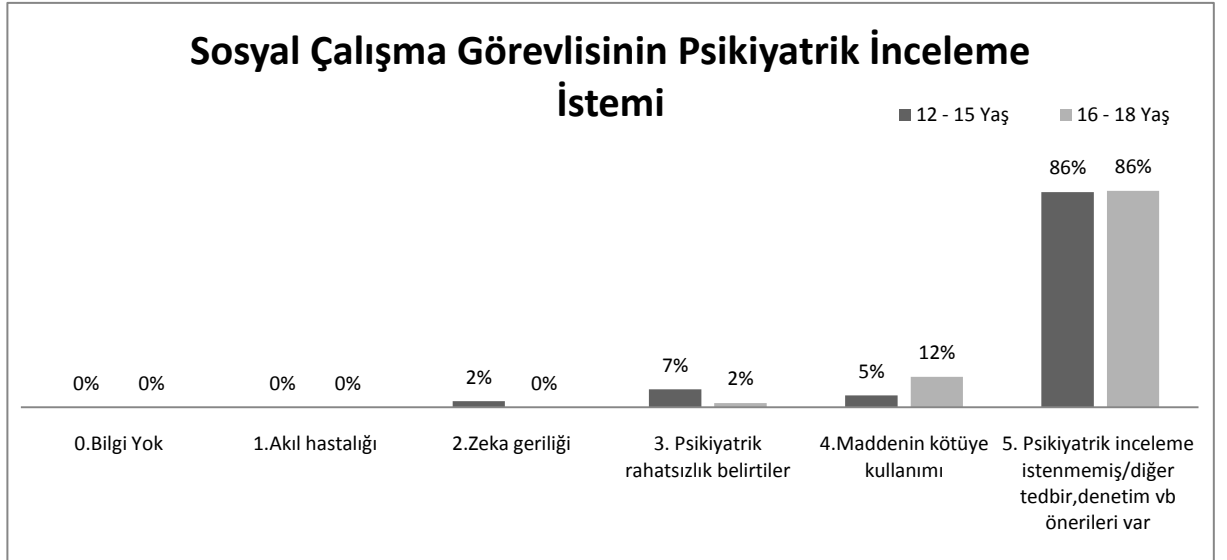
Bu bölümde, sosyal inceleme raporlarında “Müdahale Bilgileri” on iki farklı değişken bakımından incelenmiştir. İncelenen yüz rapor çocukların yaşları bakımından “12-15” yaş grubu ve “16-18” yaş grubu olarak ikiye ayrıldıktan sonra “Sosyal Çalışma Görevlisinin Mahkemeye sunulan Somut Önerisi” bilgisinin bu yaş gruplarına göre sosyal inceleme raporlarında yer alıp almadığı incelenmiştir. İncelenen yüz raporun 42 tanesi “12-15” yaş grubuna ait olup, 58 tanesi ise “16-18” yaş grubuna aittir. Sosyal inceleme raporlarında “Sosyal Çalışma Görevlisinin Mahkemeye sunulan Somut Önerisi” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 100 ünde ve “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 100 ünde de bu bilgi yer almamaktadır. “Müdahale Bilgileri” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 50- Sosyal Çalışma Görevlisinin Mahkemeye Sunduğu Öneri



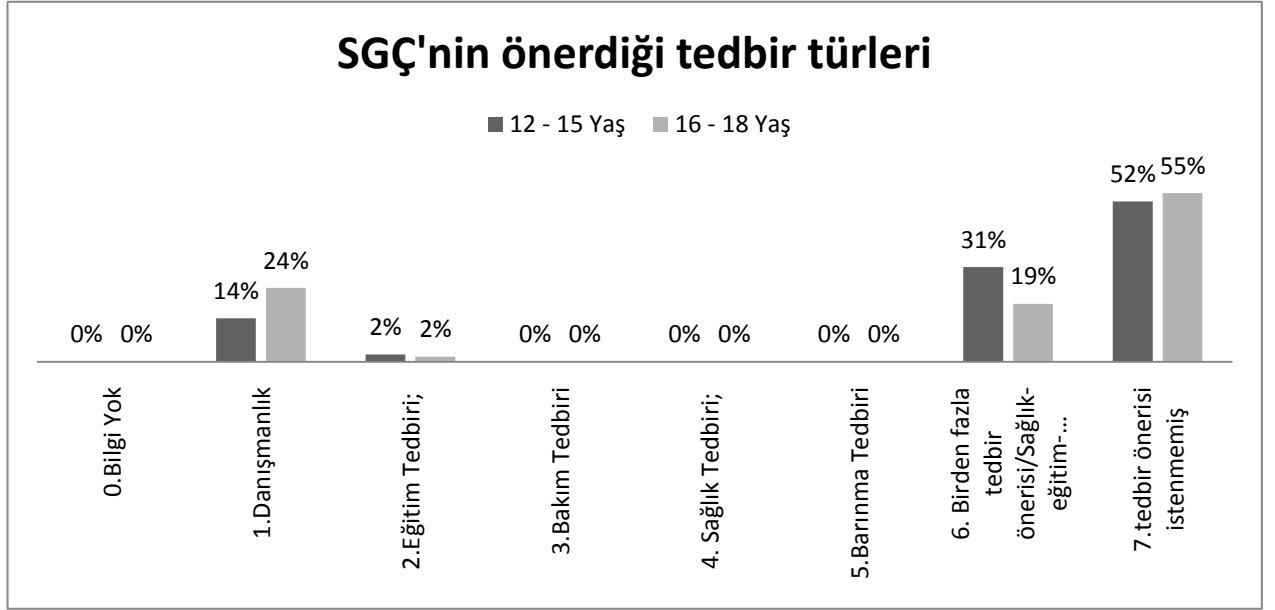
İncelenen ikinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Sosyal Çalışma Görevlisinin Psikiyatrik İnceleme İstemini Nelere Dayandırdığı” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen 42 raporun “12-15” yaş grubuna ait % 86 sında psikiyatrik bir inceleme istenmediği, % 14 ise psikiyatrik inceleme isteme bilgisinin bulunduğu, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 86 da psikiyatrik inceleme istenmediği, % 14 ise psikiyatrik inceleme isteme bilgisi yer almaktadır. “Sosyal Çalışma Görevlisinin Psikiyatrik İnceleme İstemini Nelere Dayandırdığı” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşığıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 51- Sosyal Çalışma Görevlisinin Psikiyatrik İnceleme İsteme Nedeni



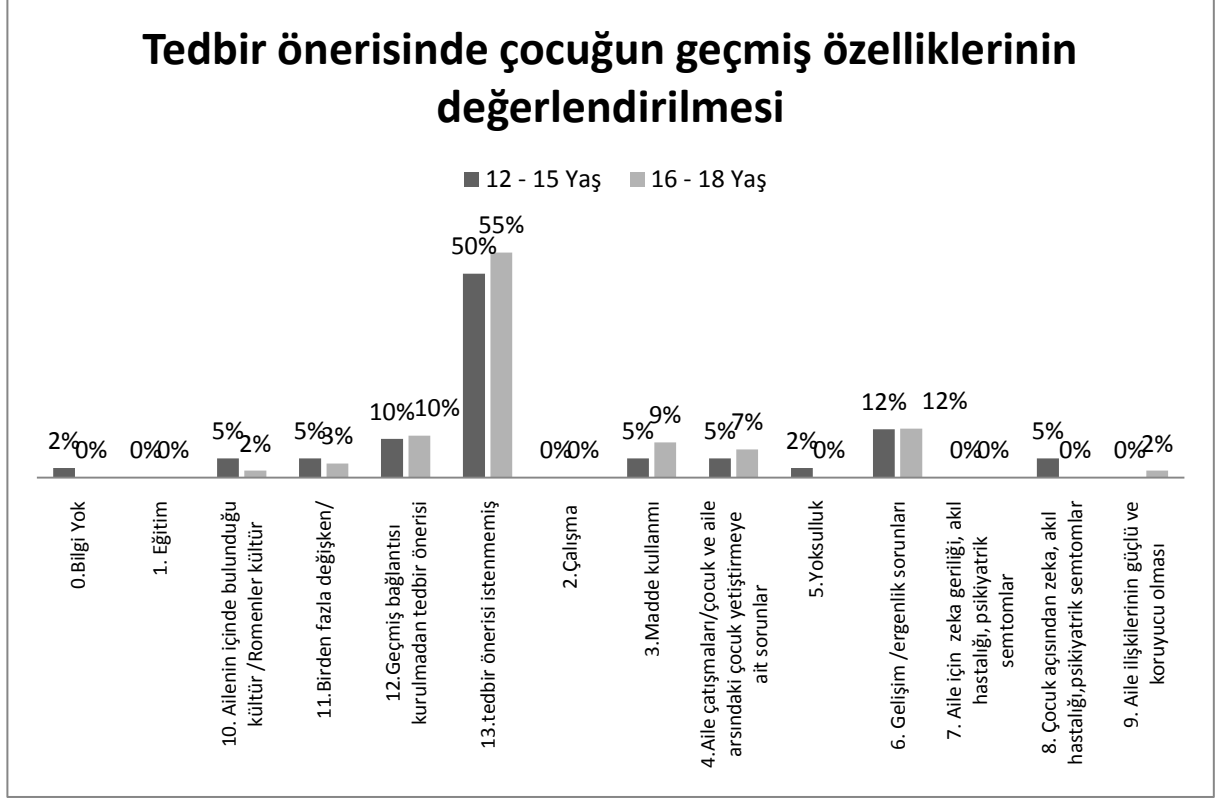
İncelenen üçüncü değişken, sosyal inceleme raporlarında “Sosyal Çalışma Görevlisinin Önerdiği Tedbir Türleri” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen değişken “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 100 de ve “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 100 de bu bilgi yer yer almıştır. “Sosyal Çalışma Görevlisinin Önerdiği Tedbir Türleri” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşığıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 52- Sosyal Çalışma Görevlisinin Önerdiği Tedbir Türleri



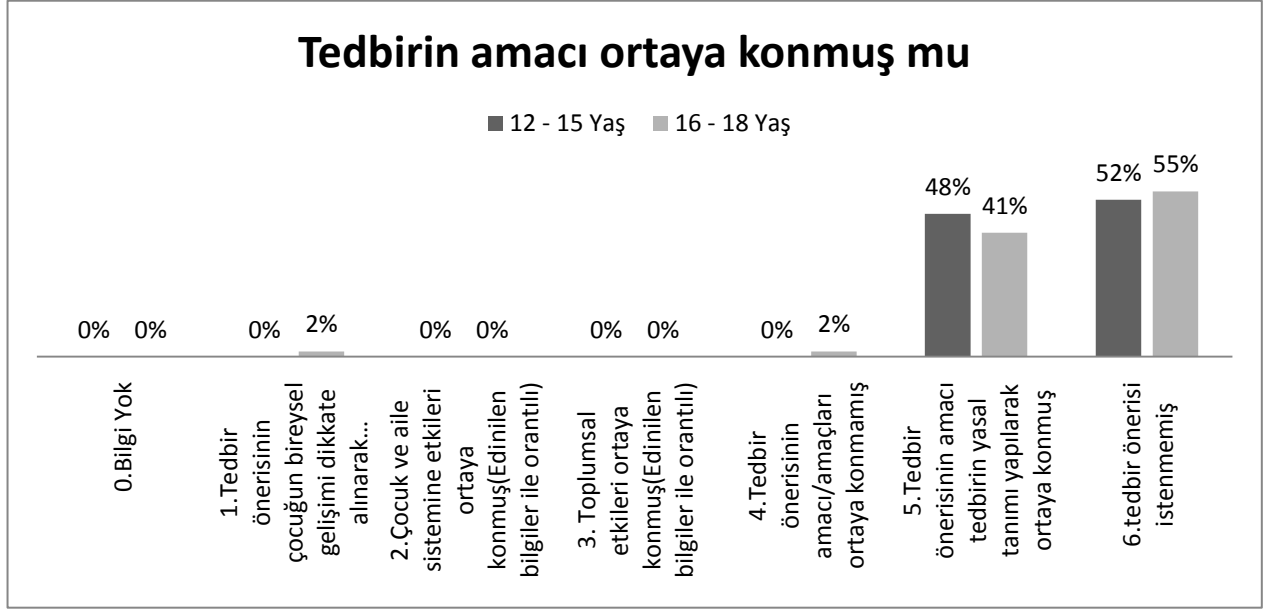
İncelenen onuncu değişken, sosyal inceleme raporlarında “Sosyal Çalışma Görevlisi Tedbir Önerisi Yaparken Çocuğun Geçmişine Ait Bilgileri Değerlendirme Durumu” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 98 inde bu bilgi yer almış olup % 2 inde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 100 ünde bu bilgi yer almıştır. “Sosyal Çalışma Görevlisi Tedbir Önerisi Yaparken Çocuğun Geçmişine Ait Bilgileri Değerlendirme Durumu” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 53- Sosyal Çalışma Görevlisi Tedbir Önerisi Yaparken Çocuğun Geçmişine Ait Bilgileri Değerlendirme Durumu



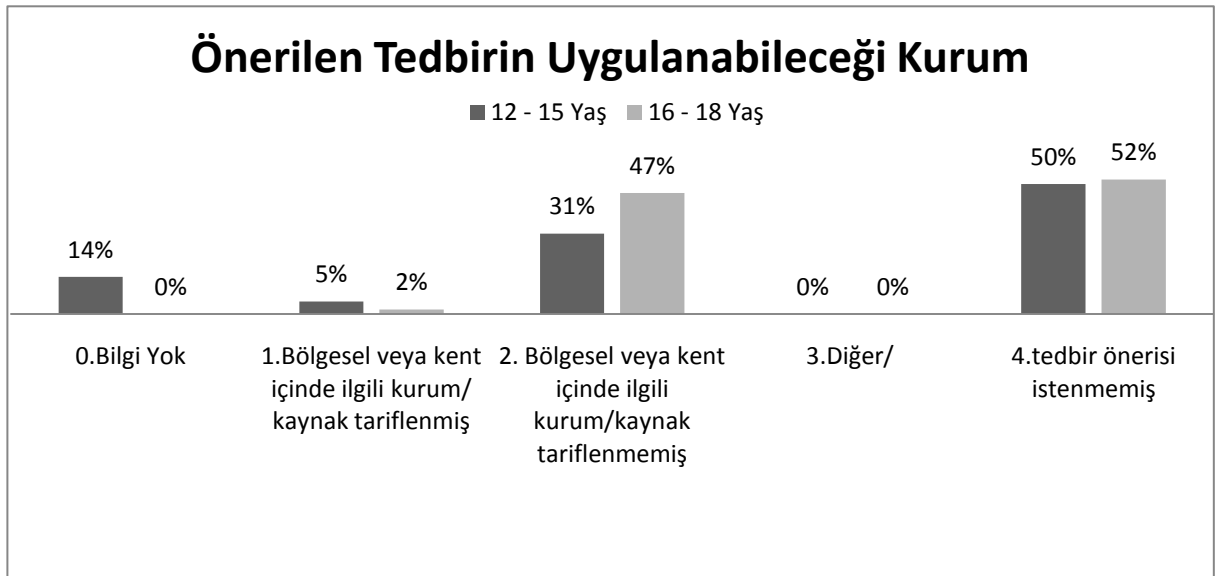
İncelenen on üçüncü değişken, sosyal inceleme raporlarında “Sosyal Çalışma Görevlisinin Önerdiği Tedbirin Amacının Ortaya Konup Konmadığı” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 100 ünde bu bilgi yer almış olup, aynı şekilde incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 100 ünde de bu bilgi yer almamaktadır. Sosyal Çalışma Görevlisinin Önerdiği Tedbirin Amacının Ortaya Konup Konmadığı” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 54- Sosyal Çalışma Görevlisinin Önerdiği Tedbirin Amacının Ortaya Konup/Konmadığı



İncelenen beşinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Önerilen Tedbirin Uygulanabileceği Kurumlar/Kaynakların Tanıtılıp Tanıtılmadığı” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 86 sında bu bilgi yer almış olup % 13 ünde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun %100 ünde bu bilgi yer almıştır. “Önerilen Tedbirin Uygulanabileceği Kurumlar/Kaynakların Tanıtılıp Tanıtılmadığı” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 55-Önerilen Tedbirin Uygulanabileceği Kurumun Tanıtılıp/Tanıtılmadığı

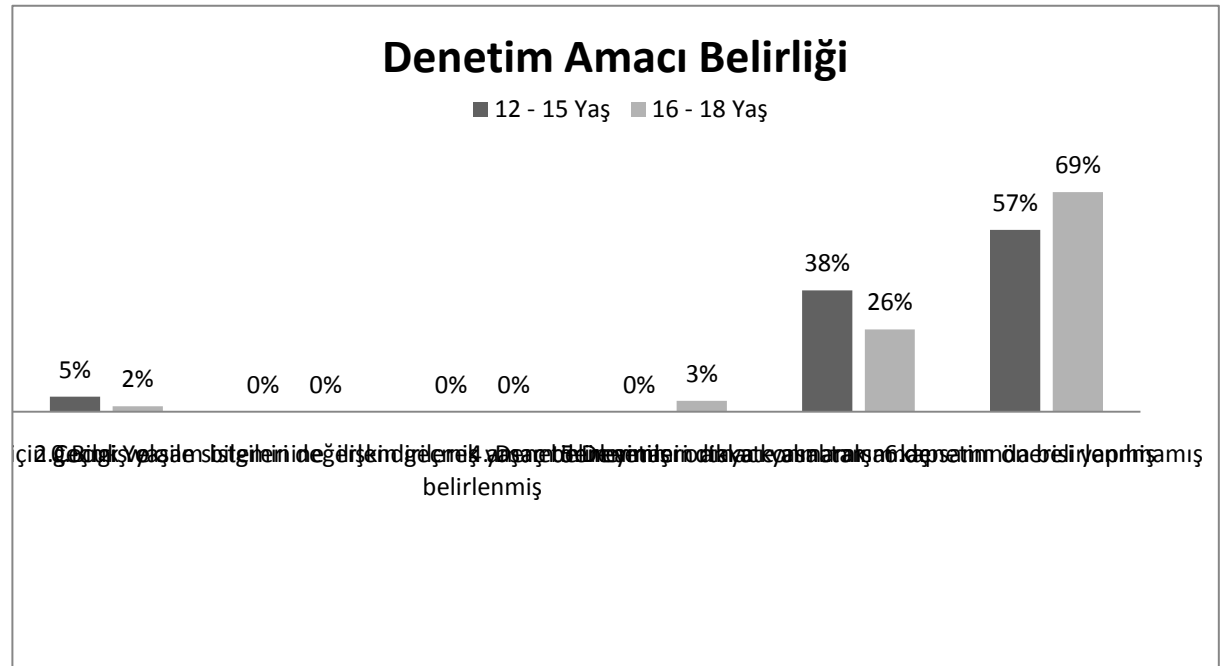


İncelenen altıncı değişken, sosyal inceleme raporlarında “Sosyal Çalışma Görevlisinin Bakım Tedbiri Önerisi Yapması Halinde Çocuk Ve Aile İlişkilerine Yönelik Düzenleme” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 100 ünde ve aynı şekilde incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 100 ünde de bu bilgi yer almıştır.

İncelenen on birinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Sosyal Çalışma Görevlisi Tedbir Önermiş ise Denetim Önerisinde Bulunup Bulunmadığı” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 98 inde bu bilgi yer almış olup % 2 sinde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 100 ünde bu bilgi yer almıştır.

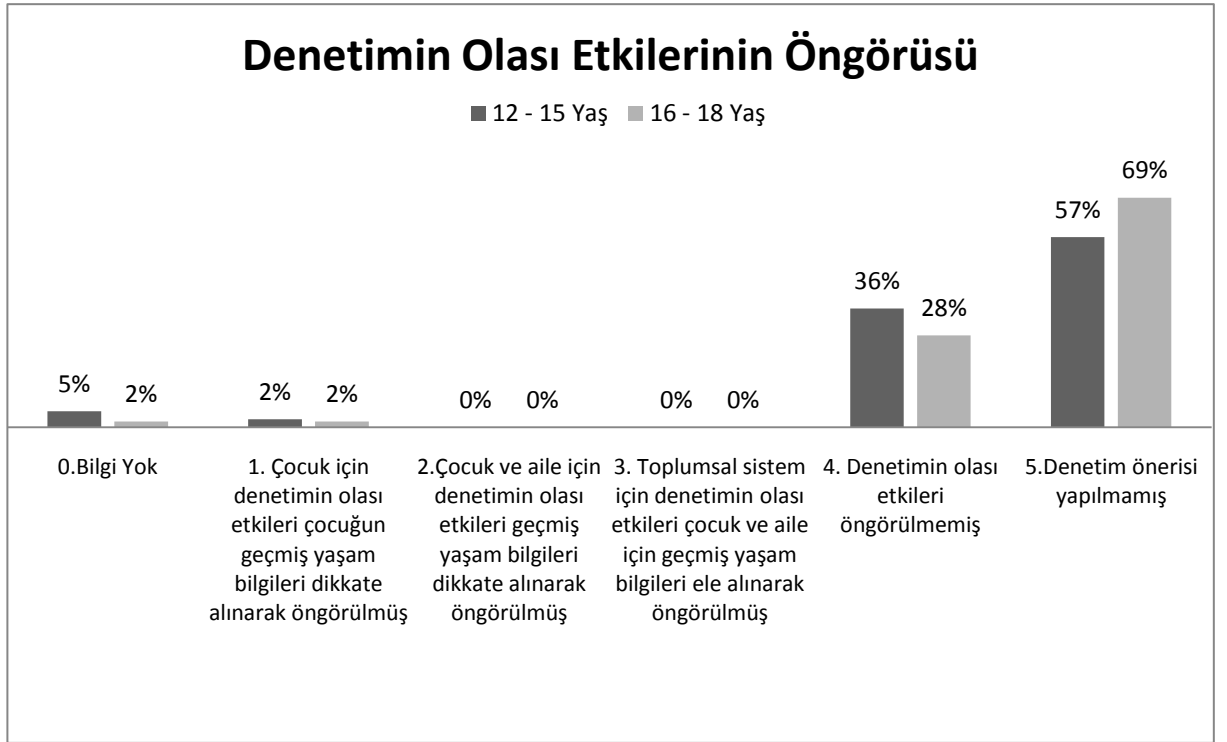
İncelenen üçüncü değişken, sosyal inceleme raporlarında “Denetim Önerisinde Denetimin Amacının Belirlenmesi” bilginin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 95 inde bu bilgi yer almış olup % 5 inde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 98 inde bu bilgi yer almış olup % 2 sinde ise yer almamıştır. “Denetim Önerisinde Denetimin Amacının Belirlenmesi” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 56- Denetim Önerisinin Amacı



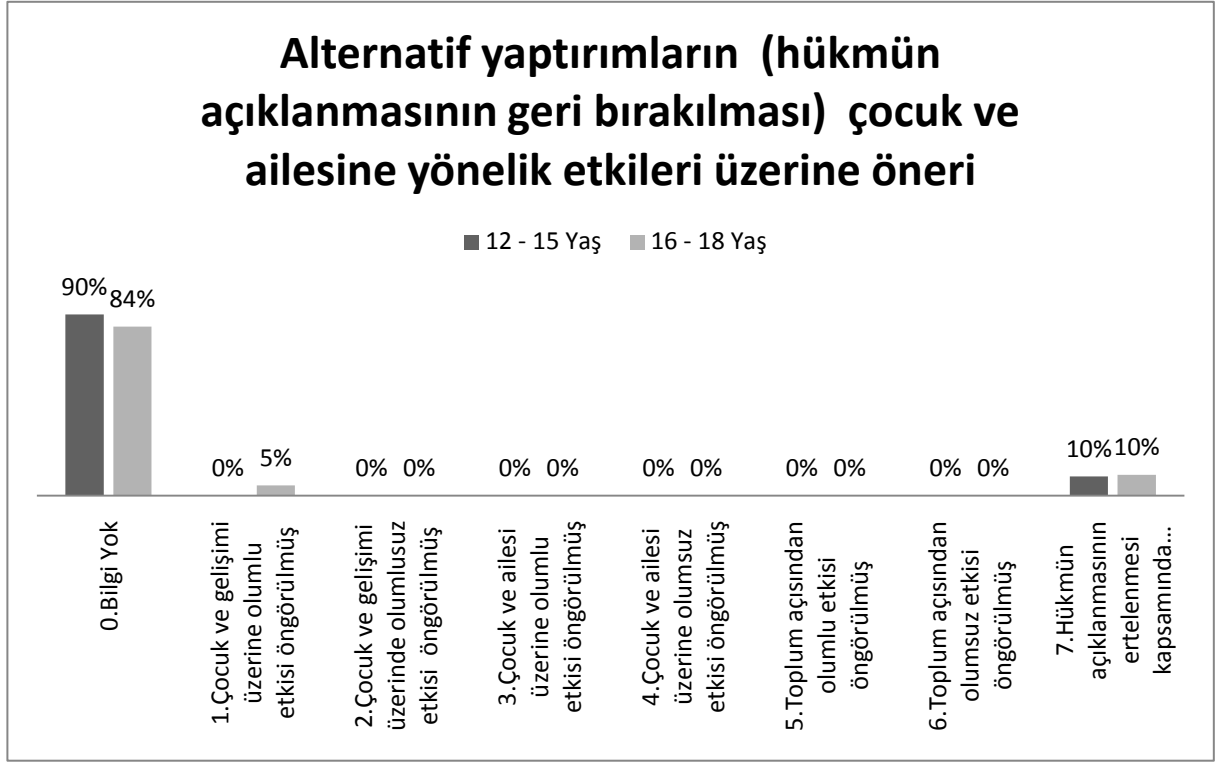
İncelenen dördüncü değişken, sosyal inceleme raporlarında “Denetim Yapılırsa Olası Sonuçlarının Öngörülüp Görülmediği” bilgisinin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 95 inde bu bilgi yer almış olup % 5 inde ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 98 inde bu bilgi yer almış olup % 2 sinde ise yer almamıştır. “Denetim Yapılırsa Olası Sonuçlarının Öngörülüp Görülmediği” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 57- Denetim Yapılırsa Etkilerinin Öngörüsü



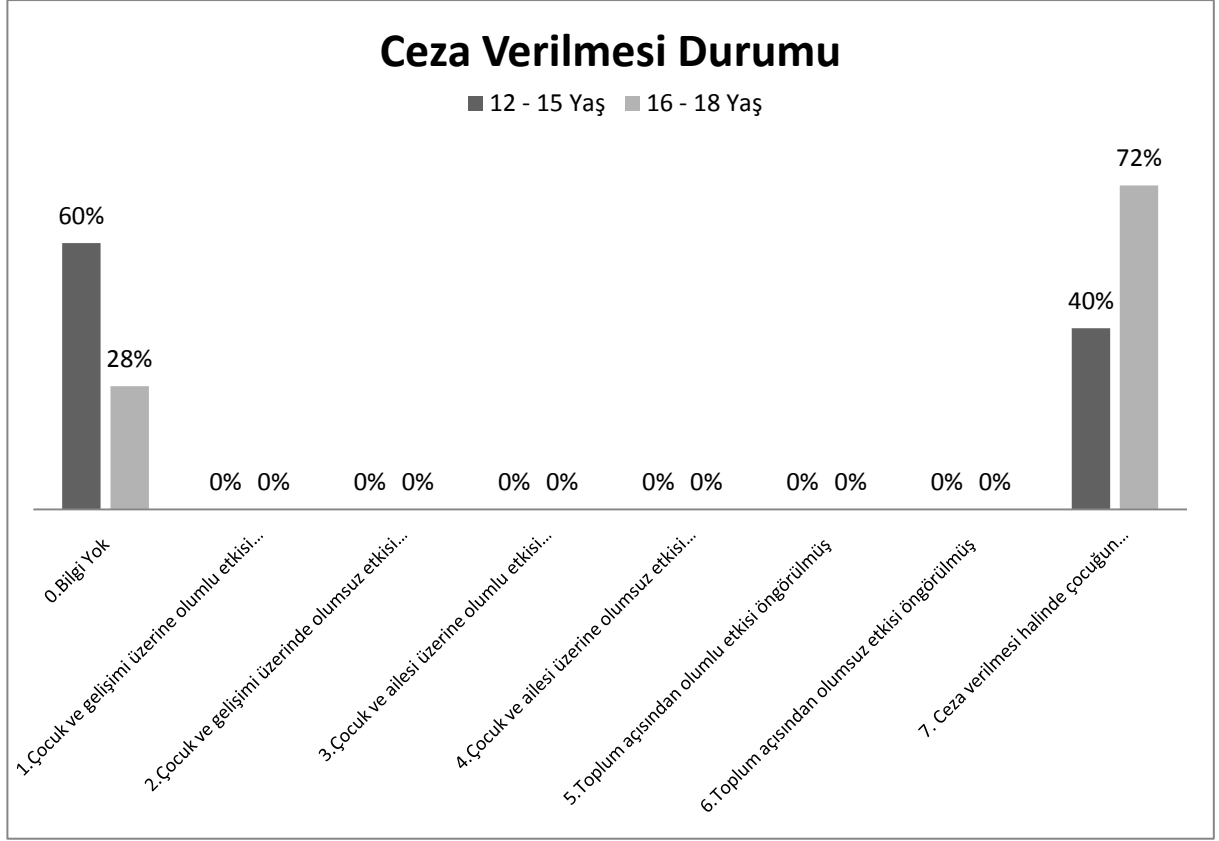
“Alternatif Yaptırımların Çocuk Ve Ailesine Yönelik Etkileri Üzerine Öneri” İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 10 unda “Alternatif Yaptırımların Çocuk Ve Ailesine Yönelik Etkileri Üzerine Öneri” bilgisi yer almakta, % 90 ında ise yer almamaktadır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 16 sında “Alternatif Yaptırımların Çocuk Ve Ailesine Yönelik Etkileri Üzerine Öneri” bilgisi yer almakta, yine % 84 ünde ise yer almamaktadır. “Alternatif Yaptırımların Çocuk ve Ailesine Yönelik Etkileri Üzerine Öneri” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 58- Sosyal Çalışma Görevlisinin Alternatif Yaptırım Öngörüsü



İncelenen ikinci değişken, sosyal inceleme raporlarında “Ceza Verilmesi Durumunda Çocuk ve Ailesi Üzerinde Etkilerine Ait Öngörü” bilginin yer alıp almadığıdır. İncelenen “12-15” yaş grubuna ait 42 raporun % 40 ında bu bilgi yer almış olup % 60 ında ise yer almamıştır. Aynı şekilde, incelenen “16-18” yaş grubuna ait 58 raporun % 72 sinde bu bilgi yer almış olup % 28 sinde ise yer almamıştır. “Ceza Verilmesi Durumunda Çocuk ve Ailesi Üzerinde Etkilerine Ait Öngörü” değişkeni ile ilgili detay kırılım aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 59- Ceza Verilmesi Durumunda Çocuk ve Aileye Yönelik Öngörü



5.TARTIŞMA

Adli sisteme giren bir çocuğun onu suça yönelten nedenlerin tespiti ile suçtan korunması, olumsuz ortam ve koşullardan uzaklaştırarak bedensel, ruhsal ve sosyal bütünlük içinde toplumla uyumlu yaşamasını sağlamak ve aynı zamanda adli sisteme girme riski olabilecek çocuklara müdahale ederek çocuğun genel anlamda korunmasını sağlamak artık ütopye görülmemektedir. Bu anlayışın bir parçası olarak çocuk mahkemelerinin kurulması ile yargılama öznesi olarak suç işlediği varsayılan çocuğun, aslında suça itilmiş bir çocuk olduğu görüşü kabul görmektedir. Çocuğun suç oluşturan eylemi gerçekleştirmekle topluma bir çeşit imdat çığılığı gönderdiği düşünölmektedir.

Çocuk yargılamasında çocuğun gereksinimlerini, suça yönelmesine etki eden faktörleri ve sağlıklı gelişimini engelleyen riskleri belirlemeyi sağlayan, mahkemeye bu konuda yol gösterici olan sosyal inceleme raporlarının; çocuğun sosyal, duygusal ve bilişsel özelliklerini, başta ailesi olmak üzere içinde yaşadığı çevresel (akran grubu, okul, iş, mahalle, boş zaman olanakları gibi) koşulları, suçuna ilişkin bilgileri ve çocuğun toplumla bütünleşmesi için nasıl bir müdahalenin yapılacağını öngören belge (Uluğtekin, 2004) olarak çocuk adalet sisteminde önemli rol ve fonksiyonları bulunmaktadır.

Yapılan araştırmada, sosyal inceleme raporlarının ilk bölümünü oluşturan sosyal inceleme raporu yazısı, gizlilik yazısı, hangi yasaya göre düzenlendiği, dosya numarası, rapor tarihi, raporu hazırlayan sosyal çalışma görevlisinin mesleği ve suça sürüklenen çocuğun hangi aşamada sosyal çalışma görevlisine gönderildiği gibi değişkenlerden oluşan “Başlık” bölümünde yer alan altı değişkene raporlarda yer verilmesine karşın, çocuğun sosyal çalışma

görevlilerine gönderildiği aşama hakkında bilginin yer almadığı görülmektedir. Bu bilginin raporlarda yer almaması çocuğun adli sisteme girdikten ne kadar süre sonra ve hangi aşamada sosyal çalışma görevlisine gönderildiğinin anlaşılmasını olanaksız kılmaktadır.

Çocuğun kimliğine ilişkin bilgilerin yer aldığı bölümde çocuğun adı ve soyadı, cinsiyeti, doğum yeri ve tarihi, nüfusa kayıtlı olduğu yer, nüfusa tescil tarihi, adres bilgileri, çocuğun anne ve babasının ad ve soyadlarının ayrı ayrı yazılıp yazılmadığı, anne ve/veya babanın iletişim bilgilerine yer verilip verilmediği incelenmiştir.

Çocuğun anne ve babasının ad soyadı ve adres bilgilerinin ayrı yazılması, ailenin evlilik ilişkilerine ve çocuğun kimin üzerine kayıtlı olduğuna yönelik ipuçları vereceğinden hem SİR hazırlanmasında hem de yapılması olası bilimsel araştırmalarda büyük kolaylıklar sağlayacaktır.

Sosyal inceleme raporlarında çocuğun adı ve soyadı bilgisinin bulunmaması çocuğun kim olduğunun anlaşılmasına ve sadece dosya numarası ile işlem görmesine neden olacak bir eksiklik olarak değerlendirilmiştir. Raporlarda çocuğun nüfusa tescil tarihi bilgisi bulunmamaktadır. Çocuk Hakları Sözleşmesinin 7. Maddesinde çocuğun doğumundan hemen sonra derhal nüfus kütüğüne kayıt edilmesini ve doğumdan itibaren bir isim ve vatandaşlık kazanması hakkını bildirmektedir. Çocuğun nüfusa tescil ettirildiği tarihin raporlarda yer alma bilgisinin suça sürüklenen çocukların doğduktan ne kadar süre sonra nüfusa kayıt ettirildiğini göstermesi, çocuğun resmi olarak ne zaman var olduğunu ve temel haklarını ne zaman kullanılmaya başladığının belirlenmesinde önemli bir veri kaynağı olacağı düşünülmektedir. Aynı zamanda söz konusu araştırma raporlarının hiçbirinde yer almayan anne ve baba/veya birine ait iletişim bilgilerinin, çocuk ve ailesine tekrar ulaşmak istenmesi durumunda ve ilgili diğer sorumlular/kurumlar açısından kolaylık getirecektir.

Sosyal inceleme raporlarında suç ve suça ilişkin bilgilerin varlığı açısından adli dosyanın numarası, suç türü, suç tarihi, çocuğun suç tarihinde yaşı, suç aleti, suç saati, tutukluluk durumu, çocuğun suç eylemindeki rolü, işlenen diğer suçlar, çocuğun sorulan sorulara tepkileri, suçu anlama ve suçun olumsuz etkisinin farkına varma, çocuğun sorun çözüme açısından isteklilik durumu, çocuğun daha önce risk alıcı davranış sergileme durumu, suça karşı motivasyon ve tutum, suçluluk duygusu ya da pişmanlık, suçu anlama değişkenleri incelenmiştir. Söz konusu raporlarda adli dosyanın dosya numarası ve suç tarihi ile bilgilerin verilmesine rağmen suç saatlerine ilişkin bilgi vurgulanmamaktadır. Çocuğun işlediği iddia

olunan suç ile ilgili zaman dilimi çocuğun durumu için bir gösterge olabilmektedir. Gece saatleri çocuğun ailesinin denetiminin dışında olduğunu veya içinde bulunabileceği riskleri gösterebilecek bir unsurdur.

Suç ve suça özgü elementlere ilişkin bilgiler çocuğun içinde bulunduğu koşulları gösterebilecek detaylardandır. Özellikle suç ortaklığı ve suç ortaklarının yaş aralıkları çocuğun koşulları ile ilgili gösterge olarak değerlendirilmektedir. Sosyal çalışma görevlisi için çocuğun durumuna yönelik analizlerde çocuk hakkında düzenlenen adli dosya ve içeriği veri tabanı olabilecektir. Diğer yandan suçun karakteristik özellikleri ve nitelikleri çocuğa yönelik olası riskleri ortaya koymada yardımcı olabilecek önemli bilgilerdir. Çocuğun işlediği suç türünün niteliği, şiddet suçu olması, birden fazla kişi ile gerçekleştirilmesi, suçun günün hangi saatlerinde işlendiğinin bilinmesi çocuğun suç eylemine karışmasında etkili faktörleri gösteren ön bilgilerdir. Araştırma raporlarında tüm yaş gruplarında suç türü ve suç tarihi bilgisinin verildiği görülmektedir.

Ergenler ile yapılan çalışmalarda ergenlerde dürtü kontrolünün yaşla birlikte daha kolay sağlandığı söylenebilir. 10-11 yaş arası ergenlerde dürtü kontrolünün en azken, dürtü kontrolü 16-17 yaşına doğru artmaktadır. Aynı şekilde heyecan arayışı da yaşla birlikte azalmaktadır. Heyecan arayışının en fazla olduğu yaş aralığı 12-13 iken 17-18 yaş arası ergenlerde heyecan arayışlarının azaldığı ancak yine de bununla beraber devam ettiği görülmüştür (MAFRN-ADJJ, 2006). Buna karşın raporlardan hiç birinde çocuğun suç tarihinde içinde bulunduğu yaş bilgisine rastlanılamamıştır. Bu bilginin olmayışı çocuk hakkında yapılacak gelişimsel, sosyal ve çevresel koşulların tartışılmasında ve ceza sorumluluğuna atıfta önemli bir eksikliklerdir.

Diğer yandan çocuğun suç eyleminden itibaren soruşturma, kovuşturmasında safhaları içinde geçen zaman ile çocuğun sosyal çalışma görevlisi ile karşılaştığı zaman farklılık göstermektedir. Bu süreçte bir dizi gelişimsel, çevresel ve koşulsal durumların değişmesi ve bu durumda atlanmasını söz konusu kılabiliriz.

Raporlarda suç saati, tutukluluk durumu, önceden işlenen suçların olup olmadığı gibi bilgilere çok az yer verilmektedir. Çocuk adli sisteme bir suç isnadı ile girmektedir. Bu nedenle çocuğun suç davranışının tekrarını önleyebilmek, gereksinimlerini belirleyebilmek amacıyla

varsa önceki suç kayıtları, verilen ceza, tedbir veya denetim kararlarının bilinmesini çocuğa yönelik yeni stratejik yaklaşımların belirlenmesini sağlayacaktır. Var olan tedbirlerin ve denetim koşullarının gözden geçirilmesi mahkeme adına yarar sağlayacak bilgilerdir. Araştırmada söz konusu raporlarda önceki soranlarının yok denecek kadar az oranda araştırıldığı görülmektedir.

Yurt dışında yapılan çalışmalarda, ergenlerin ceza sorumluluğu bakımından yetişkinlerden farklı olarak ele alınması gerekliliği üzerinde durulmuştur. Mc Artur Vakfının 1998-2002 yılları arasında yürüttüğü çalışmalarda ergenlerin mental ve ruhsal gelişim açısından yetişkinlerden farklı oldukları anlaşılmıştır. Çalışmaya göre ergenler dürtülerini kontrol etmekte, hislerini ve duygularını düzenlemekte yetişkinlerden daha farklıdır. Yaşanılan olayların uzun vadeli sonuçlarını kestirmede yetişkinlere oranla daha az başarılı olan ergenler, arkadaş baskısına daha açıktır ve arkadaşlarının onayına yetişkinlere oranla daha fazla ihtiyaç duymaktadırlar (MAFRN-ADJJ, 2006).

Raporlarda çocuğun sorulan sorulara tepkisi, büyük oranda araştırılmasına karşın çocuğun sorun çözme açısından istekli olup olmadığı, daha önce risk alıcı davranış sergileyip sergilemediği, suça karşı motivasyonu ve tutumu, suçu anlama, suçun olumsuz etkisinin farkına varma değişkenlerinin büyük oranda araştırılmadığı dikkati çekmektedir. Adli sisteme suç isnadı ile giren çocuğun gereksinimlerinin ve yaklaşımların tespitinde, suç ve suç davranışının araştırılması, çocuğun başkasına, çevresine ve kendisine zarar verme eğiliminin belirlenmesi önem taşımaktadır.

Ergenlerde risk alma davranışının 16-17 yaş arası çocuklarda arttığı bu davranışın 18-21 yaş arasında yarı yarıya azaldığı görülmüştür (MAFRN-ADJJ, 2006). Yine ergenlerde geleceğe yönelik planlama yapma 14-15 yaş arasında en az görülürken, bu durumun yaşla birlikte artarak devam ettiği fark edilmiştir. Risk algılaması ise 12-13 yaş arasında fazla iken 16-17 yaş arasında risk algılamasının çok düşmektedir. Ergenin var olan riskleri algılamakta oldukça zorluk çektiği bu durumun yaşla birlikte kontrol altına alındığı bulunmuştur (MAFRN-ADJJ, 2006).

Kullanılan Kaynaklar ve Bilgi Toplama Yöntemleri Bölümünde, elde edilen verilerin varlığı, çocuk hakkında edinilen bilgilerin ne şekilde toplandığı ve raporlarda bu bilgilere yer verilip

verilmediği göz önünde bulundurularak değerlendirilmiştir. Aile görüşmesinin yapılıp yapılmadığı, çocuğun avukatından bilgi edinilmesi, çocukla görüşme sayısı, görüşme süresi, çocukla görüşmenin yapıldığı yer, çocuk hakkında rapor, test, envanter, istatistik çalışmalarından yararlanılıp yararlanılmadığı, diğer kurumsal birimlerden bilgi alınması, dosya incelenmesi, ev ve çevre ziyareti, gerektiği halde görüşülemeyen kişi, kuruluş ve nedenleri yanı sıra sosyal çalışma görevlisi ile çocuk arasında kurulan mesleki ilişki biçimi ve SÇG nin görüşmenin başlangıcında çocuk ve ailesini SİR ve süreç hakkında bilgilendirmenin yapılıp yapılmadığı bilgisinin bulunduğu toplam on iki değişken incelenmiştir.

Rapor hazırlanırken kullanılan bilgi toplama yöntemi rapor içeriğinde raporun geçerliliğini ve güvenilirliğini de gösteren önemli bir ayrıntıdır (NACRO, 2005). Yapılan araştırmada sosyal çalışma görevlilerinin, mesleki çalışmalarında hangi bilgileri hangi kaynaklardan edindikleri incelenmiştir. Araştırmaya konu olan sosyal inceleme raporlarında, çocuk hakkında edinilen bilgi kaynağının ağırlıklı olarak çocuk ile yapılan tek görüşme olduğu ortaya çıkmıştır.

Çocuk hakkında kapsamlı bir bilgiye ulaşmayı sağlayacak ev ziyareti ile ilgili bilginin “12-15” yaş grubuna ait raporlarda hiç olmadığı, 16-18 yaş grubuna ait raporlarda ise yalnızca %2 lik bir oranla ilgili bir bilgiye ulaşıldığı görülmüştür. Bu durum, çocuğun içinde yaşadığı yaşam koşulları ve ilişkiler açısından değerlendirilmesini mümkün kılmamaktadır. Sosyal inceleme raporunun çocuğun refahını göz önünde bulundurma ve suçu önleme konusunda neyin etkili olabileceğine ilişkin bir kararın verilebilmesini sağlayabilecektir (NACRO, 2005). Özellikle 12-15 yaş arasında çocukların ceza sorumluluğunun, mahkemece tespitinde göz önünde bulundurulması gereken sosyal çalışma görevlisinin mahkemeye geçerli ve güvenilir bilgi sunmasını engelleyebilecektir.

Sosyal inceleme raporları hazırlanması aşamasında ev ve çevre incelemelerinin yapılmadığı görülmektedir. Oysaki suçun ortaya çıkışı ve suçun denetlenmesinde, çocuğun içinde bulunduğu ailenin, toplumsal yapının ve kültürel özelliklerin tespiti, sosyal çalışma görevlisi açısından büyük bir önem taşımaktadır. (Uluğtekin ve ark., 2005).

Söz konusu araştırma kapsamında, sosyal inceleme raporlarında ev ve çevre incelemelerinin gerçekleşmemesine karşın, incelemeye gidilememesinin neden/nedenleri de neredeyse hiçbir dosyada mahkemeye bildirilmemiştir. Bu durum mahkemenin sorunlardan haberdar olmayarak problemlerin çözümüne yönelik kararlar almasını da olumsuz yönde etkileyecektir.

Çocuk hakkında bilgi toplarken “gizlilik İlkesi,” “sanık ve ailesi ile görüşmede bilginin sınırlılıkları”, “ev ziyaretinin gerekip gerekmediği”, “bilgilerin hassaslığı”, “önemli bilgilerin başka kişiler tarafından bilinip bilinmediği” göz önünde bulundurulması gereken temel kurallardır.

Çocuk, ne kadar çok tanınırsa yani çocuk ile ilgili ne kadar fazla bilgi elde edilirse; çocuk hakkında gerçekçi ve uygulanabilir yaklaşımların tespiti kolaylaşacak ve bu veriler mahkemede yol gösterici olacaktır. Çocuk ve ailesi ile görüşme yapılmasına yönelik girişimlerin raporda yer alması ve yapılan görüşmelerin süresi, sayısı ve niteliği çocuk hakkında elde edilen bilgileri daha güvenli kılar.

Çocuk hakkında diğer kurumlardan elde edilen bilgi, eğer istenmişse psikiyatri raporu, genel tıbbi rapor gibi raporlarda verilen kanaat, çocuk hakkında tedbir ve yaklaşımları belirlemede önemli ve kolaylaştırıcı bir rol oynamaktadır. Ancak araştırmaya yönelik raporlarda, diğer kurum ve kaynaklardan bilgi edinilmediğini ortaya koymaktadır.

Rapor ile ilgili bilgi izlenimini yapan SÇG, bu çalışmayı mahkeme adına yapmaktadır. SÇG yapılacak tüm bu çalışmayı, çocuk ve ailesine bildirerek; hazırlanan raporun bir kopyasının hakime, bir kopyasının avukatına ve bir kopyasının da karşı tarafın avukatına verileceğini mutlaka belirtilmesi gerekir. SÇG, bu raporun mağdurun veya sanığın temyizinde denetim kararları verildiğinde denetimde kullanılabileceğini, hapis cezası verilmesi durumunda raporun kayıtlarda duracağını ve kullanılabilir olabileceği bilgisini çocuk ve ailesine bildirmekle yükümlüdür.

Çocukların ceza sorumluluğunun, mahkemece tespitinde çocuğun suç algısı, çocuğun suçun içeriğinin, ciddiyetinin ve sonuçlarının farkında olup olmadığı hakkında elde edilen bilgiler önemli bir yer tutmaktadır. Ancak raporlarda, 12-15 yaş arasındaki çocukların farkındalıkları ile ilgili önemli bir bilgi eksikliği ortaya çıkmaktadır.

Bu bölümde sosyal inceleme raporları, çocuk hakkında kimlik bilgilerinin varlığı açısından değerlendirilmiş ve çocuğun kendisini nasıl tanımladığı, bu konudaki değişkenler incelenmiştir: Çocuğun genel fiziksel sağlığı, çocuğun gelişimsel dönemlerine ilişkin bilgi,

dikkati çeken fiziksel özellikleri, çocuğun dışa vuran hareketleri, çocuğun duygulanım özellikleri, çocuğun öğrenme bozukluğu olup olmadığı, çocuğun yaşa göre algılama/ anımsama/ akıl yürütme özellikleri, çocuğun kişisel bakım ve temizlik özellikleri, çocuğun konuşma biçimi ile ilgili özellikleri, çocuğun görüşmelerde duygusal durumu, bağımlılık oluşturan maddelerle ilişkisi, çocuğun madde kullanım süresi, madde kullanımını nasıl öğrendiği, çocuğun evden kaçma davranışının olup olmadığı, çocuğun hayatında travma öyküsü olup olmadığı, çocuğun intihar girişiminin olup olmadığı, çocuğun başka sorununun olup olmaması.

Suç davranışını önlemede, çocuk ve ergenlerin suç işlemesine zemin hazırlayabilecek faktörlerin bilinmesi bu süreçte önemli bir rol oynamaktadır. Aynı zamanda suç işleme davranışında rolü olduğu düşünülen erken çocukluk dönemi, çevre faktörlerinin sonraki davranışa etkisi, biyolojik, psiko-sosyal, ve çevresel faktörlerin bilinmesini de gerektirmektedir. Çocuklar doğduklarında bazı temel davranış özellikleri, birçok genetik özelliklerin ve eğilimlerin karışımı ile dünyaya gelmektedir. Çocuğun içinde olduğu erken dönemdeki ortamı nörolojik gelişiminde etkili olduğu gibi sosyal ve emosyonel gelişiminde de etkilidir. Doğum öncesi ve sonrası travmanın saldırgan davranışlar üzerine etkisi belirgin olmamakla birlikte, hamilelik ve doğum sorunları, travmatik beyin hasarları, kurşun ve diğer toksinlere maruz kalma veya diğer çevresel zararlı faktörlere maruz kalma sonucu oluşan nörolojik hasarın dikkat eksikliği, impuls kontrol bozukluğuna neden olduğu bildirilmektedir. (Dodge, 1991).

Grisso, mahkemelerde yargılanan 16-17 yaş arasındaki ergenlerin önemli bir bölümünün zihinsel gelişim açısından yetişkinlere oranla önemli yetersizlikler gösterdiğini bildirmiştir (Grisso ve ark., 2003).

12-13 yaş altındaki çocuklarda soyut düşünce yeteneği tam olarak gelişmemiştir. Soyut düşünce yeteneği, çocuk 15 yaşına geldiğinde tam olarak gelişmiş olur. Ergenlerin bu bilişsel gelişiminin yetişkinlerle eş değer olmasına karşın psiko-sosyal gelişimleri aynı seviyede değildir. (Cauffman ve Stenberg, 1995).

Çocuğun fiziksel, ruhsal ve sosyal gelişimine etki eden bu temel değişkenlerin raporlarda çoğunlukla ele alınmadığı görülmüştür. Sosyal çalışma görevlisinin çocuğun fiziksel, ruhsal

ve sosyal gelişimine etki eden faktörleri dolayısıyla normal gelişim özellikleri ile normal olmayan gelişim özellikleri konusunda yeterli bilgi ve gözleme sahip olması ve elde edilen bu verilerin kullanması ile çocuğun gelişimini engelleyen unsurların tespit edilmesi sağlanacaktır. Dolayısıyla çocuğun refahı doğrultusunda mahkemeyi yönlendirecek tedbirlerin, kararların alımını önerirken çocuk ve ergen psikiyatri servisi gibi havale sistemlerinin de devreye girmesini sağlayabilecektir. Bu bilgiler aynı zamanda çocuğun ceza sorumluluğuna yönelik tespitlerin yapılabilmesine de olanak sağlayacaktır.

Çocuğun bireyselleşmesi ve çocuk hakkında verilecek kararlara dayanak olan temel yaşam alanlarına yönelik bilgi yetersizliği çocuk yararına bir uygulamayı içermeyecektir.

Çocuğun eğitim durumu, temel eğitim açısından çocuk okula gitmiyorsa/hiç gitmemişse nedeni, çocuğun okuldaki başarısı, sınıfta kalıp kalmadığı/kaldıysa hangi dönemde sınıfta kaldığı, okuldan kaçma davranışları, okulda disiplin cezası alıp almadığı, çocuğun eğitime devam ederken çalışıp çalışmadığı, çocuğun eğitim hayatı ile ilgili beklentisi olup olmadığı değişkenlerinin söz konusu araştırma raporlarında yeterli ve kapsamlı verilmediği görülmüştür.

Bu durum, çocuk hakkında tüm bilgi edinme yöntemlerinin kullanılmaması ile aile, okul ve çevre özelliklerinin bilinmemesinden kaynaklanabilir. Oysaki çocuğun suça yönelmesinde ve gelecek yaşam perspektifi edinmesinde eğitimin yadsınamaz önemi bulunmaktadır. Zorunlu temel eğitime gitmeyen/gidemeyen veya okul sistemi içerisinde bulunup çeşitli sorunları bulunan çocukların tespiti ile birlikte çocuğun suçtan korunması ve suça yönelmesini engelleyecek müdahalenin sosyal inceleme raporlarında yer alması gerekmektedir. Bu şekilde hem çocuğun hem de toplumun suçtan korunması sağlanabilir.

Çocuğun eğitim durumu bilgilerinde raporlarda araştırılan bilgilerin az sayıda olduğu görülmektedir. Bu durum çocuk ile ilgili tedbir mekanizmalarının işleyişini tıkayacak bir sonuç olarak değerlendirilebilir. Çocuğun zorunlu temel eğitimi almasını engelleyen faktörlerin tespiti, mahkemenin çocuk hakkında uygun ve kapsamlı tedbirler almasını

sağlarken, sorumlu bakanlıkların da bu sorun alanına yönelik yeni yaklaşım ve sosyal politika geliştirmesine de yardımcı olacaktır.

Araştırmaya söz konusu raporlarda, eğer çocuk çalışıyorsa çalışma yaşamı ve çalışma koşullarına ilişkin bilgiler, çocuğun boş zaman etkinliği ve arkadaş grubuna yönelik bilgiler yetersiz bulunmaktadır. Ergenlerde, arkadaş baskısına karşı koyabilmek 12-13 yaş arasında düşük, 16-17 yaşına doğru daha fazla, ancak yine de yetişkinlerin seviyesinde değildir. 16 yaşındaki ergenlerin temel bilgiyi kullanmada ve olayları mantıksal olarak yorumlamada yetişkinler ile benzer seviyelerde olabileceği, ancak yine de verdikleri kararlarda yetişkinlere oranla daha yetersiz oldukları görülmüştür (MAFRN-ADJJ, 2006).

Çocuğun suç davranışına katkıda bulunması açısından koşulların tespiti ile çocuk hakkında uygun müdahale ve yaklaşımlar belirlenecektir. Raporlarda aileye ilişkin tüm değişkenler üzerinden yeterli bilgi verilmediği görülmüştür. Bu durum aile görüşmelerinin sağlıklı bir sayı ve sürede yapılamamasının yanısıra çevre incelemesine gidilmemesinden kaynaklanabilir. Ancak Çocuk Koruma Kanununun temel ilke ve esasları ve Yönetmelikler içeriğinde çocuk hakkında incelemenin niteliğini ve gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Çocuğun suça yönelmesinde önemli nedenlerden biri olan ailenin, kapsamlı incelenmesi ve sorunların değerlendirilmesi, çocuk hakkında uygun yaklaşımların belirlenmesinde etkili olacaktır. Aile, bireyin en yakın olduğu ve toplumsallaşma sürecinin içinde birey üzerinde en etkin olan toplumsal gruptur. Çünkü çocuğun ilk ve doğal çevresi ailesidir. Çocuk, ailenin bir üyesi olarak kişiliğini, davranışlarını, ahlak yargılarını her şeyden önce, aile içinde aldığı eğitimle elde etmektedir. Bu açılarından düşünüldüğünde aile, çocuğun yönlendirilmesi ve biçimlendirilmesinde etkin rol oynamaktadır (Yavuzer, 1993).

Ailenin bütünlüğünü koruyamaması, parçalanmış aile deneyimi, çocuğun toplumsallaşma sürecinin kesintiye uğraması, hatalı ve eksik bir sosyalleşmeye yol açar. Bunun sonuçlarından biri de suç davranışdır. Araştırmalar, suç ile parçalanmış aile arasında ilişkiler bulunduğunu desteklemektedir (Uluğtekin , 1991).

Birçok araştırma, parçalanmış ailelerden gelen suçlu çocuk oranının sağlam aile yapısından gelenlere göre anlamlı düzeyde yüksek olduğunu göstermektedir. Bazı araştırmalar ise

özellikle ayrılık ya da boşanma gibi bir sebeple kendini gösteren aile parçalanmasının suçlulukla daha fazla ilişkili olduğunu vurgulamaktadır.

Anne-baba-çocuk ilişkileri çocuğun yeterli ya da yetersiz toplumsallaşmasında, dolayısıyla suçlu davranışın ortaya çıkmasında önemli rol oynar. Sert ve otoriter bir baba, çocukta olumsuz tavırların oluşmasına, onun uyumsuz bir birey olmasına, anti sosyal davranışlar sergilemesine hatta evden kaçma gibi eylemlerde bulunmasına neden olabilir.. Anne-baba-çocuk ilişkilerinde ebeveynin çocuğuna ilişkin bakım ve eğitimini içeren davranışları ve çocuğun bunlara ilişkin algısı toplumsallaşma sürecini başlatır (Koptagel, 1981).

Ailenin sosyoekonomik şartları, aile hayatının ruh sağlığını etkilediği gibi çocuğun kişiliğini de etkiler. Arzularına doyum bulamayan veya somut olarak açlığa ve kötü hayat şartlarına mahkûm olan çocuklarda yoğun bir endişe görülür. Bu, çocuğun kişiliğinde derin izler bırakır ve çocukta sürekli bir güvensizlik hâli oluşturur (Kağıtçıbaşı, 1988).

Çocuğun sağlıklı, ruhsal ve toplumsal bir gelişme gösterebilmesinin ilk şartı ailede tutarlı bir eğitim uygulanması ve belirli bir ölçüde otoritenin varlığıdır. Sosyal bilimciler ve eğitimciler, suçluluğun öğrenilmiş bir süreç olduğunu kabul etmekte ve suçluluk eğilimlerinin normalden sapsmış davranış şekilleri olduğu kadar, grup yaşamına bağlı olan bir sorun olduğunu da savunmaktadır (Sutherland, 1955).

Çocuğun adli sistemde bulunmasına neden olan unsurların saptanması açısından ve çocuk hakkında mahkemelerin uygun yaklaşım belirlenmesine yönelik müdahale gerekçesini ve suç davranışını ortaya koyan değerlendirme bölümün söz konusu raporlarda çocuğun içinde bulunduğu gelişim dönemine özgü olarak ortaya çıktığı ve 12-15 yaş grubu arasındaki çocukların ceza sorumluluğuna ilişkin bilginin olmadığı görülmektedir.

Oysaki çocuğa yönelik incelemelerin yetersizliği çocuk hakkında birçok değerlendirmenin gözden kaçmasına sebep olacaktır. Önerilen müdahalenin öznesi olan çocuğa yönelik müdahale planının çocuğun beklentileri de dikkate alınarak uygun, gerçekleştirilebilir olması yanında suç riskini engelleyici ve çocuğun refahını arttırıcı olmalıdır (NACRO, 2005)

Öneriler

Raporlarda şekil şartları açısından ortak bir standart ve içeriğe kavuşabilmesi için;

- ✓ Raporun formatı ve yapısının düzenli olması, sosyal inceleme raporlarının bilgilerin dağılımını ve anlam bütünlüğünü koruyabilmesi amacıyla rapor bilgilerinin bölümlendirilmesi ve başlıklandırılması,
- ✓ Dosya içeriğinde bulunan bilgilerin yasal prosedür içerisinde ilgili makam ve kişilerce incelenebilmesi, raporun başında gizlidir ibaresinin bulunması,
- ✓ Sosyal inceleme raporlarında bilgilerin kullanım kolaylığının sağlanabilmesi amacıyla paragraf numaralarının yazılması,
- ✓ Bilgiler arasındaki geçişlerde anlam bütünlüğünün korunması ve bilgilerin ardışıklığının sağlanması,
- ✓ Raporlarda çocuğu bireyselleştirmekten uzaklaştıran klişe bilgilerin yer almaması,
- ✓ Çocuğun özelliklerinin, çocukla ilgili değerlendirme ve önerilerin standart bir hale getirilmemesi, çocuğun özelliklerinin her biri kendi içerisinde değerlendirilmesi, çocuğa yönelik değerlendirmelerin sıradanlaşmaması gerekmektedir.

Rapor hazırlanma sırasında çocuk ve çevresine yönelik güvenilir ve geçerli ve güvenilir bilgi edinilebilmesi amacıyla temel bilgi kaynakları devreye sokulmalı, olası sorunların mahkemeye bildirilerek çözüm yolları aranmasına yardımcı olunmalıdır. Çocuk hakkında yapılacak ayrıntılı inceleme ve değerlendirilmesi açısından sosyal çalışma görevlilerinin alana özgü bilimsel takviye alması ve yapılan raporlamaların belirli kalite güvencesi sağlanmalıdır.

6. ÖZETLER

Çalışmada; Türkiye’ de çocuk adalet sisteminin yeniden yapılandırılmasında yasal prosedürde işlev ve özellikleri ayrıntılaştırılan sosyal inceleme raporlarının içeriği yasal düzenleme ve literatür bilgileri ile analiz edilmeye çalışılmıştır. 2008 yılında Kartal Çocuk Ağır Ceza Mahkemesi, Kartal 1.Çocuk Mahkemesi ve Kartal 2.Çocuk Mahkemesinde ele alınan dosyalardan rastgele örneklem yolu ile seçilen dosya kapsamlarında bulunan ve sosyal çalışma görevlilerince hazırlanan 100 adet sosyal inceleme raporu esas alınmıştır.

Ele alınan raporlar 1993 tarihinde gerçekleştirilen ve bu alanda tek çalışma olan “Türkiye’de Çocuk Mahkemeleri ve Sosyal İnceleme Raporları Araştırması” kapsamında yer alan ve belli bir kuramsal temele göre hazırlanan “model sosyal inceleme raporu” esas alınmış, içeriği son yasal düzenlemeler de dikkate alınarak zenginleştirilen 150 değişkenin yer aldığı kodlama yönergesi oluşturulmuş, söz konusu mahkeme raporlarının içerik analizi yöntemi ile veri tabanı ortaya çıkarılmış, veriler tanımlayıcı istatistiğe tabi tutulmuştur.

Raporlar içerik yönünden değerlendirildiğinde sosyal inceleme raporlarının taşıması gereken temel bilgi, değerlendirme ve önerilen yeterli ölçüde yer almadığı fark edilmektedir. Çocuk hakkında detaylı, kapsamlı bilgi verecek çocuğun içinde yaşadığı aile ve çevre koşulları ve olanakları belirleyecek, kültürel yaşam biçimleri hakkında değerlendirmelere olanak sağlayacak ev ziyaretinin raporların “12-15” yaş grubuna ait raporlarda hiç yapılmadığı, “16-18” yaş grubuna ait raporların ise % 98 oranında yapılmadığı tespit edilmiştir. Bu durum çocuğun içinde yaşadığı yaşam olanakları ve ilişkiler açısından değerlendirilmesini mümkün kılmamaktadır. Raporların temel bilgi kaynağını çocuk ile yapılan tek görüşme sonucunda oluşturulmuştur. Bu durumun çocuğun sosyal, duygusal ve bilişsel özelliklerini, başta ailesi olmak üzere içinde yaşadığı çevresel (akran grubu, okul, iş, mahalle, boş zaman olanakları gibi) koşulları, suçuna ilişkin bilgileri ve çocuğun toplumla bütünleşmesi için nasıl bir müdahalenin yapılacağını öngören belge işlevini sağlayamayacaktır. Raporların yeni yasal

standartları dikkate alan ve literatür sosyal inceleme standartlarına ulaşarak standart, yeni çalışmalar ile yapılandırılması uygun olacaktır.

ABSTRACT

In this study; social investigation reports at reconstruction of children justice system was analysed according to current literature. 100 social investigation reports which were randomly selected among reports having been prepared by social experts in 2008, in Kartal Juvenile Assize Court, Kartal 1st Juvenile Court and Kartal 2nd Juvenile Court, were taken into account.

The reports had been filled according to “Model Social Investigation Report”, the outcome of the only study on this field, namely “Assize Courts and Social Investigation Reports in Turkey” which was carried out in 1993. A coding system consisting of 150 variables was developed, the database of the reports was generated with the help of content analysing method and then statistics was applied.

As far as content of the reports is considered, it is seen that basic information, assessment and proposal are not well included. Reports of home visits ,which are supposed to comprise detailed information about the child, his/her family conditions and cultural information, are missing in %100 of 12-15 age group and %98 of 16-18 age group studies. As a result of this situation, it is not possible to make a judgement about the physical condition and the relationships of the child. Therefore, it makes the reports non-functional for coming to a conclusion about social, emotional and cognitive attributes of a child, his/her environment (family, peers, school, work, neighbourhood, spare times etc.) and information related to a crime. It would be convenient to modify the reports based on new legislations and latest social investigation standards on current literature.

7. KAYNAKÇA

Akyüz, E. (2000) Ulusal ve Uluslararası Hukukta Çocuğun Haklarının ve Güvenliğinin Korunması, İnsan Hakları Eğitim Dizisi, Ankara, s.12.

Arseven, D.A. (1994) Alan Araştırma Yöntemi: İlkeler, Teknikler, Örnekler. Ankara:Gül Yayınevi. sy.73-74.

Attar,H.(1992) Suçlu Çocukları Yeniden Eğitim Kurumlarının Yönetimi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.

Aydın, M. (2009) Çocukların Ceza Sorumluluğunun Tespiti: Hukuksal Değerlendirme. Yayınlanmamış Doküman. İzmir.

Balo, Y.S. (2005) Çocuk Koruma Kanunu ve Uygulaması. Seçkin Yayıncılık. Ankara.

Barker, R., (1988). The Social Work Dictionary, 4 th Edition, United States of America: NASW, s.85

Baykara, Y.(1985) “Çocuk Mahkemeleri ve Gözetim”. Prof. Dr. Sema Kut’a Armağan. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Yayını no:4, 1999.

Behrman, R.E., Kliegman, R.M., Jenson, H.B. (2000) Nelson Textbook of Pediatrics, ed16, WB Saunders.

Cankurtaran Öztaş, Ö. (2008) *Çocuk Adalet Sistemi ve Çocuk-Polis İlişkisi*, Toplum ve Sosyal Hizmet, Cilt 19,Sayı 2, s.21-31

Cantweel, N. (2000) *Sadece Adalet*, Innocenti Digest. UNICEF. Tisamat Basım San. İtalya. s.15.

Cauffman, E. & Stenberg, L. (1995) The cognitive and affective influences on adolescent decision-making. *Temple Law Review*, 68, 1763-1789

Çataloluk, S.(1983) Çocuk Suçluluğu, Adalet Dergisi: Cumhuriyetimizin 60.Yılı Özel Sayısı, Yıl: 74,Sayı:5, s.73-1020

Dodge, K.A. (1991) The structure and function of reactive and proactive aggression. In: D.J. Pepler and K.H. Rubin, Editors, The development and treatment of childhood aggression, Erlbaum, Hillsdale, NJ, 201–218.

- Elçin Grassinger, G. (2009)** Küçük Kişi Varlığının Korunması İçin Alınacak Tedbirler. İstanbul.
- Gander/Harry, M., Gardiner, J.W. (1994)** Çocuk ve Ergen Gelişimi, Yayına Hazırlayan Bekir Onur. 2.Baskı. İmge Yayınevi.
- Göç, L. (2006)** Çocuk Suçluluğu ve Polisin Yaklaşımı. T.C. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilimdalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Grisso, T., Steinberg, L., Woolard, J., Cauffman, E., Scott, E., Graham, S., Lexcen, F., Reppucci, N., & Schwartz, R. (2003).** Juveniles' competence to stand trial: A comparison of adolescents' and adults' capacities as trial defendants. *Law and Human Behavior* , **27**, 333-363.
- Harnach,V. (2007)** Psychosoziale Diagnostik in der Jugendhilfe: Grundlagen und Methoden für Hilfeplan, Bericht und Stellungnahme.Weinheim. s.355
- İçli, G. T. (2007).** Kriminoloji, Seçkin Yayıncılık San. ve Tic. A.S., Ankara, s. 23, 304-326.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1998)** İnsan ve İnsanlar, 7. Basım, s:145-146, Evrim Basım, İstanbul.
- Koptagel, G. (1981)** Ruhsal Etkileşim Açısından Çocuk ve Aile, s:245-255, AK Yayınları, İstanbul.
- Kulaksızoğlu, A. (2004)** Ergenlik Psikolojisi. 6.Basım. İstanbul. Remzi Kitabevi.
- MAFRN-ADJJ (2006).** MacArthur Foundation Research Network on Adolescent Development and Juvenile Justice . *Less guilty by reason of adolescence*. Retrieved December 6, 2009 from http://www.adjj.org/downloads/6093issue_brief_3.pdf
- Mağdur Çocukların Hukuksal Konumu Kitabı içinde . İstanbul Barosu Yayınları.
- NACRO (2005)** Gençler İçin Hüküm Öncesi Raporlar: İyi Uygulama Rehberi, İngiltere Büyükelçiliği & Türkiye Çocuklara Özgürlük Vafı& Dostlar Dayanışma Derneği. Dostlar Dayanışma Derneği Ankara Şubesi Yayınları:5, Berkay Ofset Ltd. Şti, Ankara, ISBN: 975-98043-6-0
- Nursal, N. (2003)** *Çocuk Suçluluğunun Önlenmesinde Yeni Yaklaşımlar ve Adaletin Rolü Konusunda Avrupa Konseyi'ndeki Çalışmalar*, III. Ulusal Çocuk ve Suç Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Ankara.
- Nursal, N. Ve Ataç, S. (2006)** Denetimli Serbestlik ve Yardım Sistemi. Yetkin Yayınları Ankara.
- Onur, B. (1994)** *Toplumsal Tarihte Çocuk*, Toplumsal Tarihte Çocuk (Yayına hazırlayan Bekir Onur) Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları. s. 3-5.

- Onur, B. (1995)** Gelişim Psikolojisi: Yetişkinlik, yaşlılık, ölüm. İmge Kitabevi Yayıncılık Paz. San. Ve Tic.LTD.ŞTD. Ankara .s.18.
- Onursal, B. (2000)** Çocuğun Kötü Muameleden Korunması İle İlgili Avrupa Konseyi Tavsiye Kararları. Mağdur Çocukların Hukuksal Konumu Kitabı içinde . İstanbul Barosu Yayınları.
- Seliçi, H. Ve Akço, S. (2006)** Çocuk Koruma Kanunu. İstanbul Barosu Yayınları. İstanbul.
- Serozan, R. (2000)** Çocuk Hukuku, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., İstanbul.
- Sokullu-Akıncı, F. (2007)** Kriminoloji, Beta Basım Yayım A.Ş.,Yayın No:1844, Hukuk Dizisi:836, İstanbul.
- Sutherland, E.H. (1995)** Principles of Criminology, pp:112-118, 132-134, Lippincott Co, Chicago,
- Tan, M. (1993)** Çocukluk: Dün ve Bugün, , Toplumsal Tarihte Çocuk (yayına hazırlayan Bekir Onur) Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları.
- Tarımeri, N. (2007)** Çocuk Koruma(ma) Kanunu Kitap 1, Çocuk ve Gençlik Koruma Sistemi ve Uygulamalarına bakış ve tespitler, SABEV Yayınları No:17,Sosyal Çalışma Dizisi:14, Ankara.
- TCABCTGM (2006)** Denetimli Serbestlik ve Yardım El Kitabı, TC Adalet Bakanlığı Ceza Tevkif evleri Genel Müdürlüğü Denetimli Serbestlik ve Yardım Hizmetlerinden Sorumlu Daire Başkanlığı Yayınları, Yayım No:3, Ankara Açık Ceza ve İnfaz Kurum, Baskı: Hilmi Usta Matbaacılık, Ankara.
- Tiryakioğlu, B. (2008)** Türkiye Çocuk Politikası,
www.gundemcocuk.org/...cocuk.../1.2.%20cocuk%20haklarinin%20tarihsel%20gelisimi.pdf ,
18.11.2009.
- Topuzoğlu Yaşar, A. (2000)** Çocuk Hakları. Mağdur Çocukların Hukuksal Konumu Kitabı içinde . İstanbul Barosu Yayınları.
- Uluğtekin, S. (2004)** Çocuk Mahkemeleri ve Sosyal İnceleme Raporları, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksek Okulu, Bizim Büro Yayınları, Ankara.
- Uluğtekin, S. (1991)** Hükümlü Çocuk ve Yeniden Toplumsallaşma, s.22-24, 37-39, 59-60, Bizim Büro Matbaa, Ankara.
- Uluğtekin, S., Baykara Acar Y. ve Cankurtaran Öntaş, Ö. (2004)** Çocuk Adalet Sisteminde Sosyal İnceleme Raporları (SİR) ve Gözetim Raporlarının Yeri, Türkiye Barolar Birliği Dergisi. 53: 35-45.

Uluğtekin, S., Baykara Acar, Y., Cankurtaran Öntaş, Ö., Kırımsoy, E. (2005) Çocuk Adalet Sisteminde Sosyal İnceleme Raporu (SİR) ve Gözetim Raporu (GR) El Kitabı, Dostlar Dayanışma Derneği Ankara Şubesi Yayınları, Ankara.

UNICEF (2002), “Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, Uygulama El Kitabı”

UNICEF (2004) Çocuklara Uygun Bir Dünya, Binyılın Kalkınma Hedefleri Özel Çocuk Oturumu Belgeleri Çocuk Hakları Sözleşmesi, 3 United Nations Plaza New York, NY 10017 USA.

UNICEF (2005). Dünya Çocuklarının Durumu

UNICEF (2009) Çocuk Koruma Mekanizmalarının İl Düzeyinde Modellenmesi Projesi Sosyal Çalışma Görevlileri El Kitapçığı TC Adalet Bakanlığı & UNICEF.

Winter, R. (2005) *Avrupa Hukukunda Çocuk ve Genç Adalet Sistemi*, Çocuk ve Genç Adalet Sistemi Sempozyumu: Türk Mevzuatının ve özellikle Çocukları Koruma Kanunu'nun Değerlendirilmesi, 4-5 Haziran 2005, İstanbul Barosu, Genel Yayın Sıra No:033, 2006 /11, s.51-57

Yavuzer, H. (1993) Çocuk ve Suç, Remzi Kitabevi, 7. Basım İstanbul, s. 102.

Yavuzer, H. (2007) Çocuk Psikolojisi, 30. Basım, Remzi Kitapevi, İstanbul. s.16.

Yenisey, F. (2006b) Türk Pozitif Çocuk Ceza Hukukunun Aralık 2006 Profili .
Yayınlanmamış Rapor. İstanbul.

Yenisey, F. (2006a) Çocuk ADR Türk Ceza Adalet Sistemi Hakkında Düşünceler.
Yayınlanmamış Rapor. Kızılcıhamam.

Yörükoğlu, A. (1999) *Çocuk Ruh Sağlığı ve Gelişimi*, Ben Hasta Değilim: Çocuk Sağlığı ve Hastalıklarının Psikososyal Yönü, (Editör Prof. Dr.Aysel Ekşi), Nobel Tıp Kitabevi .s.45.

Yörükoğlu, A.(2000) Değişen Toplumda Aile ve Çocuk, Özgür Yayınları, s.18.

Yücekul Kurt, G. (2007) 18. 04. 2007 Tarihli Denetimli Serbestlik Yardım Merkezleri ile İlgili Koruma Kurulları Yönetmeliğinin Bir Değerlendirilmesi. Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 1:123-164.

Zafer, H. (2000) Suçtan Zara Gören Küçüklerin Türk Ceza Muhakemesindeki Hakları. Mağdur Çocukların Hukuksal Konumu Kitabı içinde . İstanbul Barosu Yayınları

Zeyrek, E. Ve Özkeskin, C. (2000) Çocuk Hakları ile İlgili TC Anayasası, 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Türk Medeni Kanununun bazı Maddeleri Hakkında Kısa Bilgiler.

EKLER

Ek 1. Model SİR

Model Sosyal İnceleme Raporu (Uluğtekin, 2004)

SOSYAL İNCELEME RAPORU

..... Sayılı Yasanın..... Maddesi gereğince hazırlanmıştır.

Görevlendiren Mahkeme :
Suça Sürüklenen Çocuğun Adı ve Soyadı:
Cinsiyeti : Erkek
Adresi :
Doğum Yeri ve Tarihi :
Annenin Adı ve Soyadı :
Babanın Adı ve Soyadı :
Yargılanma Nedeni :
Suç Tarihi :
Kanun Maddeleri :
Duruşma Tarihi :
Dosya No :
Raporu Düzenleyen :
Sosyal İncelemenin İstem Tarihi :
Sosyal İncelemenin Teslim Tarihi :

KULLANILAN KAYNAKLAR VE BİLGİ TOPLAMA YÖNTEMLERİ: Bu bölümde rapor hazırlanırken kullanılan bilgi toplama kaynakları ve yolları belirtilir. Başta çocuk olmak üzere, mülakat yapılan ve ziyaretlerin sayısı ile bunların nerede ve nasıl gerçekleştiği

konusunda bilgi verilir. Bu bölümde, incelenen belge ve kayıtlardan da söz edilir. İstenildiği ve gerekli olduğu halde görüşülmeye, ziyaret edilemeyen kişi ve kuruluşlar burada açıklanır.

Bu bölümde ele alınması gereken başlıklar:

- Çocukla yapılan mülakatlar(Sayısı, Nerede ve Nasıl Gerçekleştiği)
- Ziyaret Edilen Kişiler(Sayısı, Nede, Nasıl ve Kimlerle Gerçekleştiği)
- İncelenen Belge ve Kayıtlar
- Gerektiği Halde Görüşülemeyen Kişiler, Kuruluşlar ve Görüşülememe Nedenleri

DEĞERLENDİRME

1.SUÇA İLİŞKİN BİLGİLER

Burada “ suç davranışının ortaya çıkışı” ve “suçun denetlenmesi” ne ilişkin değerlendirmeye yol göstermek üzere bilgilere yer verilir. Bu çerçevede çocuğun mahkemeye geliş nedeni, suç tarihi, işlenen diğer suçlar, suç türü, çocuğun suç eylemindeki rolü ile; suçu anlama, suçun olumsuz etkisinin farkına varma, suç davranışına ilişkin tutum ve pişmanlık duyguları gibi konular üzerinde durulur.

Bu alt bölümde ele alınması gereken başlıklar:

- Çocuğun Mahkemeye geliş Nedeni
- Suç Tarihi
- İşlenen Diğer Suçlar
- Suç Türü
- Çocuğun Suç Eylemindeki Rolü
- Suç Aleti
- Suçu Anlama, Suçun Olumsuz Etkisinin Farkına Varma
- Suça Karşı Motivasyon ve Tutum
- Suçla İlgili Pişmanlık

2.BİREYSEL ÖZELLİKLERE İLİŞKİN BİLGİLER

Bu alt bölümde çocuğun suça yönelmesinde etkili olabilecek bazı bireysel özelliklere ilişkin bilgiler yer alır. Bunlar arasında çocuğun suç dışındaki diğer uyum sorunları, genel fiziksel sağlığı, bağımlılık oluşturan maddelerle ilişkisi, olgunluk düzeyi ve özürülük durumu gibi

bilgiler bulunur. Sözü edilen her bir özellik hakkında ayrı ayrı bilgi verilir. Çünkü bu bilgiler hem “suçun ortaya çıkışı” hem de “ suçun denetlenmesi” açısından önemlidir. Çocuk mahkemesi uzmanı bu konuda bilgi verirken test, rapor veya benzeri belgelerden ve ilgili kuruluşlardan yararlanmalıdır. Bu alt bölümde ayrıca “ suçun denetlenmesi” ve müdahalede göz önünde alınmak üzere çocuğun mülakatlar sırasındaki duygusal durumu, sorun çözme açısından istekliliği ve meslek elemanı ile kurduğu iletişim biçiminden de söz edilmelidir.

Bu alt bölümde ele alınması gereken başlıklar:

- Çocuğun Olgunluk Düzeyi (Suçu anlama ve Olumsuz Etkisini Fark Etme ile Bağlandırılarak)
- Başarı, Beceri ve Yetenekleri
- Sorun Çözme Açısından Motivasyonu
- Genel Fiziksel Sağlığı
- Özürlülük Durumu
- Diğer Uyum Sorunları/Davranım Güçlükleri
- Madde Bağımlılığına İlişkin Durumu
- ÇMU ile Kurduğu İlişki, Görüşmelerdeki Duygusal Durumu

3. ÇEVRE (TOPLUMSAL YAPI-KÜLTÜR) VE AİLEYE İLİŞKİN BİLGİLER

Toplumsal yapı, kültürel özellikleri ve aile, “ suçun ortaya çıkışında” olduğu gibi “suçun denetlenmesinde” de üzerinde durulması gereken sistemler topluluğunu, ya da toplumsallaşma- yeniden toplumsallaşma güçlerini oluştururlar. Bu çerçevede ailenin biçim, anababanın işi ve eğitim düzeyi, ailenin geliri, ailenin yurtiçi ve yurtdışı göçle ilişkisi, çevre olanakları, konut, ailenin ve çocuğun içinde yaşadığı toplumsal yapı- kültürün suça etkisi (bu açıdan bazı istatistik bilgiler), ailenin çevreyle ilişkisi(akrabalarla ilişkileri de dahil), ailenin yetki paylaşımı, aile üyeleri arasındaki ilişki, anababa-çocuk arasındaki etkileşim, suç öncesi evden kaçma durumu, çocuğun kardeş sayısı ve kardeşler arasındaki konumu, kardeş ilişkileri, ailenin suça karşı tutumu ve sorun çözme açısından isteklilik durumuna ilişkin bilgiler yer alır.

Bu alt bölümde ele alınması gereken başlıklar:

- Ailenin biçim
- Ana babanın İş ve Eğitim Düzeyi
- Ailenin Geliri
- Yurtiçi ve Yurtdışı göçle İlişkisi

- Çevre Olanakları
- Konut
- İçinde Yaşanılan Toplumsal Yapı-Kültürün Suça Etkisi (Gerekirse İstatistik Bilgi)
- Ailenin Akrafa, Komşular ve Çevreyle İlişkisi
- Ailede Güç ve Yetki Paylaşımı
- Aile Üyeleri Arasındaki İlişki, işbirliği, Sorun Çözme Kapasiteleri
- Ana baba Çocuk Etkileşimi
- Çocuğun Kardeş Sayısı, İlişkileri
- Ailenin Suça Karşı Tutumu
- Ailenin ÇMU ile İşbirliği Durumu
- Ailenin Diğer Sistemlerle(Hizmet Kuruluşları ile) İlişkileri, Yararlanma Durumu

4.OKUL, İŞ, AKRAN GRUBU VE BOŞ ZAMANLARI DEĞERLENDİRMEYE İLİŞKİN BİLGİLER

Bu alt bölümde çocuğun gerek toplumsallaşması(suçun ortaya çıkışı), gerekse yeniden toplumsallaşması (suçun denetlenmesi) açısından önemli olan aile dışı ilişkiler üzerinde durulur. Bu çerçevede çocuğun okula devamı, eğitim ve başarı düzeyi, okuldan kaçıp kaçmadığı, çalışma durumu, yaptığı işin niteliği, akran grubu, karşı cinsle ilişkileri ve boş zamanları nasıl değerlendirdiği incelenir.

Bu alt bölümde ele alınması gereken başlıklar:

- Çocuğun Okula Devam Durumu
- Eğitim ve Başarı Düzeyi
- Okuldan Kaçma Durumu
- Çalışma Durumu
- Yaptığı İşin Niteliği
- Akran Grubu ile İlişkileri
- Karşı Cinsle İlişkileri
- Boş Zamanları Değerlendirme Biçimi

5.“SUÇUN ORTAYA ÇIKIŞI” VE “SUÇUN DENETLENMESİ” NE İLİŞKİN SONUÇ-DEĞERLENDİRME

Bu altbölüm değerlendirme bölümünün sonu olup, yukarıdaki bilgilerle müdahale bölümü arasında bir köprü oluşturur. Meslek elemanı burada söz konusu bilgileri gözden geçirir ve bir yorum yapar. Diğer bir deyişle, çocuk mahkemesi uzmanı bu alt bölümde (1) toplumsal

yapı-kültür, aile ve çocuk bağlamında suçu ortaya çıkaran ağırlıklı nedenlerin altını çizer.:(2) bu nedenle risk, gereksinme ve kaynak bağlamında ele alarak “ suçun denetlenmesi” konusundaki değerlendirmesini yapar. Bu değerlendirme, “ hangi sistemlerin niçin ve nasıl değişmesi gerektiğine” ne ışık tutmalıdır.

Bu alt bölümde ele alınması gereken başlıklar:

- Toplumsal Yapı-Kültür, Aile Bağlamında Suçu Ortaya Çıkaran Nedenler
- Risk, Gereksinme ve Kaynak Bağlamında “ Suçun Denetlenmesi” İçin Hangi Sistemlerin Niçin ve Nasıl Değişmesine İlişkin Görüş ve Yorumlar

MÜDAHALE

1.DEĞİŞME SÜRECİNDE SİSTEM-DÜZEY-ROL BAĞLAMINDA MAHKEMEYE SUNULAN SOMUT ÖNERİ

Bu alt bölümde değerlendirmeye bağlı olarak “hangi sistemlerin(kişi, grup ve kurumlar) nasıl değişeceğinin” ayrıntılı planı yapılır. Müdahale planı aynı zamanda mahkemeye sunulan bir “öneri”dir. Bu açıdan mahkeme sosyal çalışma görevlisi tüm yasal olanak ve olanaksızlıkları göz önüne alır.

Bu alt bölümde ele alınması gereken başlıklar:

- Değiştirilmesi Gereken Sistemler(Çocuk, Aile, Akran Grubu, Eğitim, Çalışma Yaşamı, Sosyal- Ekonomik Politikalar vb.)
- Değişmeyi Gerçekleştirecek sosyal çalışma görevlisinin rolü
- İlgili Kanun ve Yönetmelik Maddeleri

2.DEĞİŞME SÜRECİNDEKİ ÇALIŞMALARIN AMACI, SÜRESİ, YERİ VE ZAMANI

Bu alt bölümde meslek elemanı, suça yönelen çocuk ve ilgili kaynak sistemlerle yapacağı/yaptığı;

- Çalışmanın amacı ve alt amaçlarını,
- Çalışmanın süresini,
- Çalışmanın yerlerini ve tarihlerini müdahale planında ayrı ayrı belirtmelidir.

3. VARSA UYGULAMALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Meslek elemanı, sosyal inceleme raporu aracılığıyla suça yönelen çocuk ve toplum için değişik düzeylerdeki müdahale planının, çocuk mahkemeleri ve ilgili diğer kuruluşlara özellikle belirtmelidir. Çünkü SİR, örgütsel bağlamda suça yönelen çocuğun lehine bir değişmeyi sağlayacaksa, bunda “müdahale” bölümündeki bilgilerin önemli payı olacaktır.

Müdahale planının mahkemeye seçenekler sunabilecek biçimde esnek olmasında yarar vardır. Meslek elemanı, acil olarak müdahale edilmesi gereken durumları veya plan gereği olan uygulamalarını da aynı düzen içinde bu bölümde değerlendirebilir. Ayrıca uygulamalarla ilgili kayıtların suça yönelen çocuğun dosyasında saklanması gerekebilir.

Sosyal inceleme hazırlayan ile birlikte Çocuk Mahkemesi Başkanı/Çocuk Hakiminin raporu teslim aldığına dair bir onayın olması uygundur.

Sosyal Çalışma Görevlisi

İsim, Soyadı

İmza

Raporu Teslim Alma Tarihi:Gün/Ay/Yıl

Çocuk Mahkemesi Başkanı/Çocuk Hakimi İsim, Soyad

İmza

Ek.2. Grafik Listesi

GRAFİK LİSTESİ

Grafik Numarası	Grafiğin Adı	Sayfa No:
Grafik 1-	Suç Türü Dağılımı	50
Grafik 2-	Çocuğun Suç Eylemindeki Rolü	52
Grafik 3-	Suçta Karşı Motivasyon Tutum	53
Grafik 4-	Çocukla Görüşme Süresi	55
Grafik 5-	Aile Görüşmesi.....	56
Grafik 6-	Gerektiği Halde Görüşülemeyen Kişi-Kurum ve Nedenleri.....	57
Grafik 7-	Dikkat Çeken Fiziksel Özellikler.....	59
Grafik 8-	Dışa Vuran Hareketler	60
Grafik 9-	Bağımlılık Oluşturan Maddelerle İlişkisi	62
Grafik 10-	Madde Kullanım Süresi.....	62
Grafik 11-	Madde Kullanımını Nasıl Öğrendiği.....	63
Grafik 12-	Çocuğun Hayatında Travma Durumu.....	64
Grafik 13-	Çocuğun Eğitim Durumu.....	65
Grafik 14-	Temel Eğitim Açısından Okula Gitmemişse Nedeni.....	66
Grafik 15-	Sınıfta Kalma Nedenleri.....	67
Grafik 16-	Okuldan Kaçma Davranışları.....	67
Grafik 17-	Disiplin Cezası Alma Durumu	68
Grafik 18-	Eğitim Hayatı İle İlgili Beklentisi	69
Grafik 19-	Çocuğun Çalışma Durumu.....	70
Grafik 20-	Çocuğun Çalışma Nedeni	70
Grafik 21-	Çocuk Nerede Çalışıyor.....	71
Grafik 22-	Çocuğun İş Yerinden Memnuniyeti.....	72
Grafik 23-	Sigorta Durumu	73

Grafik 24-Çocuğun Geleceğe Yönelik Planı.....	74
Grafik 25-Boş Zaman Değerlendirme Biçimi.....	75
Grafik 26-Arkadaş Grubunun Çocuk Üzerindeki Etkisi.....	76
Grafik 27-Arkadaşlarının Yaş Durumu	76
Grafik 28-Arkadaş Guruplarının Suç Öyküsü Olup Olmadığı	77
Grafik 29-Çocuğun Nerede Yaşadığı.....	78
Grafik 30-Çocuğun Annesinin İşi.....	80
Grafik 31-Çocuğun Babasının İşi	80
Grafik32-Ailenin Gelirinin Temel Yaşam Gereksinimlerini Karşılıyıp/Karşılımadığı	81
Grafik 33-Ailede Yetki Paylaşımı	83
Grafik 34-Aile İlişkilerinin Niteliği	84
Grafik 35-Ailenin Sorun Çözme Motivasyonu	85
Grafik 36-Ailenin Çocuğa Karşı Tutumu	85
Grafik 37-Anne ve Çocuk Arasındaki İlişki	86
Grafik 38- Baba ve Çocuk Arasındaki İlişki	87
Grafik 39- Çocuk ve Kardeş İlişkisi	87
Grafik 40- Ailenin Suça Karşı Tutumu	88
Grafik 41- Ailede Yaşanan Sorunlar	89
Grafik 42- Ailede Fiziksel Şiddet	90
Grafik 43- Fiziksel Şiddette Vücuttaki İz Oluşumu	91
Grafik 44- Ailede İhmal	91
Grafik 45- Ailede Akıl Hastası Olup/Olmadığı	92
Grafik 46- Ailede Suç İşleyen Olup/Olmadığı	93
Grafik 47- Aile Çevresinin Olanakları	94
Grafik 48- Sosyal Çalışma Görevlisinin Suçun Ortaya Çıkışına Yönelik Değerlendirmesi.....	95

Grafik 49- Çocuğun Tekrar Suç İşlemesini Önlemek Açısından Risk ve Kaynak Değerlendirmesi	96
Grafik 50- Sosyal Çalışma Görevlisinin Mahkemeye Sunduğu Öneri.....	97
Grafik 51- Sosyal Çalışma Görevlisinin Psikiyatrik İnceleme İsteme Nedeni	98
Grafik 52- Sosyal Çalışma Görevlisinin Önerdiği Tedbir Türleri	99
Grafik 53- Sosyal Çalışma Görevlisi Tedbir Önerisi Yaparken Çocuğun Geçmişine Ait Bilgileri Değerlendirme Durumu	100
Grafik 54- Sosyal Çalışma Görevlisinin Önerdiği Tedbirin Amacının Ortaya Konup/Konmadığı	101
Grafik 55- Önerilen Tedbirin Uygulanabileceği Kurumun Tanıtılıp/Tanıtılmadığı	101
Grafik 56- Denetim Önerisinin Amacı	102
Grafik 57- Denetim Yapılırsa Etkilerinin Öngörüsü	103
Grafik 58- Sosyal Çalışma Görevlisinin Alternatif Yaptırım Öngörüsü	104
Grafik 59- Ceza Verilmesi Durumunda Çocuk ve Aileye Yönelik Öngörü	105

ÖZGEÇMİŞ

OBEN SÜDÜTEMİZ

Kılavuz Çayırı Mevkii, Kızılcık Sok. Sabancı Sitesi F1 Blk. D:7

Küçükyalı/İstanbul

Tel:0216 4176937

GSM: 05326112030

E-mail:obenstemiz@yahoo.com.tr

Kişisel Bilgiler :

Uyruğu : T.C
Doğum Yeri : Yumurtalık-Adana
Doğum Tarihi : 21.12.1965
Medeni Hali : Evli

Eğitim Bilgileri:

Yüksek Lisans
İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü
Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı
Devam ediyor

1983- 1987 Lisans
Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksek Okulu

1979-1982 Lise
Ankara Anafartalar Lisesi

1976-1979 Ortaokul
Ankara Kalaba Ortaokulu

1971-1976 İlkokul

Kahramanmaraş Devrim İlkokulu

Çalışma ve Staj Geçmişi:

2006 tarihinden itibaren.....	Kartal ve Maltepe Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulu Üyesi
Temmuz 1988- Haziran 1994	Adalet Bakanlığı Ankara Çocuk Mahkemesi
Haziran 1994-Aralık 2004	İstanbul 2.Çocuk Mahkemesi
Aralık 2004- Mayıs 2009	Kartal 1. Çocuk Mahkemesi
Mayıs 2009-	Kadıköy 2. Aile Mahkemesi
02-03 Mayıs 1987	Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlığı- Ankara “Günümüzde Affektif Bozukluklar” eğitim semineri
15-18 Mayıs 2008	8.Adli Bilimler Kongresi- Kocaeli Bildiri Sunumu
21-23 Şubat 2005	British Council-UNICEF- T.C Adalet Bakanlığı-İODA- British Embassy Ankara “Avrupa Birliği’ne Uyum Sürecinde Çocuk Adaleti Sisteminin Yeniden Yapılandırma Konferansı
01-02 Temmuz 2000	İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü Çocuk İstismarı &İhmali Birimi Çocuklarla Kriminolojik Amaçlı Görüşme Teknikleri Sertifika Programı
01-05 Mart 2004 and	British Embassy- British Council-IODA. Ankara
07-08 Haziran 2004	‘Child Rigts In The Juvenile Justice System’ Training Programme

	Avrupa Birliği-UNICEF-Türkiye Çocuklara Yeniden Özgürlük Vakfı “Gözetim ve denetim Görevlileri Eğitimi Projesi” Eğitim Programı Sertifikası
26-27 Haziran 2000	İstanbul Çocukları Vakfı 1999 “Onlara, büyümeden yardım edin” 1.İstanbul Çocuk Kurultayı
16-20 Temmuz 2007	Türkiye Adalet Akademisi “Alan Uzmanlığı, Mesleki Gelişim ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunların Çözüm Yolları” Katılım Belgesi
2004	Türkiye Çocuklara Yeniden Özgürlük Vakfı Alternatif Uyuşmazlık Çözümleri (Arabulucuk Yöntemleri) Semineri. Katılım Belgesi
19.21.1993	T.C Adalet Bakanlığı Eğitim Daire Başkanlığı “Hizmet İçi Eğitim Kursu” Katılım Belgesi
13.12.2004-31.12.2004	T.C Adalet Bakanlığı Eğitim Daire Başkanlığı “Hizmet İçi Eğitim Kursu” Başarı Belgesi
22.12.2003-20.02.2004	T.C Milli Eğitim Bakanlığı Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü Bilgisayar İşletmenliği Kurs Bitirme Belgesi
Ekim-Aralık 1998	YÖRET Vakfı

“Etkili İletişim Eğitimi Beceri Geliştirme Programı”

24-27 Ağustos 2001

VIII. European Conference on Child Abuse and Neglect
İstanbul.

13-14-15 Mart 2009

AETD Aile ve Evlilik Terapileri Derneği
V. Ulusal Aile ve Evlilik Terapileri Kongresi. İstanbul
Katılım Belgesi

2008

İFTİ PSYHOTERAPY
Aile ve Çift Terapisi Eğitim Programı Katılım Belgesi
500 saatlik Aile ve Çift Terapisi Eğitim Programı'nın
100 saatlik “Temel Eğitim Aşaması” sertifikası

27-29 Nisan 2009

TBMM- Emniyet Genel Müdürlüğü- Unicef. Ankara
“Risk Altında ve Korunması Gereken Çocuklar Uluslararası
Sempozyum” Katılım Belgesi

24-28 Nisan, 24-30 Mayıs 2009

T.C Adalet Bakanlığı, Unicef,
“Çocuk Adalet Sistemi İçindeki Çocuklar” programı
katılarak çocuk dostu adalet sistemi hakkında meslek içi
eğitim programlarında kullanılmak üzere;
Çocuk Hakları ve Adalet Mekanizması,
Anne ve baba ve Çocuğu Koruma Yükümlülüğünü
Üstlenenlerin Adalet Sistemindeki Rolü,
Adalet Sistemi İçindeki Çocuklar I: Suça Sürüklenen
Çocuklar,

Adalet Sistemi İçindeki Çocuklar II: Mağdur, Tanık ve
Korunma İhtiyacı İçindeki Çocuklar
Değerlendirme ve Eğitimin Takibi Bölümlerinin
Eğitmenlik Katılım Belgesi